

MTX 131450

สำนักวิทยบริการฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

วิทยานิพนธ์ งานวิจัย

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของคณะกรรมการสภานักเรียนในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

นายอดิศร จันทร์สวด

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สำนักวิทยบริการฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	
ได้รับ.....	266262
.....
.....
.....	341.59 @143%

2564

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พ.ศ. 2564

สงวนลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ใบอนุญาตวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นายอดิศร จันทร์สวด แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เมยไธสง)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อุรสา พรหมท่า)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยาkant เรืองสุวรรณ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณก ดวงซาทม)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกวรรณ ศรีวาปี)

คณบดีคณะครุศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรรณคำ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน.....ปี.....

ชื่อเรื่อง : ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม

ผู้วิจัย : นางสาวอรดี เรียงภักดี

ปริญญา : รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยูภาศ
อาจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ

ปีที่สำเร็จการศึกษา : 2565

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม และ (3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 399 คน โดยการใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ การถดถอยโลจิสติก

ผลการวิจัย พบว่า (1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก (2) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม คือ พรรคการเมืองที่สังกัด นโยบายของพรรคการเมือง ประสบการณ์ของผู้สมัคร และการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัคร โดยเขียนสมการคะแนนมาตรฐาน ดังนี้ $Z'_y = 9.505 + 1.155 (X1) + .699 (X2) + .008 (X5)$ โดยตัวแปรทั้ง 3 ร่วมกันพยากรณ์การตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีอำนาจการพยากรณ์ ร้อยละ 50.10 และ (3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ผู้สมัครลงเลือกตั้งต้องเป็นผู้ยึดมั่นอุดมการณ์เดียวพรรคการเมืองที่สังกัด มีนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจเพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายให้กับประชาชน เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการบริหารงานองค์กร มีการรณรงค์หาเสียงโดยประชาสัมพันธ์นโยบายที่แก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ พัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาการศึกษ โดยใช้ช่องทางด้านสื่อออนไลน์ และป้ายหาเสียง มีการใช้ห้วคะแนนในชุมชนเป็นบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือ มีการทำกิจกรรมทางสังคมในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ลงพื้นที่สอบถามปัญหาและความต้องการของประชาชน ประสานความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ในแก้ไขปัญหาที่ประชาชนในพื้นที่

คำสำคัญ: ปัจจัยที่มีผล, การตัดสินใจ, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Title : Factors Affecting the Decision to Elect a Member of the House of Representatives Constituency 1, Mahasarakham Province
Author : Miss Oradee Riangpukdee
Degree : Master of Public Administration (Public Administration)
Rajabhat Maha SaraKham University
Advisor : Associate Professor Dr.Yupaporn Yupas
Dr.Sanya Kenaphoom
Year : 2022

ABSTRACT

This research study Objectives (1) to study opinions on factors affecting the decision to elect members of the House of Representatives Constituency 1, Mahasarakham Province, (2) to study the factors affecting the decision to elect members of the House of Representatives Constituency 1, Mahasarakham Province, and (3) to study recommendations on factors affecting the decision to elect members of the House of Representatives. Constituency 1, Mahasarakham Province The sample consisted of 399 people using Taro Yamane's formula. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, frequency, standard deviation. and analysis logistic regression

The results of the research revealed that (1) opinions on factors affecting the decision to elect members of the House of Representatives. Constituency 1, Mahasarakham Province found that the overall level was at a high level, (2) Factors affecting the decision to choose members of the House of Representatives. Constituency 1, Mahasarakham Province is a political party under Political party policies Applicant's experience and candidate campaign by writing the standard score equation as follows: $Z'_Y = 9.505 + 1.155 (X1) + .699 (X2) + .008 (X5)$, with all 3 variables predicting the decision to elect a member of the House of Representatives. Constituency 1, Mahasarakham Province with statistical significance at .05 level, which has 50.10% forecasting power, and (3) recommendations on factors affecting the decision to elect members of the House of Representatives. Constituency 1, Mahasarakham Province, found that candidates for election must adhere to the same ideology of the political party they belong to. have economic development policies to increase income Reduce expenses for people A person who has knowledge, ability and experience in organizational management. There is a campaign to promote policies that solve economic problems. improve quality of life educational development using online media channels and campaign signs Community voters are used as credible individuals. There are ongoing social activities in the area.

visit the area to inquire about problems and needs of the people Collaborate with various sectors in solving problems that people in the area.

Keywords: Factors Affecting, Decision, Member of the House of Representatives

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความอนุเคราะห์จาก รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาศ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก อาจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา เจริญศิริ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์
โกศลกิตติอัมพร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์ กรรมการสอบ
วิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม
ที่กรุณาอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล และประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม ที่ให้ความร่วมมือ
เป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถามการวิจัยในครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์จากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา-มารดา
และขอขอบคุณภรรยา ลูก หลาน ที่คอยสนับสนุน อำนวยความสะดวก และให้กำลังใจข้าพเจ้าตลอดมา
จนทำให้การศึกษาครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

นางสาวอรดี เรียงภักดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ข
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	3
1.3 สมมติฐานการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตการวิจัย	3
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	6
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความความคิดเห็น	6
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจ	9
2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกตั้ง	16
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย	34
2.5 บริบททั่วไป	46
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	49
2.8 กรอบแนวคิดการวิจัย	53
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	54
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	54
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	55
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	57
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	57
3.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย	58
บทที่ 4 ผลการวิจัย	59
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิจัย	59
4.2 ลำดับการนำเสนอผลการวิจัย	60
4.3 ผลการวิจัย	60

หัวข้อเรื่อง	หน้า
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	76
5.1 สรุป	76
5.2 อภิปรายผล	78
5.3 ข้อเสนอแนะ	81
บรรณานุกรม	82
ภาคผนวก	87
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	88
ภาคผนวก ข ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	95
ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	98
การเผยแพร่ผลงานวิจัย	101
ประวัติผู้วิจัย	102

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	จำนวนตำบล หมู่บ้าน เทศบาล อบต. คริวเรือน และประชากร รายอำเภอ ของจังหวัดมหาสารคาม ปีงบประมาณ 2561	49
3.1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	55
4.1	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	60
4.2	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม	62
4.3	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ เลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ปัจจัยด้านพรรค การเมืองที่สังกัด จำแนกเป็นรายชื่อ	63
4.4	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ เลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ปัจจัยด้านนโยบาย ของพรรคการเมือง จำแนกเป็นรายชื่อ	64
4.5	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ เลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ปัจจัยด้านความรู้ ความสามารถของผู้สมัคร จำแนกเป็นรายชื่อ	65
4.6	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ เลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ปัจจัยด้านประสบการณ์ของผู้สมัคร จำแนกเป็นรายชื่อ	66
4.7	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ เลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ปัจจัยด้านการรณรงค์ หาเสียงของผู้สมัคร จำแนกเป็นรายชื่อ	67
4.8	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ เลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ปัจจัยด้านหวัคະແນ ของผู้สมัคร จำแนกเป็นรายชื่อ	68
4.9	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ เลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ปัจจัยด้านชื่อเสียง ของผู้สมัคร จำแนกเป็นรายชื่อ	69
4.10	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ เลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ปัจจัยด้านการจูงใจ ให้สิ่งตอบแทน จำแนกเป็นรายชื่อ	70
4.11	การกำหนดตัวแปรอิสระหรือตัวแปรพยากรณ์ รหัสตัวแปร	71
4.12	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ Multiple Correlation Coefficients ระหว่างตัวแปร ทั้งหมดในรูปของเมตริกซ์สหสัมพันธ์ Correlation Matrix Correlations	71

ตารางที่	หน้า
4.13 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณตามลำดับความสำคัญของตัวแปร Multiple Binary Logistic Analysis	72
4.14 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม	73
ข.1 ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	96
ค.1 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	99

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	พฤติกรรมการณ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตัวแบบเศรษฐศาสตร์	20
2.2	พฤติกรรมการณ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตัวแบบสังคมวิทยา	21
2.3	กรอบแนวคิดการวิจัย	53

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทย เป็นประเทศที่ปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยนับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2475 ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น เป็นการปกครองของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน การปกครองในระบอบประชาธิปไตย คือ การปกครองที่อำนาจสูงสุดเป็นของประชาชนประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศแต่ในทางปฏิบัติเป็นไปได้ที่ประชาชนทุกคนจะทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองตนเองโดยตรงจึงต้องใช้ระบบตัวแทนโดยให้ประชาชนเลือกตั้งผู้แทนไปทำหน้าที่แทนตนเองแบบมีเงื่อนไข ในระยะเวลาคราวละสี่ปี หากปฏิบัติหน้าที่ไม่ดีขาดประสิทธิภาพ ก็จะเลือกคนอื่นที่ดีกว่าในครั้งต่อไป ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองโดยเสียงข้างมาก และคุ้มครองสิทธิของเสียงส่วนน้อยในสังคม ผู้ชนะเสียงข้างมากถือว่าได้ฉันทานุมัติจากประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยให้เข้ามาจัดตั้งรัฐบาลเพื่อบริหารประเทศส่วนผู้แพ้หรือเสียงข้างน้อยต้องเป็นฝ่ายที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานที่ของฝ่ายเสียงข้างมาก อย่างไรก็ตามในสังคมที่มีความแตกแยกสูง (Deeply Divided Societies) มีความแตกต่างกันทางความคิดทางการเมืองสูงมีแนวความคิดที่เป็นประชาธิปไตยรูปแบบหนึ่งที่แตกต่างจากประชาธิปไตยเสียงข้างมากขาดลอย (Majoritarianism) ซึ่งผู้ชนะได้ทุกอย่างไปหมด (Winner Takes All) ส่วนผู้แพ้ไม่ได้อะไรเลย นั่นคือ “ประชาธิปไตยแบบร่วมมือ” (Consociational Democracy) ซึ่งมีลักษณะเป็นประชาธิปไตยที่เอื้อให้กลุ่มต่าง ๆ ในสังคมสามารถแข่งขันกันและไม่มีใครที่ชนะอย่างเด็ดขาดและแพ้อย่างขาดลอยเป็นประชาธิปไตยที่เอื้อให้ทั่วทุกกลุ่มมีตัวแทนของตนเองในสัดส่วนคะแนนที่ตนเองได้รับเป็นการกำกับและควบคุมความขัดแย้งได้ด้วย กฎกติกาประชาธิปไตยเป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบความขัดแย้งในสังคมให้เป็นความขัดแย้งเชิงสร้างสรรค์เป็นการแข่งขันทางการเมืองระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ด้วยวิธีการเลือกตั้งทั้งนี้เพื่อให้กลุ่มต่าง ๆ สามารถอยู่ร่วมกันได้ ดังนั้นสิ่งสำคัญส่วนหนึ่งคือการออกแบบระบบการเลือกตั้งให้สอดคล้องกับกระบวนการลดความขัดแย้งในสังคม (ซินดาภา มงคลเลิศพล, 2559, น. 1)

การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่เลวร้ายที่สุด เพราะการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น เปิดโอกาสให้กลุ่มบุคคลจำนวนมากที่สุด (Majority) มีอิทธิพลเหนือกลไกของรัฐ โดยมีการแข่งขันทางการเมืองอย่างเสมอภาคและเสรีเพื่อให้ได้มาซึ่งคณะบุคคลที่มีหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนในการเข้าไปบริหารประเทศโดยจะต้องได้รับความยินยอมและบริหารประเทศตามเจตจำนงของปวงชน การมองอำนาจของประชาชนโดยผ่านตัวแทนหรือคณะบุคคลจะกระทำผ่านกระบวนการทางการเมืองที่เรียกว่า “การเลือกตั้ง” ดังนั้นการเลือกตั้งจึงไม่สามารถแบ่งแยกจากการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้เลย (ไพฑูรย์ โพธิ์สว่าง และวิเชียร ตันศิริคงคล, 2556, น. 1) สิ่งสำคัญที่ทำหลาย ๆ ประเทศในยุคนี้ คือ การมีประชาธิปไตยแบบเลือกตั้ง การรักษาไว้ซึ่งเงื่อนไขสำคัญของการฝังรากและความยั่งยืนของสถาบันประชาธิปไตยที่ยังคงก้าวหน้า (Leduc, Niemi and Norris, 2002, p. 1) การเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรมมีการแข่งขันจึงจัดเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในประเทศที่เป็นประชาธิปไตย

ส่วนผลของการเลือกตั้งจะเป็นเช่นไรในแต่ละประเทศขึ้นกับปัจจัยหลาย ๆ อย่าง ทั้งนี้มีการศึกษาตามแนวคิดของหลักเหตุผล พบว่า ประชาชนแต่ละคนพยายามคิดถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับมากที่สุดจากการลงพื้นที่ต่ำที่สุด ดังนั้นรูปแบบของพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งจะพัฒนาขึ้นในสังคมที่มีความคิดต่างกัน สถานะหรือจุดยืนของผู้สมัครในประเด็นต่าง ๆ รวมบุคลิกภาพของผู้สมัคร การรณรงค์หาเสียง การให้ความสนใจในเรื่องนี้ ความเข้าใจในประเด็นการหาเสียงล้วนมีอิทธิพลต่อการเลือกผู้สมัคร แนวความคิดของผู้มีสิทธิเลือกตั้งต่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง องค์ประกอบหนึ่งของความแตกต่างทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งใช้ตัดสินใจในการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งตัดสินใจเลือกโดยใช้คุณลักษณะที่แตกต่างกัน 3 ประเภท ของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นเกณฑ์ คุณลักษณะประการแรกประกอบด้วยคุณลักษณะด้านความเชี่ยวชาญทางนโยบาย และข้อพิจารณาว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ที่สามารถทำงานบริหารได้หรือไม่ ประการที่สอง ซึ่งอยู่คนละขั้วกับประการแรก ประกอบด้วย แนวคิดท้องถิ่นนิยมที่สูงมาก โดยเฉพาะในประเด็นที่ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งจะหาอะไรให้ชุมชนท้องถิ่นได้บ้าง ประการที่สามเป็นลักษณะส่วนตัวเป็นส่วนใหญ่ เช่น บุคลิกภาพ ซึ่งเกือบไม่มีความเชื่อมโยงกับความสามารถทางการเมืองหรือการบริหารเลย

จังหวัดมหาสารคาม เป็นศูนย์กลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สะดืออีสาน) เป็นมณฑลคณนามที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) ทรงพระราชทานให้เป็นชื่อเมือง จังหวัดมหาสารคาม ตั้งอยู่บริเวณตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่ 5,291.683 ตารางกิโลเมตร หรือ 3,307,301.87 ไร่ มีพื้นที่เป็นลำดับที่ 14 ของภาคและเป็นลำดับที่ 41 ของประเทศไทย แบ่งเขตการเลือกตั้งออกเป็น 5 เขต ได้แก่

เขตเลือกตั้งที่ 1: อำเภอเมืองมหาสารคาม, อำเภอแกดำ และอำเภอโกสุมพิสัย (เฉพาะตำบลแก้งแก)

เขตเลือกตั้งที่ 2: อำเภอลำทะเมนชัยและอำเภอบรบือ (ยกเว้นตำบลหนองคูขาด ตำบลวังไชย ตำบลโนนราษี และตำบลโนนแดง)

เขตเลือกตั้งที่ 3: อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย, อำเภอยางสีสุราช, อำเภอนาดูน และอำเภอนาเชือก (ยกเว้นตำบลหนองเรือ ตำบลสำโรง ตำบลหนองเม็ก ตำบลปอพาน และตำบลหนองแดง)

เขตเลือกตั้งที่ 4: อำเภอกุดรัง, อำเภอบรบือ (เฉพาะตำบลหนองคูขาด ตำบลวังไชย ตำบลโนนราษี และตำบลโนนแดง), อำเภอนาเชือก (เฉพาะตำบลหนองเรือ ตำบลสำโรง ตำบลหนองเม็ก ตำบลปอพาน และตำบลหนองแดง) และอำเภอโกสุมพิสัย (ยกเว้นตำบลแก้งแก ตำบลเลิงใต้ ตำบลแหใต้ ตำบลเขื่อน และตำบลหนองบัว)

เขตเลือกตั้งที่ 5: อำเภอชื่นชม, อำเภอเชียงยืน, อำเภอกันทรวิชัย และอำเภอโกสุมพิสัย (เฉพาะตำบลเลิงใต้ ตำบลแหใต้ ตำบลเขื่อน และตำบลหนองบัว)

จากข้อมูลเชิงลึกในพื้นที่จังหวัดมหาสารคามเขต 1 ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) เผยแพร่ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ผลปรากฏว่า เขตเลือกตั้งที่ 1 อันดับที่ 1) นายกิตติศักดิ์ คณาสวัสดิ์ พรรคเพื่อไทย 39,864 อันดับที่ 2) น.ส.นงลักษณ์ หงษ์จันทร์ พรรคพลังประชารัฐ 21,530 และอันดับที่ 3) นายภคพล ช่างยนต์ พรรคอนาคตใหม่ 20,364 จากผู้สมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 40 คน 40 พรรคการเมือง และมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งมากที่สุดในจำนวนเขตเลือกตั้งทั้ง 5 เขต ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในเขต 1 จังหวัดมหาสารคาม เป็นพื้นที่ที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาจังหวัดในด้าน

ต่าง ๆ มีศักยภาพเป็นศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจ สถานศึกษาที่มีชื่อเสียง สถานะที่ราชการต่าง ๆ ทำให้มีการแข่งขันกันสูงและมีการหาเสียงในรูปแบบต่าง ๆ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ข้อเสนอแนะที่ได้ทำการวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ การเลือกตั้งนำไปประชาสัมพันธ์ พัฒนาการจัดการเลือกตั้งเพื่อให้เกิดความโปร่งใส ยุติธรรม รวมทั้งประชาชนและผู้สนใจใช้ในการศึกษาเพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกบุคคลในการบริหารพัฒนาท้องถิ่นและเพื่อให้เกิดการไปใช้สิทธิอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม

1.2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1.3.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.3.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ พรรคการเมืองที่สังกัด นโยบายของพรรคการเมือง ความรู้ความสามารถของผู้สมัคร ประสบการณ์ของผู้สมัคร การรณรงค์หาเสียงของผู้สมัคร หัวคะแนนของผู้สมัคร ชื่อเสียงของผู้สมัคร การจูงใจให้สิ่งตอบแทน

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตพื้นที่ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาพื้นที่ เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย อำเภอเมืองมหาสารคาม อำเภอแกลง อำเภอโกสุมพิสัย (เฉพาะตำบลแก้งแก)

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา เนื้อหาในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย

1.4.2.1 ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่

- 1) พรรคการเมืองที่สังกัด
- 2) นโยบายของพรรคการเมือง

- 3) ความรู้ความสามารถของผู้สมัคร
- 4) ประสบการณ์ของผู้สมัคร
- 5) การรณรงค์หาเสียงของผู้สมัคร
- 6) หัวคะแนนของผู้สมัคร
- 7) ชื่อเสียงของผู้สมัคร
- 8) การจูงใจให้สิ่งตอบแทน

1.4.2.2 ตัวแปรตาม คือ การตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม

1.4.3 ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.4.3.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 156,175 คน (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมหาสารคาม, 2563)

1.4.3.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 399 คน โดยการใช้สูตรหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ (Yamane, 1973, p. 727)

1.4.4 ขอบเขตระยะเวลา

ระยะเวลาในการวิจัยครั้งนี้ อยู่ระหว่างเดือนสิงหาคม-พฤศจิกายน พ.ศ. 2564

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

การเลือกตั้ง หมายถึง กระบวนการทางการเมืองอย่างหนึ่ง ซึ่งหมายถึง กิจกรรมทางการเมืองที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยด้วยการไปออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนของตนเพื่อทำหน้าที่ในรัฐบาลเป็นผู้สนองความต้องการของประชาชนและการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะที่จะมีผลกระทบต่อประชาชน

การตัดสินใจ หมายถึง ความคิดและการกระทำต่าง ๆ ของประชาชนผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งที่นำไปสู่การตกลงใจที่จะเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งจากทางเลือกที่มีอยู่หลายทาง หมายถึง การตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หมายถึง ปัจจัยหรือเงื่อนไขคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ได้แก่

1. พรรคการเมืองที่สังกัด หมายถึง พรรคการเมืองที่ผู้ลงสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดเป็นพรรคที่มีชื่อเสียง ได้รับความไว้วางใจจากประชาชน เป็นที่นิยมในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม มีผลงานและสามารถจูงใจให้ประชาชนเลือกได้

2. นโยบายของพรรคการเมือง หมายถึง แนวทางที่พรรคการเมืองกำหนดไว้ในการทำงานในด้านต่าง ๆ และจะนำไปปฏิบัติเมื่อได้รับเลือกตั้งเข้ามาดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เช่น การสร้างงาน สร้างรายได้ การพัฒนาการศึกษา การพัฒนาสาธารณสุข การพัฒนาสาธาณูปโภค บริโภค และ การบำรุงศาสนา เป็นต้น

3. ความรู้ความสามารถของผู้สมัคร หมายถึง ความรู้และประสบการณ์ของผู้รับสมัครเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นระดับการศึกษาสูง ความรู้ด้านการบริหารองค์การ ความรู้ด้านการปกครอง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

4. ประสบการณ์ของผู้สมัคร หมายถึง ประสบการณ์ในด้านการทำงาน อาชีพเดิม ประสบการณ์การทำงานเพื่อสังคมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

5. การรณรงค์หาเสียงของผู้สมัคร หมายถึง รูปแบบและวิธีการที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งนำมาใช้ในการหาเสียงเพื่อให้ได้ชัยชนะในการเลือกตั้ง วิธีที่นำมาใช้เพื่อหาเสียงได้แก่การจัดเวทีปราศรัย ป้ายหาเสียงผู้สมัคร แจกแผ่นพับ ใบปลิว รถรณรงค์หาเสียง ออกไปพบปะ พูดคุย เยี่ยมบ้าน เป็นต้น

6. หัวคะแนนของผู้สมัคร หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่นำเชื่อถือภายในชุมชน เป็นที่เคารพในชุมชน มีความน่าเชื่อถือ เป็นที่พึ่งของชุมชน มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรู้ความสามารถทั้งยังเป็นบุคคลที่สนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้ง

7. ชื่อเสียงของผู้สมัคร หมายถึง การเป็นบุคคลที่เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางได้รับ การเคารพไว้วางใจ มีการยอมรับจากประชาชนส่วนใหญ่ มีการกล่าวถึงในด้านดีเป็นที่พึ่งของประชาชนในยามเดือดร้อนได้

8. การจูงใจให้สิ่งตอบแทน หมายถึง ความพยายามในวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้รับเลือกตั้ง ซึ่งมีการวางแผนเพื่อที่มีอิทธิพลเหนือจิตใจของประชาชนโดยการแจกเงิน สัญญาว่าจะรับเข้าทำงานรวมถึงการเลื่อนตำแหน่ง และมีการจัดเลี้ยงฟรี

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ได้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งผู้ทีลงสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาตนเองเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้

1.6.2 ข้อเสนอแนะที่ได้ทำการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งนำไปประชาสัมพันธ์ พัฒนาการจัดการเลือกตั้งเพื่อให้เกิดความโปร่งใส ยุติธรรม รวมทั้งประชาชนและผู้ทีสนใจใช้ในการศึกษาเพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกบุคคลในการบริหารพัฒนาท้องถิ่นและเพื่อให้เกิดการไปใช้สิทธิอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ไว้ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
2. แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจ
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกตั้ง
4. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย
5. บริบททั่วไป
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

2.1.1 ความหมายของความคิดเห็น

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้หลากหลาย ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2532, น. 246) ได้บัญญัติคำว่าความคิดเห็นตรงกับคำว่า Opinion ในภาษาอังกฤษ หมายถึง ข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญญาความคิดประกอบถึงแม้จะไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไป หรือเป็นทัศนะเกี่ยวกับเนื้อหาหรือประเด็นใดประเด็นหนึ่ง หรือเป็นคำแถลงที่ยอมรับนับถือว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อปัญหาที่มีผู้นำมาขอปรึกษา คำว่า ความคิดเห็น มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า เจตคติ ซึ่งมีคำอธิบายไว้ว่าแนวโน้มที่บุคคลได้รับมาหรือเรียนรู้มา และกลายเป็นแบบอย่างในการแสดงปฏิกิริยาสนับสนุนหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อบางสิ่งบางอย่างหรือต่อบุคคลบางคน

ธรรณิศวรร จิตขวัญ (2542, น. 43) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็น หมายถึง ความเชื่อหรือการลงความเห็นซึ่งขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงหรือข้อมูลที่ได้รับทราบ

Foster and Richard (1952, p. 119) ได้สรุปเกี่ยวกับความคิดเห็นว่า เกิดจากมูลเหตุ 2 ประการ คือ

1. ประสบการณ์ที่บุคคลมีต่อสิ่งของบุคคล หมู่คณะ เรื่องราวหรือสถานการณ์ต่าง ๆ โดยความคิดเห็นจะเกิดขึ้นในตัวบุคคลจากการได้พบเห็นความคุ้นเคย ซึ่งถือว่าเป็นประสบการณ์ตรง และจากการได้ยินได้ฟังได้เห็นรูปถ่ายหรืออ่านจากหนังสือโดยไม่ได้พบเห็นของจริงถือว่าเป็นประสบการณ์ทางอ้อม

2. ระบบค่านิยมและการตัดสินใจค่านิยมที่หากแต่ละกลุ่มมีนิยามและการตัดสินใจค่านิยมไม่เหมือนกันความคิดเห็นในสิ่งต่าง ๆ ก็จะแตกต่างกันไปด้วย

Webster (1968, p. 12) ได้ให้ความหมายว่า ความคิดเห็น คือ ความเชื่อที่ไม่ได้ตั้งอยู่บนความแน่นอนหรือความรู้อันแท้จริงแต่จะตั้งอยู่ในจิตใจความเห็นและการลงความเห็นของแต่ละบุคคลที่น่าจะเป็นจริงหรือน่าจะตรงตามที่คิดไว้

Man (1971, p. 3) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า การสำรวจความคิดเห็นเป็นการศึกษา ความรู้สึกของบุคคลกลุ่มคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งแต่ละคนจะแสดงความเชื่อและความรู้สึกใด ๆ ออกมาโดยการพูด การเขียน เป็นต้น การสำรวจความคิดเห็นจะเป็นประโยชน์ต่อการวางนโยบายต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงนโยบายหรือการเปลี่ยนแปลงระบบงาน รวมทั้งในการฝึกหัดทำงานด้วยเพราะจะทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเป็นไปตามความพอใจของผู้ร่วมงาน

Hurlock (1995, pp. 145-148) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกด้านความรู้สึกสิ่งหนึ่งสิ่งใด เป็นความรู้สึกเชื่อถือที่ไม่ได้อยู่บนความแน่นอนหรือความจริงแต่ขึ้นอยู่กับจิตใจบุคคลจะแสดงออกโดยมีข้ออ้าง หรือการแสดงเหตุผลสนับสนุน หรือปกป้องความคิดเห็นนั้น ความคิดเห็นบางอย่างเป็นผลของการแปลความหมายของข้อเท็จจริงขึ้นอยู่กับคุณสมบัติเฉพาะตัวของแต่ละคน เช่น พื้นความรู้ ประสบการณ์การทำงาน สภาพแวดล้อมและมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบที่สำคัญการแสดงความคิดเห็นอาจจะได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่น ๆ ก็ได้

สรุปได้ว่าความคิดเห็นหมายถึง การแสดงออกทางความคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่อาจเหมือนหรือแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อมูลของแต่ละบุคคลที่ได้รับมาจนทำให้มีอิทธิพลต่อการแสดงความคิดเห็นนั้น

2.1.2 ประเภทของความคิดเห็น

ดวงอุมา โสภา (2551, น. 21) ได้สรุปปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคลซึ่งทำให้บุคคลแต่ละคนแสดงความคิดเห็นที่เหมือนกันหรือแตกต่างกัน ไว้ดังนี้

1. ภูมิหลังทางสังคม หมายถึง กลุ่มคนที่มีภูมิหลังที่แตกต่างกันโดยทั่วไปจะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันไปด้วย เช่น ความคิดเห็นระหว่างผู้เยาว์กับผู้สูงอายุ ชาวเมืองกับชาวชนบท เป็นต้น
2. กลุ่มอ้างอิง หมายถึง การที่คนเราจะคบหาสมาคมกับใครหรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้แก่ผู้ใดหรือการกระทำค่านึงถึงอะไรบางอย่างร่วมกันหรืออ้างอิงได้ เช่น ประกอบอาชีพเดียวกัน การเป็นสมาชิกกลุ่ม หรือสมาคมเดียวกัน สิ่งเหล่านี้ย่อมมีอิทธิพลต่อความเห็นของบุคคลเหล่านั้นด้วย
3. กลุ่มกระตือรือร้น หรือกลุ่มเฉื่อยชา หมายถึง การกระทำใดที่ก่อให้เกิดความกระตือรือร้นเป็นพิเศษอันก่อให้เกิดกลุ่มผลประโยชน์ขึ้นมาได้ ย่อมส่งผลต่อการจูงใจให้บุคคลที่เป็นสมาชิกเหล่านั้นมีความคิดเห็นที่คล้อยตามได้ ไม่ว่าจะให้คล้อยตามในทางที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ตามในทางตรงกันข้ามกลุ่มเฉื่อยชาก็จะไม่มีอิทธิพลต่อสมาชิกมาก

Remmer (1954, อ้างถึงใน ดวงอุมา โสภา, 2551, น. 20) กล่าวไว้ว่า ความคิดเห็น มี 2 ประการ คือ

1. ความคิดเห็นเชิงบวกสุด-เชิงลบสุด (Extreme Opinion) เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ซึ่งสามารถทราบทิศทางบวกสุด ได้แก่ ความรักจนหลง ทิศทางลบสุด ได้แก่ ความรังเกียจ ความคิดเห็นนี้รุนแรงเปลี่ยนแปลงยาก

2. ความคิดเห็นจากความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Contents) การมีความคิดเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งนั้น เช่น ความรู้ความเข้าใจในทางที่ดี ชอบ ยอมรับ เห็นด้วย ความรู้ความเข้าใจในทางไม่ดี ได้แก่ ไม่ชอบ ไม่ยอมรับ ไม่เห็นด้วย

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น

Oskamp (1977, pp. 119–133) ได้เสนอปัจจัยที่ทำให้เกิดความคิดเห็น ดังนี้

1. ปัจจัยทางพันธุกรรมและร่างกาย (Genetic and Physiological) เป็นปัจจัยตัวแรกที่ไม่ค่อยจะได้พูดถึงมากนัก โดยมีการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านพันธุกรรมจะมีผลต่อระดับความก้าวร้าวของบุคคลซึ่งจะมีผลต่อการศึกษา เจตคติ หรือความคิดเห็นของบุคคลนั้น ๆ ได้ปัจจัยด้านร่างกาย เช่น อายุ ความเจ็บป่วย และผลกระทบจากการใช้ยาเสพติดจะมีผลต่อความคิดเห็นและเจตคติของบุคคล เช่น คนที่มีความคิดอนุรักษ์นิยมมักจะเป็นคนที่มีอายุมาก เป็นต้น

2. ประสบการณ์โดยตรงของบุคคล (Direct Personal Experience) คือ บุคคลได้รับความรู้สึกและความคิดต่าง ๆ จากประสบการณ์โดยตรง เป็นการกระทำหรือพบเห็นต่อสิ่งต่าง ๆ โดยตนเองทำให้เกิดเจตคติหรือความคิดเห็นจากประสบการณ์ที่ตนเองได้รับ เช่น เด็กทารกที่แม่ได้ป้อนน้ำส้มคั้นให้ทานเขาจะมีความรู้สึกชอบ เนื่องจากน้ำส้มคั้นหวาน เย็น หอมชื่นใจ ทำให้เขามีความรู้สึกต่อน้ำส้มที่ได้อ่านเป็นครั้งแรกเป็นประสบการณ์โดยตรงที่เขาได้รับ

3. อิทธิพลจากครอบครัว (Parental Influence) เป็นปัจจัยที่บุคคลเมื่อเป็นเด็กจะได้รับอิทธิพลจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่และครอบครัว ได้รับการอบรมสั่งสอนทั้งในด้านความคิด การตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายการให้รางวัลและการลงโทษ ซึ่งเด็กจะได้รับจากครอบครัว และจากประสบการณ์ที่ตนเองได้รับมา

4. เจตคติและความคิดเห็นของกลุ่ม (Group Determinants of Attitude) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดเห็นหรือเจตคติของแต่ละบุคคล เนื่องจากบุคคลจะต้องมีสังคมและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ดังนั้นความคิดเห็นและเจตคติต่าง ๆ จะได้รับการถ่ายทอดและมีแรงกดดันจากกลุ่มไม่ว่าจะเป็นเพื่อนในโรงเรียนกลุ่มอ้างอิงต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดความคล้อยตามเป็นไปตามกลุ่มได้

5. สื่อมวลชน (Mass Media) เป็นสื่อต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับ สื่อเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ จะมีผลทำให้บุคคลมีความคิดเห็นมีความรู้สึกต่าง ๆ เป็นไปตามข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากสื่อ

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล คือ ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของบุคคลโดยตรง เช่น เพศ อายุ รายได้ และปัจจัยสภาพแวดล้อม คือ ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของบุคคลโดยอ้อม เช่น สื่อมวลชน กลุ่มที่เกี่ยวข้อง และครอบครัว

2.1.3 การวัดความคิดเห็น

Best (1977, p. 171) กล่าวว่า การวัดความคิดเห็นโดยทั่วไปจะต้องมีองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ บุคคลที่จะถูกวัดสิ่งเร้าและมีผลตอบสนองซึ่งจะออกมาในระดับสูง ต่ำ มาก น้อย วิธีวัดความคิดเห็นโดยมากจะใช้ตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์โดยให้ผู้ที่ตอบคำถามเลือกตอบแบบสอบถามและผู้ถูกวัดจะเลือกตอบความคิดเห็นของคนในเวลานั้นการใช้แบบสอบถามสำหรับวัดความคิดเห็นนั้นใช้การวัดแบบลิเคิร์ท โดยเริ่มด้วยการรวบรวมหรือการเรียบเรียงข้อความที่เกี่ยวกับความคิดเห็นจะต้องระบุให้ผู้ตอบ ตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อความที่กำหนดให้ ซึ่งข้อความแต่ละข้อความจะมี

ความคิดเห็นเลือกตอบออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนการให้คะแนนขึ้นอยู่กับข้อความว่าเป็นไปในทางเดียวกัน (เชิงนิยมหรือไม่นิยม) เป็นข้อความเชิงบวก (Positive) หรือข้อความเชิงลบ (Negative)

Morgan and King (1971, p. 516, อ้างถึงใน พนารัตน์ พ่วงบุญปลูก, 2542, น. 18) ได้เสนอแนะว่าการที่จะให้ใครแสดงความคิดเห็น ควรถามกันต่อหน้า (Face to Face) ดีกว่าที่จะให้เขาต้องมาอ่านข้อความ หรือเขียนข้อความ ซึ่งแสดงว่าทั้งสองคนเห็นการสัมภาษณ์ หรือการสอบถาม จะดีกว่าการตอบแบบสอบถาม และถ้าใช้แบบสอบถามสำหรับวัดความคิดเห็นจะต้องระบุให้ผู้ตอบตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อความที่กำหนด

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจ

วรีพร ไบลาศน์ (2545, น. 8) กล่าวว่า โดยทั่วไปรูปแบบทางจิตวิทยาสังคมที่เกี่ยวกับการตัดสินใจ และการกระทำของมนุษย์นั้น สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ โดยบุคคลจะแปลงสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมเหล่านั้นเข้าสู่ตัวคน ๆ นั้น ซึ่งการแปลงปัจจัยภายนอกมาสู่ตัวบุคคลนี้จะอยู่ในรูปของความเชื่อและความไม่เชื่อ ซึ่งความไม่เชื่อเป็นเหตุผลที่บุคคลใช้ในการตัดสินใจเลือกกระทำพฤติกรรมดังนั้นปัจจัยที่สำคัญในการตัดสินใจไม่เกิดจากปัจจัยภายนอก โดยตรงการตัดสินใจและการกระทำทางสังคมของบุคคล จะประกอบด้วย ความเชื่อ และความไม่เชื่อ หลาย ๆ อย่างรวมกัน และกระทำทางสังคม ประกอบด้วย กลุ่มปัจจัยหลายประการบุคคลอาจตัดสินใจกระทำพฤติกรรมอย่างเดียวกันแต่ปัจจัยหรือเหตุผลการตัดสินใจจะแตกต่างกันเหตุผลดังกล่าว ประกอบด้วย

2.2.1 ปัจจัยดึงดูด ประกอบด้วย

2.2.1.1 เป้าประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย คือ กิจกรรมวัตถุประสงค์หรือสภาพความเป็นอยู่ ที่บุคคลต้องการความมุ่งหมายที่ให้บรรลุผลในการกระทำทุกวิถีเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้น

2.2.1.2 ความเชื่อคือการรับรู้หรือความเข้าใจ (ความคิดความรู้) ของคนหรือของกลุ่ม ต่อสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นผลจากการที่บุคคลได้รับรู้ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดหรือความรู้ที่ตนเองซึ่งความเชื่อจะมีผลต่อการตัดสินใจของบุคคลและพฤติกรรมทางสังคมบุคคลจะเลือกรูปแบบของพฤติกรรมบนพื้นฐานบนความเชื่อที่ตนยึดมั่นอยู่ในการกระทำทางสังคมใด ๆ ต้องอาศัยความเชื่ออยู่ด้วยเสมอ แต่อย่างไรก็ตามความเชื่อนี้ส่งผลให้บุคคลกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมนั้นก็เป็นที่

2.2.1.3 ค่านิยมเป็นสิ่งที่บุคคลยึดถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจและกำหนดการกระทำของตนเอง เป็นความเชื่ออย่างหนึ่งที่มีลักษณะค่อนข้างถาวรผู้กระทำเชื่อว่าวิถีปฏิบัติค่านิยมของมนุษย์หรือของผู้กระทำทางสังคมจะแสดงออกทางทัศนคติและพฤติกรรมของผู้กระทำทุกรูปแบบดังนั้น ค่านิยมจึงมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการกระทำทางสังคมของบุคคลโดยบุคคลพยายามที่จะกระทำให้สอดคล้องกับค่านิยมที่ตนยึดถืออยู่

2.2.1.4 นิสัยและขนบธรรมเนียมคือแบบอย่างพฤติกรรมที่สังคมกำหนดไว้แล้วและสืบต่อกันมาด้วยประเพณี ซึ่งมีการละเมิดก็จะถูกบังคับด้วยการที่สังคมไม่เห็นชอบด้วย เช่น ไม่มีการอนุมัติ ไม่มีการร่วมมือหรืออาจลงโทษอย่างเด็ดขาดตามระเบียบกฎหมายดังนั้นในการตัดสินใจที่จะเลือกกระทำ

พฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของมนุษย์หรือของผู้กระทำทางสังคมส่วนหนึ่งเนื่องจากแบบอย่างพฤติกรรมที่สังคมกำหนดไว้

2.2.2 ปัจจัยหลัก ประกอบด้วย

2.2.2.1 ความคาดหวังเป็นการรับรู้ของผู้กระทำทางสังคมว่าบุคคลอื่นกลุ่มหรือสังคมโดยทั่วไปต้องการให้เชื่อหรือรู้สึกหรือประพฤติปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะภายใต้สถานการณ์นั้นหรือกล่าวได้ว่า ความคาดหวังคือท่าทีของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตน ซึ่งคาดหวังหรือต้องการให้บุคคลนั้นถือปฏิบัติและกระทำในสิ่งที่ต้องการดั่งนั้น ในการตัดสินใจกระทำพฤติกรรมของบุคคลส่วนหนึ่งจึงขึ้นอยู่กับความคาดหวังและท่าทีของบุคคลอื่นด้วย

2.2.2.2 ข้อผูกพันเป็นสิ่งที่ผู้กระทำเชื่อว่าตนเองเป็นผู้ที่จะต้องกระทำให้สอดคล้องกับสถานการณ์หรือประเด็นปัญหาที่ตนเองเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้ผู้กระทำจะทำตามคำสั่งญาติญาติที่ให้ไว้กับผู้อื่นดั่งนั้น ข้อผูกพันจึงมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการกระทำทางสังคมของบุคคล เนื่องจากบุคคลนั้น ๆ รู้สึกว่าตนเองมีข้อผูกพันที่จะต้องกระทำ

2.2.2.3 การบังคับเป็นความเชื่อที่อยู่ในใจของผู้กระทำตนเองต้องตัดสินใจหรือกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยที่ตนเองรู้สึกว่าไม่มีทางเลือกอื่น ๆ อื่นนอกจากจะต้องประพฤติปฏิบัติตามในสถานการณ์ที่ผู้กระทำตั้งใจกระทำสิ่งต่าง ๆ แต่ยังไม่แน่ใจว่าจะกระทำดีหรือไม่นั้นการบังคับจะเป็นสิ่งช่วยกระตุ้นให้ผู้กระทำตัดสินใจปฏิบัติได้เร็วขึ้นดั่งนั้น การบังคับจึงมีส่วนสำคัญในการตัดสินใจและการกระทำทางสังคมเนื่องจากบุคคลมักมีแนวโน้มที่จะประพฤติปฏิบัติเมื่อถูกบังคับ

2.2.3 ปัจจัยความสามารถหรือปัจจัยสนับสนุน ประกอบด้วย

2.2.3.1 โอกาส คือ ความเชื่อของผู้กระทำที่มีต่อสถานการณ์ หรือทางเลือกมีอยู่ซึ่งเมื่อผู้กระทำพิจารณาแล้วเห็นว่าภายใต้สถานการณ์นั้น มีช่องทางจังหวะเวลาที่เหมาะสมและเปิดโอกาสให้เลือกกระทำได้ ดั่งนั้นการที่บุคคลจะตัดสินใจและประพฤติปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดลงไป จึงขึ้นอยู่กับโอกาสที่มีในสถานการณ์นั้น

2.2.3.2 ความสามารถ คือ การรับรู้ของผู้กระทำเกี่ยวกับกำลัง หรือพลังของตนเอง ในการที่กระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดจนบรรลุสำเร็จภายใต้สถานการณ์นั้น ๆ ผู้กระทำจะตระหนักถึงความสามารถของตนเองก่อนที่จะมีการตัดสินใจและกระทำทางสังคมเพราะรู้ว่าถ้าตัดสินใจกระทำไปแล้วจะมีความสามารถกระทำได้อย่างแน่นอนดั่งนั้น โดยทั่วไปแล้วบุคคลจะกระทำพฤติกรรมใด ๆ จะพิจารณาขีดความสามารถของตนเองเสียก่อน

2.2.3.3 การสนับสนุน คือ การช่วยเหลือซึ่งผู้กระทำเชื่อว่ากำลังได้รับหรือจะได้รับจากผู้อื่นในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งผู้กระทำจะเป็นผู้เลือกดั่งนั้นบุคคลจะมีความโน้มเอียงที่จะตัดสินใจและกระทำพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดเมื่อรู้ว่าจะได้รับ การสนับสนุนจากผู้อื่น

2.2.4 ความหมายของการตัดสินใจ

วริพร ไบลาศน์ (2545, น. 6-7) กล่าวว่า การตัดสินใจเป็นกระบวนการที่ ประกอบด้วย ขั้นตอนและกิจกรรมที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีเหตุที่สามารถพิสูจน์ได้ให้การสนับสนุนอย่างถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ ซึ่งมนุษย์เราจำเป็นต้องทำการตัดสินใจอยู่เสมอตลอดเวลาที่มีชีวิตอยู่เพื่อการคัดเลือกสิ่งของปัจจัยต่าง ๆ และแนวทางปฏิบัติที่มีลักษณะและคุณสมบัติตรงตามที่ต้องการจากบรรดาทางเลือกหรือสิ่งของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้เลือกอย่างมากมายหลังจากที่ผู้ตัดสินใจได้ประเมิน

ด้วยการเปรียบเทียบคุณค่าทางเลือกหรือสิ่งของปัจจัยต่าง ๆ เหล่านั้นกับเกณฑ์มาตรฐานของคุณสมบัติ และคุณภาพตามที่แต่ละคนได้กำหนดเอาไว้ ดังนั้นเพื่อให้การตัดสินใจรับผลถูกต้องตาม

มัลลิกา ต้นสอน (2547, น. 73) ได้กล่าวไว้ว่า การตัดสินใจเป็นกระบวนการแก้ปัญหา โดยรวบรวมวิเคราะห์และประมวลข้อมูลและข้อจำกัดในการเลือกที่เหมาะสมซึ่งผ่านการพิจารณาตรวจสอบ และประเมินว่า มีความเหมาะสม หรือดีที่สุดแล้วในขณะนั้น

บรรยงค์ ไตจินดา (2548, น. 178) กล่าวว่า การวินิจฉัยสั่งการหรือการตัดสินใจ หมายถึง การที่ผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาพิจารณาตัดสินใจและสั่งการในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การวินิจฉัยสั่งการ หรือการตัดสินใจเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก เพราะการวินิจฉัยสั่งการจะเป็นการเลือกทางเลือกดำเนินการที่ดีที่สุดในการบรรเทาทางเลือกหลาย ๆ ทาง

สมคิด บางโม (2548, น. 175) กล่าวว่า การตัดสินใจ หมายถึง การตัดสินใจเลือกทางปฏิบัติ ซึ่งมีหลายทางเป็นแนวปฏิบัติไปสู่เป้าหมายที่วางไว้การตัดสินใจนี้ อาจเป็นการตัดสินใจที่จะกระทำการ สิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือหลายสิ่งหลายอย่างเพื่อความสำเร็จตรงตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ในทางปฏิบัติการตัดสินใจ มักเกี่ยวข้องกับปัญหาที่ยุ่งยากสลับซับซ้อนและมีวิธีการแก้ปัญหาให้วินิจฉัยมากกว่าหนึ่งทางเสมอ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้วินิจฉัยปัญหาว่าจะเลือกสั่งการปฏิบัติ โดยวิธีใดจึงจะบรรลุเป้าหมายอย่างดีที่สุด และบังเกิดผลประโยชน์สูงสุดแก่องค์กรนั้น

ฉัตยาพร เสมอใจ (2550, น. 46) กล่าวว่า การตัดสินใจ (Decision Making) หมายถึง กระบวนการ ในการเลือกที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่ ซึ่งผู้บริโภคมักจะต้องตัดสินใจในทางเลือก ต่าง ๆ ของสินค้าและบริการอยู่เสมอในชีวิตประจำวัน โดยที่เขาจะเลือกสินค้า หรือบริการตามข้อมูล และข้อจำกัดของสถานการณ์ การตัดสินใจจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญและอยู่ในจิตใจของผู้บริโภค

Pfizer and Robert (1960, p. 36) ให้ความหมาย การตัดสินใจว่า เป็นการเลือกสิ่งที่มี ให้เลือกบางอย่าง รวมทั้งวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานขององค์กรที่คิดว่าดีที่สุดที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ ที่ตั้งไว้

Tery (1964, p. 22) ได้ให้ความหมาย กระบวนการตัดสินใจ คือ การเลือกทางใดทางหนึ่ง ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของกฎเกณฑ์จากทางเลือกสองทางหรือมากกว่าหากคำนึงถึงวัตถุประสงค์และแนวทาง เป็นหลัก

สรุปได้ว่า การตัดสินใจ คือ กระบวนการทางการตัดสินใจในการเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ ผู้ตัดสินใจ คิดว่าดีที่สุดจากทางเลือกที่มีอยู่หลายทางเลือกโดยพิจารณาจากความต้องการของตนเองเป็นหลัก

2.2.5 กระบวนการในการตัดสินใจ

แสวง รัตนมงคลมาศ (2542, น. 3-4) กล่าวถึง ขั้นตอนการตัดสินใจในการแก้ปัญหาทั่วไป ดังนี้

1. พิจารณาถึงตัวปัญหาในขั้นแรกของการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาจึงต้องเริ่มพิจารณาถึง ปัญหาที่แท้จริงว่าคืออะไร การจะทราบปัญหาที่แท้จริงต้องทำการค้นหารายละเอียดต่าง ๆ ของปัญหา และวิเคราะห์ถึงปัญหาดังกล่าว ซึ่งความยุ่งยากในขั้นตอนนี้ คือ การค้นหาปัญหาที่แท้จริงเนื่องจากปัญหา ที่เกิดขึ้นมักมีหลากหลายและจะต้องแยกแยะให้ได้ว่าอะไรคือ ปัญหาหลัก ปัญหารองและบ่อยครั้งที่เกิด ความคลาดเคลื่อนเข้าใจว่าปัญหารอง คือ ปัญหาหลัก

2. พิจารณาค้นหาทางเลือกต่าง ๆ เพื่อการตัดสินใจ ภายหลังจากที่ได้มีการค้นพบปัญหาที่แท้จริงแล้ว ขั้นต่อมา ก็คือ จะต้องพิจารณาทางเลือกต่าง ๆ ที่ใช้สำหรับการแก้ไขปัญหาโดยปกติแล้วปัญหาใด ๆ อาจจะมีวิธีการแก้ไขได้หลายวิธีด้วยกัน ดังนั้นจึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องใช่วิธีการต่าง ๆ เพื่อค้นหาทางเลือกสำหรับแก้ไขปัญหาดังกล่าวและไม่ควรอย่างยิ่งที่ด่วนตัดสินใจแก้ไขปัญหาโดยที่ไม่ได้พิจารณาถึงทางเลือกอื่น ๆ

3. การประเมินผลทางเลือกเหล่านั้น (Evaluation of Alternatives) ภายหลังจากที่ได้ทำการพิจารณาทางเลือกต่าง ๆ แล้ว ขั้นต่อมา คือ ต้องทำการประเมินผลทางเลือกเหล่านั้น เพื่อให้ได้ทางเลือกที่ดีที่สุดต้องมีการประเมินผลที่ถูกต้องตามวิธีการเพื่อให้ทราบได้ถูกต้องว่าทางเลือกใดดีกว่าทางเลือกอื่น วิธีการประเมินผลทางเลือกต้องอาศัยศาสตร์ทางด้านการบริหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์เข้ามาช่วยศึกษา

4. การตัดสินใจเลือกทางเลือกเพื่อนำไปใช้แก้ปัญหา จัดเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการตัดสินใจ คือ การใช้ดุลยพินิจตัดสินใจเลือกที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ หลังจากดำเนินงานในอนาคต การตัดสินใจ ดังกล่าวเป็นเครื่องมือชี้ให้เห็นถึงควมมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงไรของผู้ปฏิบัติต่อการเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ เมื่อมีการตัดสินใจแล้วผู้ปฏิบัติจึงต้องผูกพันตนเองกับทางเลือกหรือวิธีการที่ได้เลือกแล้ว รวมถึงภาระในการชี้แจงให้บุคคลที่เกี่ยวข้องเข้าใจถึงเหตุผลในการเลือกทางเลือกดังกล่าว

วริพร ไบลาศน์ (2545, น. 6-7) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายการตัดสินใจต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1. แนวทางการดำเนินงานหรือสิ่งของปัจจัยต่าง ๆ มีให้คัดเลือกอย่างเพียงพอทั้งปริมาณและคุณภาพมากกว่า 1 ทางเลือก

2. ต้องมีจุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างที่ต้องการจะเกิดขึ้นในอนาคต ภายหลังจากที่ได้ตัดสินใจคัดเลือกและปฏิบัติตามแนวทางหรือใช้ประโยชน์จากสิ่งของปัจจัยเหล่านั้นแล้วกำหนดจุดมุ่งหมาย โดยอาศัยผลของการดำเนินกิจกรรมในปัจจุบันและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในอดีตเป็นพื้นฐาน

3. ใช้หลักของควมมีเหตุผลที่ถูกต้องน่าเชื่อถือและความสามารถนำไปใช้อย่างได้ดีตามจุดมุ่งหมายเป็นเครื่องมือที่ใช้ประเมินทางเลือกที่สำคัญรวมถึงสิ่งของปัจจัยต่าง ๆ ที่จะนำไปใช้ดำเนินการเพื่อสนองวัตถุประสงค์

วารุณี ตันติวงศ์วานิช และคณะ (2545, น. 108) แบ่งขั้นตอนกระบวนการตัดสินใจยอมรับผลิตภัณฑ์ใหม่ไว้ 5 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นตอนการรู้จัก (Awareness) ผู้บริโภครับรู้ถึงผลิตภัณฑ์ใหม่แต่ยังขาดข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์

2. ความสนใจ (Interest) ผู้บริโภคมองหาข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์

3. การประเมินค่า (Evaluation) ผู้บริโภคพิจารณาว่า จะทดลองใช้ผลิตภัณฑ์หรือไม่

4. การทดลอง (Trial) ผู้บริโภคทดลองผลิตภัณฑ์ใหม่ในปริมาณเล็กน้อยเพื่อปรับการประเมินคุณค่าที่ได้ประเมินไว้

5. การยอมรับ (Adoption) ผู้บริโภคตัดสินใจใช้ผลิตภัณฑ์เต็มที่และใช้ประจำ

มัลลิกา ต้นสอน (2547, น. 73-74) การตัดสินใจเป็นกระบวนการแก้ปัญหาโดยรวม วิเคราะห์และประมวลข้อมูลและข้อจำกัดในการเลือกที่เหมาะสมซึ่งผ่านการพิจารณาตรวจสอบและประเมินว่ามีความเหมาะสมหรือดีที่สุดแล้วในขณะนั้น โดยการตัดสินใจที่เป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดปัญหา (Identifying Problems) เป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการตัดสินใจที่ผู้ตัดสินใจจะรับรู้ตระหนักและสังเกตปัญหาการกำหนดปัญหาไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ ที่เพียงรับรู้และกระทำการศึกษาปัญหาเท่านั้น แต่จะเป็นขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับความละเอียดอ่อนของผู้กำหนดปัญหาโดยการกำหนดปัญหาจะมีความแตกต่างกันบางปัญหาจะมีความชัดเจนสามารถรับรู้และกำหนดปัญหาได้ทันที ขณะที่บางปัญหาจะซับซ้อนคลุมเครือและต้องรอจนรวมตัวขึ้นเป็นเหตุการณ์ที่ใหญ่พอที่จะรู้สึกได้ ซึ่งอาจมีความรุนแรงและเกิดผลกระทบในมุมกว้างจึงต้องอาศัยประสบการณ์และความเอาใจใส่ของผู้กำหนดปัญหาในการวิเคราะห์และตรวจสอบสถานการณ์เพราะถ้ากำหนดปัญหาผิดพลาดก็จะทำให้การตัดสินใจและการแก้ไขปัญหาไม่สำเร็จ

2. กำหนดเกณฑ์ในการตัดสินใจ (Identifying Decision Criteria) โดยพิจารณาความสำคัญของปัจจัยและข้อจำกัดต่าง ๆ ของปัญหา เช่น เกณฑ์การเลือกซื้อปุ๋ยชีวภาพ ได้แก่ คุณภาพคุณสมบัติ วิธีใช้ประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ราคาที่เหมาะสมหาซื้อได้สะดวกลดราคาหรือมีของแถม เป็นต้น ซึ่งต้องจัดทำอย่างเป็นระบบเพื่อประโยชน์สูงสุดในการตัดสินใจโดยพิจารณาปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ เช่น ความเสี่ยงและข้อจำกัดของทุน เป็นต้น

3. ให้ความสำคัญแต่ละเกณฑ์ (Allocating Criteria) ปกติเกณฑ์แต่ละอันจะมีความแตกต่างและความสำคัญต่อการตัดสินใจแตกต่างกันเกณฑ์บางประเภทจะมีนัยสำคัญในการแก้ปัญหา ขณะที่เกณฑ์อื่นจะเป็นส่วนประกอบในการตัดสินใจให้สมบูรณ์ดังนั้น เราจึงต้องเรียงลำดับความสำคัญและกำหนดน้ำหนักให้กับเกณฑ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อที่จะใช้ประกอบการตัดสินใจอย่างถูกต้อง ซึ่งจะต้องอาศัยความรู้และความเข้าใจและประสบการณ์ในการวิเคราะห์ปัญหาของผู้ตัดสินใจตลอดจนอาจใช้เทคนิคเชิงปริมาณเข้ามาช่วยในการสร้างแบบจำลองความคิด

4. พัฒนาการทางเลือก (Developing Alternatives) ผู้ตัดสินใจจะนำข้อมูลและข้อจำกัดของปัญหามาสร้างทางเลือกที่เป็นไปได้ในการแก้ปัญหาโดยไม่จำเป็นต้องสร้างทางเลือกทุกทาง แต่สมควรพัฒนาทางเลือกที่มีนัยสำคัญต่อการตัดสินใจและให้ผลลัพธ์ที่มีคุณภาพขณะเดียวกันก็ไม่ควรที่จะจำกัดความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างทางเลือกที่แตกต่างจากเดิมโดยมองข้ามหรือคิดว่าทางเลือกนั้น ๆ ไม่เหมาะสมหรือสอดคล้องกับความจริงซึ่งเราสามารถสร้างทางเลือกต่าง ๆ ตามสมมติฐานโดยใช้เทคนิคการตัดสินใจเข้ามาช่วย

5. วิเคราะห์ทางเลือก (Analyzing Alternative) วิเคราะห์ทางเลือกที่เป็นไปได้แต่ละทางโดยพิจารณาเปรียบเทียบข้อดี และข้อเสียต้นทุน และข้อจำกัดในการนำไปปฏิบัติเพื่อตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสม โดยอาจใช้เครื่องมือทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมาช่วยในการตัดสินใจ

6. เลือกทางเลือกที่เหมาะสม (Selecting Appropriate Alternative) ผู้ตัดสินใจวิเคราะห์ประมวลข้อมูล เพื่อเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดในการแก้ไขปัญหาและเพื่อนำไปปฏิบัติต่อไปโดยการเลือกทางเลือกที่เหมาะสมจะไม่ใช้ขั้นตอนสุดท้าย ของกระบวนการตัดสินใจแต่การตัดสินใจ

เลือกทางเลือกจะเป็นจุดเริ่มต้นของการนำความคิดไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมตรวจสอบและแก้ไขให้สามารถแก้ปัญหาอย่างถูกต้องตลอดจนพัฒนาทักษะในการตัดสินใจในอนาคต

7. นำทางเลือกไปปฏิบัติ (Implementing the Alternative) โดยวางแผนปฏิบัติการดำเนินงานและจัดสรรทรัพยากรในการปฏิบัติกรอย่างเหมาะสม ซึ่งจะต้องอาศัยบุคคลที่มีความสามารถทำงานที่เป็นรูปธรรมและมีทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เนื่องจากการตัดสินใจอาจมีข้อมูลไม่เพียงพอ สถานการณ์เปลี่ยนแปลงหรือข้อจำกัดในสถานการณ์จริงทำให้ต้องแก้ไขวิธีปฏิบัติให้สอดคล้องกับความเป็นจริง

8. ประเมินผลตัดสินใจ (Evaluation) เป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการตัดสินใจที่ผู้ตัดสินใจจะติดตามตรวจสอบวิเคราะห์และประมวลข้อมูลในการดำเนินงานทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อประเมินผลลัพธ์ในการดำเนินงานและประสิทธิภาพในการตัดสินใจว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น อย่างเหมาะสมหรือไม่มีปัญหาอะไรในขณะปฏิบัติงานและสมควรแก้ไขอย่างไร เพื่อจะเรียนรู้และปรับปรุงให้การตัดสินใจมีประสิทธิภาพขึ้นในอนาคต

อดุลย์ จาตุรงค์กุล (2550, น. 25-26) กล่าวว่า กระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภคเป็นการเล็งเห็นปัญหา หรือตระหนักถึงความต้องการเป็นขั้นตอนเริ่มต้นของกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งเกิดจากการที่บุคคลรู้สึกถึงความแตกต่างของสิ่งที่ปรารถนาจะมีหรือให้เกิดขึ้นกับสภาพที่ตนเป็นอยู่ ณ เวลานั้น แล้วมีความเห็นว่า ความแตกต่างดังกล่าวมีความสำคัญมากซึ่งจนต้องการจะแก้ไขการแสวงหาข่าวสาร โดยการหาข่าวสารจากแหล่งภายในก่อนโดยผู้บริโภคจะพิจารณาว่าคนมีความรู้สึกหรือความทรงจำเกี่ยวกับทางเลือกต่าง ๆ ถ้าข่าวสารไม่พอก็จะทำการแสวงหาจากแหล่งภายนอกต่อไป การประเมินค่าทางเลือกก่อนการซื้อเป็นการประเมินแต่ละทางเลือกก่อนที่จะทำการซื้อ โดยพิจารณาถึงประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการซื้อเป็นการได้ตัวแก้ปัญหาหรือสินค้าที่เรานิยมชมชอบหรือสิ่งทดแทนที่เรายอมรับได้การบริโภคหรืออุปโภคเป็นการอุปโภคบริโภคตราयीที่หามา การประเมินทางเลือกหลักการซื้อเป็นการประเมินระดับการอุปโภคบริโภคที่มีความพอใจแค่ไหนการจัดการกับสิ่งเหลือใช้เป็นการจัดการผลิตภัณฑ์ที่ได้บริโภคหรือเป็นเศษของไปแล้ว

2.2.6 กระบวนการตัดสินใจ

นักวิชาการได้อธิบายกระบวนการตัดสินใจไว้แตกต่างกัน ดังนี้

สัมฤทธิ์ ราชสมณะ (2530, น. 36-71) กล่าวว่า กระบวนการตัดสินใจเลือกตั้งก่อนที่จะมีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง โดยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การได้รับข่าวสารการเลือกตั้ง เริ่มจากได้รับข่าวสารว่าจะมีการเลือกตั้ง การสมัครรับเลือกตั้ง จากนั้นเป็นข่าวสารของผู้สมัครรับเลือกตั้งนโยบายของพรรคการเมืองโดยประชาชนได้รับข่าวสารผ่านสื่อในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งและนำข้อมูลที่ได้ขึ้นมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจ

ขั้นตอนที่ 2 อิทธิพลในการสร้างหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจ เมื่อผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงยอมรับว่าจะต้องมีการตัดสินใจจะทำการนำข้อมูลข่าวสารที่ได้จากผู้สมัครรับเลือกตั้งและจากพรรคการเมืองสร้างหลักเกณฑ์ที่จะคัดเลือกผู้ที่ตนพึงพอใจมากที่สุด ซึ่งการสร้างหลักเกณฑ์นั้น ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงจะให้ความสำคัญกับพรรคการเมืองหรือกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้สมัครรับเลือกตั้งตามแต่ได้ประเมินข่าวสารที่มีความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์และจุดมุ่งหมายของตน

ขั้นตอนที่ 3 อิทธิพลในการประเมินและการจัดลำดับผู้สมัครรับเลือกตั้ง ใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งแล้วทำการประเมินตามแต่ผู้ลงคะแนนเสียงแต่ละคน

ขั้นตอนที่ 4 อิทธิพลจากการตัดสินใจลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครที่มีคะแนนรวมจากการประเมินมากที่สุด ซึ่งในขั้นตอนนี้อาจมีเหตุการณ์สอดแทรกให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจลงคะแนนเสียง เช่น อิทธิพลการรับเงิน การแจกสิ่งของจากหัวหน้าคะแนน เป็นต้น ถึงแม้จะมีกระบวนการในการตัดสินใจมาตลอดจนได้ผลประเมินผู้สมัครรับเลือกตั้งที่สูงสุดแต่ปัจจัยเงินทอง สิ่งของที่รับมา อาจทำให้เปลี่ยนการตัดสินใจได้เช่นกัน

วุฒิชัย จ๋านง (2530, น. 21) กล่าวว่า กระบวนการตัดสินใจของมนุษย์ว่ามีลักษณะเป็นขั้นตอนต่าง ๆ 7 ขั้นตอน คือ

1. การจำแนกปัญหา
2. การสังเกตและรวบรวมข้อมูล
3. การวิเคราะห์และการประเมินผล
4. การตัดสินใจ
5. การปฏิบัติคือการนำผลการตัดสินใจนั้นมาปฏิบัติ
6. การยอมรับผลที่เกิดขึ้นเช่นการได้ผลตอบแทน เป็นต้น
7. การประเมินการตัดสินใจ

วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์ (2542, น. 50-52) กล่าวว่า การที่บุคคลจะตัดสินใจยอมรับสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น จะต้องมีการตัดสินใจ ซึ่งต้องใช้เวลา โดยมีขั้นตอนการตัดสินใจ ดังนี้

1. ขั้นตื่นตัวรับรู้ (Awareness) ในขั้นนี้ จะเป็นขั้นแรกของกระบวนการตัดสินใจ เนื่องจากผู้รับสารได้รับรู้เรื่องใหม่ ๆ เป็นครั้งแรก ยกตัวอย่าง เช่น ชื่อผู้สมัคร พรรคการเมือง นโยบายพรรค เป็นต้น ทั้งนี้ผู้รับสารจะมีความคิดอย่างกว้าง ๆ และรู้อย่างเล็กน้อยมากในเรื่องคุณสมบัติของแต่ละอย่าง แต่ถ้าผู้รับสารสนใจก็จะพยายามเรียนรู้มากขึ้น

2. ขั้นสนใจ (Interest) ขั้นตอนนี้ ผู้รับสารจะได้พัฒนาการสนใจในความคิดหรือคุณสมบัติ ดังกล่าวของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองว่าเป็นอย่างไร ถ้าผู้รับสารไม่พอใจกับข้อมูลที่เขามีอยู่จะมีการพยายามหารายละเอียดข้อมูลข่าวสารเพิ่มเติม

3. ขั้นประเมินผล (Evaluation) เมื่อผู้รับสารได้มีการสะสมความรู้ต่าง ๆ มากขึ้น ก็จะประเมินค่าทางเลือกแต่ละทางเพื่อการตัดสินใจ โดยประสบการณ์ในอดีตผสมกับทัศนคติที่เกิดจากการยอมรับข่าวสารข้อมูล

4. ขั้นตัดสินใจ (Decision) หลังจากผ่านขั้นการประเมินทางเลือกแล้วผู้รับสารก็จะเลือกสิ่งที่ตนชอบมากที่สุด

กระบวนการตัดสินใจ จะประกอบด้วย องค์ประกอบของการตัดสินใจ 4 อย่าง คือ ตัวผู้ตัดสินใจวัตถุประสงค์ของผู้ตัดสินใจสถานการณ์ที่ตัดสินใจและตัววัดความสำเร็จของการตัดสินใจ คือ ผลการปฏิบัติเทียบกับเป้าหมายที่วางไว้

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมือง ซึ่งมีความหมาย หลักการ แนวคิด และทฤษฎี ที่นักวิชาการได้นำเสนอ ไว้ดังนี้

2.3.1 ความหมายการเลือกตั้ง

นักวิชาการได้ให้ความหมายการเลือกตั้งไว้อย่างมากมาย สามารถรวบรวมได้ ดังนี้

กระมล ทองธรรมชาติ และคณะ (2531, น. 1) ได้ให้ความหมายว่า การเลือกตั้ง เป็นกิจกรรมที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยด้วยการออกไป เลือกตั้งผู้แทนของตนเพื่อทำหน้าที่รัฐบาลเป็นกลไกซึ่งแสดงเจตจำนงของประชาชนที่เรียกว่า ร้อง และสนับสนุนให้มีการปฏิบัติจัดทำ หรือละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในทางการเมืองและการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะที่จะมีผลกระทบต่อประชาชน

สุภรณ์ ศิริวานิช (2542, น. 17) ให้ความหมายของการเลือกตั้งว่า การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการออกเสียงลงคะแนนตามความเห็นของตนเองโดยอิสระว่าจะเลือกผู้ใด เป็นผู้แทนของตนเองเข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยบริการกิจการของประเทศผู้ที่จะได้รับเลือกตั้งตั้งนั้น จะเป็นผู้สมัครใจเสนอตัวเข้ามาให้ประชาชนเลือกและผู้ที่ได้รับเลือกด้วยคะแนนเสียงส่วนใหญ่จะเป็น ผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้แทนของประชาชนทั้งหมด มีสิทธิตามที่ได้รับมอบหมายจากประชาชน ให้เข้าร่วมเป็นคณะบุคคลดำเนินการบริหารและปกครอง

วาทิ ชายชาญ (2543, น. 24-27) ให้ความหมาย การเลือกตั้ง หมายถึง องค์ประกอบ ที่สำคัญที่สุดของระบบการเมืองในระบอบประชาธิปไตยเพราะการเลือกตั้งเป็นการตัดสินใจของประชาชน ผู้ที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยว่าบุคคลหรือคณะบุคคลใดสมควรได้รับการไว้วางใจให้เป็นผู้ใช้อำนาจ อธิปไตยแทนปวงชน

สุรพงษ์ วุฒิตลภประพันธ์ (2554, น. 11) สรุปว่า การเลือกตั้ง หมายถึง กิจกรรมที่แสดง ถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยด้วยการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงผ่านกระบวนการ สรรหา เลือกสรร บุคคล หรือกลุ่มบุคคลใดตามความเห็นของตนเองโดยอิสระเพื่อให้ได้ผู้แทนเข้ามาทำหน้าที่ แทนตนโดยชอบธรรมในการใช้อำนาจประชาธิปไตยไปบริหารจัดการประเทศและปกป้องผลประโยชน์ ของประชาชน

สรุปได้ว่า การเลือกตั้ง หมายถึง องค์ประกอบที่สำคัญของระบบการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ที่แสดงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วยการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงผ่านกระบวนการสรรหา เลือกสรร บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดตามความเห็นของตนเองโดยอิสระเพื่อให้ได้ผู้แทนเข้ามาทำหน้าที่แทนตน โดยชอบธรรม

2.3.2 หลักการเลือกตั้ง

วาทิ ชายชาญ (2543, น. 13) กล่าวว่า หลักการเลือกตั้งถือเป็นเรื่องสำคัญโดยมีหลักพื้นฐาน ในการเลือกตั้งที่ถือเป็นหลักสากล 6 ประการ คือ

1. หลักวิตะแห่งการเลือกตั้ง (Free Vote) หมายถึง การจัดการเลือกตั้งจะต้อง กระทำด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม ประชาชนสามารถเลือกผู้แทนได้อย่างเสรีจะเลือกใครหรือไม่เลือกใคร ก็ได้ปราศจากการขู่เข็ญบังคับใด ๆ ทั้งสิ้น

2. หลักการเลือกตั้งตามระยะเวลา (Periodical Election) หมายถึง การเลือกตั้งจะต้องกระทำอยู่เสมอตามกำหนดระยะเวลาที่เรียกว่า “วาระของการดำรงตำแหน่ง” เช่น 4 ปี หรือ 6 ปี เพื่อให้ประชาชนเป็นผู้ยืนยันว่าจะให้บุคคลนั้น เป็นผู้แทนอยู่ต่อไปหรือไม่
3. หลักการเลือกตั้งอย่างแท้จริง (Genuine Election) หมายถึง การเลือกตั้งจะต้องแสดงถึงความบริสุทธิ์ยุติธรรม ไม่มีคดโกง
4. หลักการออกเสียงโดยทั่วไป (Universal Suffrage) หมายถึง การออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งต้องกระทำอย่างทั่วถึง โดยไม่มีการกีดกันไม่ว่าเป็น เพศ สีผิว ความรู้ เป็นต้น
5. หลักการเลือกตั้งอย่างเสมอภาค (Equal Suffrage) หมายถึง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งควรมีสิทธิมีเสียงเท่าเทียมกัน
6. หลักการลงคะแนนเสียงลับ (Secret Vote) หมายถึง การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งต้องไม่มีผู้ใดทราบ ว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ลงคะแนนเสียงให้แก่ผู้สมัครหมายเลขใด

2.3.3 ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ได้กำหนดไว้ดังนี้

มาตรา 33 บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

1. มีสัญชาติไทยแต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทย โดยการแปลงสัญชาติต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี
2. มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันที่ 1 มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้ง
3. มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้ว เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันเลือกตั้งและ

4. คุณสมบัติอื่นที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

ในกรณีที่มีการย้ายทะเบียนบ้านออกจากเขตเลือกตั้งหนึ่งไปยังอีกเขตเลือกตั้งหนึ่งภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดียวกัน อันทำให้บุคคลมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันน้อยกว่าหนึ่งปี นับถึงวันเลือกตั้งให้บุคคลนั้นมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครั้งสุดท้ายเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

มาตรา 34 บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้งเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

1. วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
2. เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
3. ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
4. อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
5. มีลักษณะอื่นตามที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

2.3.4 คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ได้กำหนดไว้ดังนี้

มาตรา 44 บุคคลผู้มีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

1. มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
2. มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง
3. มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สมัครรับเลือกตั้ง

เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปี นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง หรือได้เสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยภาษีโรงเรือน และที่ดินหรือกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นเวลาติดต่อกันสามปีนับถึงปีที่สมัครรับเลือกตั้งและ

4. คุณสมบัติอื่นที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

มาตรา 45 บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

1. ตัดยาเสพติดให้โทษ
2. เป็นบุคคลล้มละลาย
3. เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา 34 ข้อ 1 2 หรือ 4
4. ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายศาล
5. ได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไป และได้พ้นโทษ

มายังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

6. ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าจะได้รับโทษหรือไม่ โดยได้พ้นโทษหรือต้องคำพิพากษามายังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันเลือกตั้งแล้วแต่กรณี

7. เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

8. เคยต้องคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

9. เคยถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นแล้วแต่กรณีมายังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันเลือกตั้ง

10. อยู่ในระหว่างเสียสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามมาตรา 37 หรือตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา

11. เคยถูกคณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมายังไม่ถึงหนึ่งปี นับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีคำสั่งอันเนื่องมาจากการกระทำการโดยไม่สุจริตตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับเลือกตั้งหรือได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่สุจริต

12. เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

13. เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา หรือเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดียวกัน หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

14. เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

15. เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ

16. เป็นกรรมการการเลือกตั้ง กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

17. ลักษณะอื่นที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

2.3.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการเลือกตั้ง

สุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2527, น. 7) กล่าวว่า แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเรื่องพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในทางรัฐศาสตร์นั้น พัฒนาขึ้นมาจากความสนใจของนักวิชาการ 2 สาขา คือ นักสังคมวิทยาและนักรัฐศาสตร์กลุ่มพฤติกรรมนิยม นักวิชาการเหล่านี้ได้ให้ความสนใจอิทธิพลของสภาพทางเศรษฐกิจสังคมที่มีต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของบุคคล เป็นเบื้องต้น สภาพทางเศรษฐกิจ สังคมดังกล่าว บ่งชี้จาการศึกษาอาชีพกลุ่มชาติพันธุ์หรือกลุ่มวัฒนธรรมและชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ รวมทั้งแบบแผนการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีด้วย ต่อมาได้ให้ความสนใจอิทธิพลของปัจจัยด้านจิตวิทยา หรือความรู้สึกทางการเมือง เช่น ความสนใจที่มีต่อการเมือง การสังกัดกลุ่มหรือการสังกัดพรรคการเมืองบางพรรค เป็นต้น การศึกษาดังกล่าวน่าจะนำมาพิจารณาเพื่อกำหนดเป้าหมายแนวทางในการศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของไทยที่เป็นระบบ ต่อไป

สุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2527, น. 15-18) กล่าวว่า ในทางนักสังคมศาสตร์ได้แบ่งทฤษฎีของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ ทฤษฎีปัจจัยตัวกำหนด (Deterministic Theories) ทฤษฎีความสำนึกเชิงเหตุผล (Consciously Rational Theories) และทฤษฎีระบบ (System Theories) ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. ทฤษฎีปัจจัยตัวกำหนด

ทฤษฎีปัจจัยตัวกำหนดระบุว่า “ปัจจัยทางสังคมเป็นตัวกำหนดที่สำคัญของพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง” ทฤษฎีดังกล่าว เสนอว่าปัจจัยทางสังคมอันเป็นภูมิหลังของบุคคลทั้งในระดับกว้างทั่วไปและเรื่อยมาจนถึงช่วงที่จะมีการตัดสินใจ มีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง แนวความคิดที่เป็นพื้นฐานของทฤษฎีนี้ได้แก่ “ตัวแบบแรงผลักดันทางสังคม” (Social Forces) ของพอลลาซาร์สเฟลด์ “ทฤษฎีสถานที่” (Field Theory) ของนักจิตวิทยา เคิร์ตเลวิน กล่าวอีกนัยหนึ่ง ทฤษฎีประเภทนี้เป็นการเสนอเงื่อนไขกำหนด “รูปแบบ” (Pattern) ของพฤติกรรมซึ่งไม่ได้มุ่งที่จะสรุปรวมเชิงนิรนัย (Deductive Generalization) หรือไม่ได้มุ่งที่จะทำนายพฤติกรรมในอนาคต

หากให้ประโยชน์อย่างสำคัญในด้านการจัดตัวแปรอันหลากหลายที่เกี่ยวข้องกันในทางเศรษฐกิจสังคม ให้เป็นระเบียบ

2. ทฤษฎีความสำนึกเชิงเหตุผล

ทฤษฎีความสำนึกเชิงเหตุผล เน้นที่ปฏิกิริยาของความสำนึกที่ถูกต้องของผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงที่มีต่อการบริหารการเลือกตั้ง นโยบายของพรรคและสภาพทั่วไปของผู้สมัครรับเลือกตั้งลักษณะดังกล่าวคล้ายกับว่ากรอบความคิดเชิงเหตุผล (Rational Framework) ของผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เหมือนกับการตัดสินใจของผู้บริโภคในทางเศรษฐศาสตร์ การศึกษาที่สำคัญเกี่ยวกับเรื่องนี้ ได้แก่ (Economic Theory of Democracy) ของแอนโทนี ดาวน์ และเรื่อง (The Responsible Electorate) ของคีร์

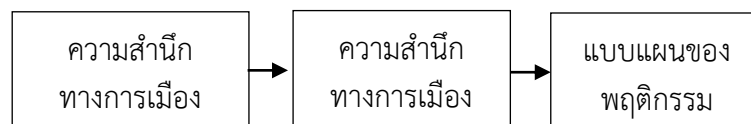
3. ทฤษฎีระบบ

ทฤษฎีระบบ เป็นการศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งโดยการพิจารณาเชิงระบบทั่วไปว่าปัจจัยแวดล้อมที่เกิดขึ้นเฉพาะช่วงสมัยที่มีการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลระยะสั้น เช่น ความสนใจในตัวผู้สมัคร ความเห็นต่อนโยบายและปัญหาทางการเมือง ภาพพจน์ที่มีต่อการปฏิบัติงานของพรรค สถานการณ์ภายใน และภายนอกประเทศ สภาพการณ์แข่งขันของผู้สมัคร เป็นต้น จะผันแปรไปในแต่ละช่วงสมัยการเลือกตั้งเมื่อประมวลรวมกันแล้วจะมีผลต่อปัจจัยพื้นฐาน คือ ความนิยมพรรค ซึ่งอาจทำให้ผู้ลงคะแนนเสียงเปลี่ยนความนิยมพรรคจากพรรคหนึ่งไปยังอีกพรรคหนึ่งเป็นการแกว่งออกจากสภาวะสมดุล “ปกติ” และเมื่อถึงการเลือกตั้งคราวต่อไปก็มักจะแกว่งกลับโดยนัยเดียวกัน เช่นนี้เรื่อยไป

รัฐพงศ์ สุขวิสิฐ (2536, น. 19-21) อธิบายเกี่ยวกับทฤษฎีพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งว่าเป็นการตัดสินใจทางการเมืองที่มีความสำคัญยิ่งต่อระบบการเมืองเพราะการตัดสินใจนี้จะนำมาซึ่งการคัดเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รัฐบาล ตลอดจนนโยบายในการบริการประเทศ ดังนั้นการตัดสินใจทางการเมืองภายใต้ขอบเขตของการใช้สิทธิเลือกตั้งจึงเป็นเรื่องน่าสนใจศึกษา และจากทฤษฎีที่ว่าด้วยพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสามารถพิจารณาได้ 3 กลุ่มด้วยกัน คือ

1. กลุ่มตัวแบบเศรษฐศาสตร์ (Economic Model)

แนวทางการศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของกลุ่มตัวอย่างทางเศรษฐศาสตร์ได้นำแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่ว่าด้วยความชอบด้วยเหตุผลของมนุษย์เศรษฐกิจ (Economic Man) มาใช้ในการศึกษาการตัดสินใจทางการเมือง แนวทางการศึกษานี้เห็นว่าสำนึกเชิงเหตุผลของบุคคลเป็นตัวกำหนดที่สำคัญของพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ตัวแบบนี้มีชื่อเรียกอีกอย่างว่า “ตัวแบบการเลือกที่มีเหตุผล” หรือ (Rational Choice Model) ซึ่งแสดงตัวแบบ ดังภาพที่ 2.1

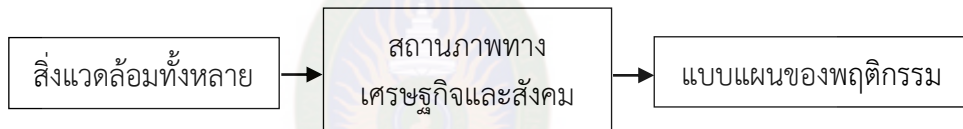

ภาพที่ 2.1 พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตัวแบบเศรษฐศาสตร์

แนวทางการศึกษานี้ ตั้งอยู่บนฐานคติที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) เชื่อว่าการลงคะแนนเสียงเป็นเครื่องมือที่จะนำมาซึ่งผลประโยชน์หรือเป้าหมายที่ประชาชนต้องการ ดังนั้นการตัดสินใจของผู้ลงคะแนนเสียงจึงพิจารณาจากผลประโยชน์เป็นที่ตั้ง 2) ให้ความสำคัญกับเป้าหมายทางการเมือง คือ การลงคะแนนเสียงของผู้ลงคะแนนเสียงนั้น จุดสนใจจะมุ่งไปที่เป้าหมายทางการเมืองของผู้ลงคะแนนเสียง 3) การตัดสินใจลงคะแนนเสียงของผู้ลงคะแนนเสียงจะกระทำอย่างละเอียดรอบคอบ ระมัดระวัง โดยใช้ข่าวสารที่มากเพียงพอ

2. กลุ่มตัวแบบทางสังคมวิทยา (Sociological Model)

แนวทางการศึกษานี้ได้นำแนวคิดทางสังคมวิทยา เรื่องสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคลที่ว่าฐานะตำแหน่งทางสังคมเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดความแตกต่างในพฤติกรรมของคน นำมาใช้ในการศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ฐานะดังกล่าวอาจได้มาจากกำเนิดได้แก่ เพศ หรือได้มาจากการกระทำขึ้นภายหลัง ได้แก่ ความมั่งมี เป็นต้น ดังนั้นในสังคมบุคคลจึงประกอบด้วย ชนชั้นทางสังคมซึ่งชนชั้นดังกล่าวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมบุคคล ซึ่งแสดงตัวแบบดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตัวแบบสังคมวิทยา

ตามสมมติฐานถือว่า บุคคลที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมเหมือนกัน มักจะได้รับประสบการณ์และการอบรมกลุ่มเกลาที่คล้ายคลึงกันและจะมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าคล้ายคลึงกันในทางตรงข้ามบุคคลที่อยู่ในสถานะภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกันจะถูกกลุ่มเกลาโดยประสบการณ์ให้มีบุคลิกภาพ ทศนคติ แรงจูงใจ และความรู้สึนึกคิดที่แตกต่างกัน ดังนั้นบุคคลจะย่อมแสดงออกในแบบแผนที่แตกต่างกัน ซึ่งนักรัฐศาสตร์ได้นำแนวคิดนี้มาใช้ในการศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง โดยมุ่งศึกษาถึงอิทธิพล ของฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคล เช่น เพศ การศึกษา อาชีพ รายได้ เป็นต้น และได้ข้อสรุปที่สำคัญว่าบุคคลมีความนึกคิดทางการเมืองตามฐานะทางเศรษฐกิจสังคม ของตนเองไม่ใช่เพราะประเด็นปัญหาทางการเมือง

3. ตัวแบบทางจิตวิทยา (Psychological Model)

แนวทางการศึกษานี้ ให้ความสนใจต่อปัจจัยทางด้านความรู้สึหรือความผูกพันทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ตัวแบบทางจิตวิทยาที่นักรัฐศาสตร์ ให้ความสนใจศึกษามาก ได้แก่ พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง อันเกิดจากความผูกพันทางจิตใจต่อพรรคการเมือง ซึ่งเน้นศึกษาอิทธิพลของความผูกพันพรรคการเมือง

แนวความคิดนี้ เห็นว่าความผูกพันพรรคการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการลงคะแนนเลือกตั้งของบุคคล กล่าวคือ โดยทั่วไปแล้วบุคคลมีแนวโน้มที่จะลงคะแนนให้กับพรรคการเมืองที่ตนผูกพันแต่ละบุคคลอาจเปลี่ยนแปลงไปลงคะแนนให้พรรคการเมือง

อื่นได้ เนื่องจากทัศนคติของเขามีประเด็นทางการเมือง ได้แก่ ทัศนคติต่อผู้สมัคร ทัศนคติต่อนโยบาย และทัศนคติต่อผลประโยชน์ของกลุ่ม ซึ่งเป็นปัจจัยในช่วงสั้น ๆ

2.3.6 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเหตุผลในการเลือกตั้ง

นักวิชาการได้กล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเหตุผลในการเลือกตั้งไว้แตกต่างกัน ดังนี้

2.3.6.1 ความหมายของเหตุผล

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นอย่างรอบคอบ

1) มนุษย์เราให้เหตุผลสนับสนุนความเชื่อและเพื่อหาความจริงหรือข้อสรุปในเรื่องที่ต้องการศึกษา การให้เหตุผล มี 2 แบบ ได้แก่

1.1) การให้เหตุผลแบบอุปนัย (Inductive Reasoning) หมายถึง วิธีการสรุปในการค้นคว้าความจริงจากการสังเกต หรือทดลองหลายครั้งจากกรณีย่อย ๆ แล้วนำมาสรุปเป็นความรู้แบบทั่วไปการให้เหตุผลแบบอุปนัยเป็นการให้เหตุผล โดยยึดความจริงส่วนย่อยที่พบเห็นไปสู่ความจริงส่วนใหญ่

ตัวอย่างมนุษย์สังเกต พบว่า ทุก ๆ วันดวงอาทิตย์ขึ้นทางทิศตะวันออก และตกทางทิศตก จึงสรุปได้ว่า ดวงอาทิตย์ขึ้นทางทิศตะวันออก และตกทางทิศตะวันตกเสมอ

อย่างไรก็ดี การหาข้อสรุป หรือความจริงโดยใช้วิธีการให้เหตุผลแบบอุปนัยนั้น ไม่จำเป็นต้องถูกต้องทุกครั้ง เนื่องจากการสรุปผลจากหลักฐานข้อเท็จจริงที่มีอยู่ดังนั้นข้อสรุปจะเชื่อถือได้มากหรือน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของข้อมูลหลักฐานและข้อเท็จจริงที่นำมาอ้าง ซึ่งประกอบด้วย 1) จำนวนข้อมูลหลักฐานหรือข้อเท็จจริงที่นำมาเป็นข้อสังเกตหรือข้ออ้างอิงมีมากพอกับการสรุปความหรือไม่ 2) ข้อมูลหลักฐานหรือข้อเท็จจริงเป็นตัวแทนที่ดีในการให้ข้อสรุปหรือไม่ 3) ข้อสรุปที่ต้องการมีความซับซ้อนมากน้อยเพียงใด

1.2) การให้เหตุผลแบบนิรนัย (Deductive Reasoning) หมายถึง ผลหรือข้อสรุปที่ถูกต้องเมื่อมีการยอมรับเหตุเป็นจริงทุกข้อและการสรุปผลสมเหตุสมผลการให้เหตุผลแบบนิรนัยเป็นการนำความรู้พื้นฐานความเชื่อ ข้อตกลง กฎบทนิยามซึ่งเป็นสิ่งที่รู้มาก่อนและยอมรับเป็นจริงเพื่อหาเหตุนำไปสู่ข้อสรุป

ตัวอย่าง เหตุ 1) เด็กทุกคนชอบเล่นฟุตบอล 2) ฟุตบอลเป็นกีฬา

ผล เด็กทุกคนชอบเล่นกีฬา

สรุปได้ว่า เด็กทุกคนชอบเล่นกีฬาฟุตบอล

2.3.6.2 เหตุผลในการเลือกตั้ง

นักวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ ได้ให้เหตุผลในการเลือกตั้งไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้
พีระพงษ์ พิพัฒน์เลิศสกุล (2543, น. 3) กล่าวว่า สาเหตุที่ประชาชนไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งกันน้อย ดังนี้

1. ประชาชนยังไม่เห็นความสำคัญของการเลือกตั้ง เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่อยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยและยังไม่คุ้นเคยกับการมีส่วนร่วมในการปกครอง การปฏิวัติรัฐประหารบ่อยครั้งทำให้ระบอบประชาธิปไตยของไทยต้องล้มลุกคลุกคลาน

เรื่อยมา การไม่เคยชินกับการมีส่วนร่วมในการปกครองทำให้คนไทยขาดความเชื่อมั่นในตนเองว่าสามารถจะมีอิทธิพลต่อผลของการเลือกตั้งได้

2. ประชาชนขาดความเคยชินกับการเลือกตั้ง เนื่องจากการเลือกตั้งขาดความต่อเนื่องพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้งเองที่อาจทำให้ประชาชนรู้สึกเบื่อและไม่สนใจ เช่น อาจมีการใช้วิธีหาเสียงที่ไม่สุจริต มีการให้เงินหรือสิ่งล่อใจ มีการหาเสียงด้วยวิธีการที่สกปรกเมื่อได้รับเลือกตั้งแล้วประชาชนอาจรู้สึกว่าผู้แทนของตนทำประโยชน์หรือแก้ปัญหาอะไรไม่ได้และหลาย ๆ คนมีแต่แสวงหาประโยชน์ให้ตน เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (2548, น. 76) กล่าวว่า เหตุผลในการตัดสินใจลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งของประชาชนแต่ละคนมีพฤติกรรมในการตัดสินใจเลือกตั้งทั้งตนเองหรือถูกชักจูงใจ ดังนี้

1. เลือกเพราะรู้จัก และอยากสนับสนุนผู้สมัคร
2. เลือกเพราะคนใกล้ชิดขอรับรอง
3. เลือกเพราะเชื่อผู้นำชุมชนหรือหัวหน้าคะแนน
4. เลือกเพราะเขาแจกเงิน แจกของจัดเลี้ยง
5. เลือกเพราะถูกอิทธิพลข่มขู่จากผู้นำท้องถิ่นหรือหัวหน้าคะแนน

2.3.6.3 ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน

Homans (1950, p. 17) กล่าวถึง ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (Exchange Theory) ว่าในการอยู่ร่วมกันทางสังคมมนุษย์เราต้องมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน คนเราจะคบหาสมาคมกันอย่างใกล้ชิดอยู่กับการสนองตอบความต้องการและช่วยเหลือกันมากน้อยแค่ไหนเพียงไรขึ้นอยู่กับการสนองตอบความต้องการและผลประโยชน์ การตอบแทนเป็นสิ่งกระตุ้นให้คนเราคบหาสมาคมกัน การจัดสร้างที่พักผู้โดยสารของผู้สมัครรับเลือกตั้งก็ถือว่าการแลกเปลี่ยนที่กว้างออกไปในระดับสังคมด้วยการที่ผู้เลือกตั้งบางส่วนไปเลือกผู้แทนก็เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับทรัพย์สิน ผลประโยชน์ ความยกย่อง ความสะดวกสบาย หรือตำแหน่งที่คาดว่าจะได้รับ ผู้สมัครรับเลือกตั้งก็ใช้เงินบ้าง เป็นการแลกเปลี่ยนกับคะแนนที่ตนได้รับ

2.3.6.4 ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

Parsons (1952, pp. 105-107) ได้อธิบายทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Personal Relation) ว่าในฐานะที่มนุษย์เป็นสัตว์สังคมจะต้องอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น กลุ่มญาติ กลุ่มนักศึกษา กลุ่มสถาบัน กลุ่มอาชีพ สมาคม และกลุ่มการเมือง ทำในสิ่งที่จะต้องสร้างความพึงพอใจให้เกิดขึ้นกับสมาชิกในกลุ่มเพื่อสร้างความพึงพอใจให้คนที่ตนรู้จักหรือเป็นคนคุ้นเคย เป็นญาติ เคยเรียนร่วมสถาบัน เคยทำงานในหน่วยงานเดียวกัน หรืออยู่ในพรรคการเมืองเดียวกันผู้มีสิทธิเลือกตั้งจึงไปเลือกผู้สมัครเพราะมีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับสมาชิกในกลุ่มหรือที่ตนรู้จักดังกล่าวมา

2.3.6.5 แนวคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2525, น. 35) กล่าวว่า ในอดีตความสัมพันธ์แบบผู้อุปถัมภ์-ลูกน้อง มีลักษณะ เช่นเดียวกับความสัมพันธ์ระหว่างนายไพร่ในสังกัดในสังคมโบราณและแม้แต่ในปัจจุบันความสัมพันธ์เช่นนี้ก็ยังมีอยู่มาก แม้ว่าจะมีการนำโครงสร้างขององค์การสมัยใหม่มาใช้ก็ตามโครงสร้างสมัยใหม่จึงเป็นโครงสร้างที่กำหนดความสัมพันธ์ที่เป็นทางการ โดยมีโครงสร้างเดิมแบบผู้อุปถัมภ์

กับลูกน้องยังคงเป็นตัวกำหนดส่วนบุคคลที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งมีความสำคัญและอิทธิพลมากกว่าความสัมพันธ์ทางการ

พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต (2551, น. 34-38) ได้สรุปความสัมพันธ์ของระบบอุปถัมภ์ดำรงอยู่ในชนบทมี 3 แบบ คือ

1. เป็นความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ระหว่างผู้นำชุมชนในตำแหน่งลูกพี่กับลูกบ้าน เนื้อหาความสัมพันธ์แบบนี้ คือ กลุ่มผู้นำเป็นลูกพี่ที่จะดึงเอาผลประโยชน์จากภายนอกมาแบ่งปันกลุ่มตน โดยแลกเปลี่ยนกับความจงรักภักดีและการรับใช้ลูกน้อง ส่วนชาวบ้านทั่วไปที่ไม่ได้อยู่ภายในกลุ่มจะได้รับประโยชน์น้อยหรืออาจไม่ได้รับกลับ

2. เป็นความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ระหว่างนายทุนเจ้าของที่ดินกับชาวนา ในอัตราที่ผูกความสัมพันธ์ให้เห็นลักษณะการชูดรีดทางชนชั้นอย่างชัดเจน จากชาวบ้านที่ยากจนเนื้อหาความสัมพันธ์แบบนี้ คือ นายทุนฐานะลูกพี่จะให้เช่าที่นา ให้กู้เงิน หรือว่าจ้างงาน ส่วนลูกน้องจะให้ความจงรักภักดี หรือสนับสนุนเมื่อเกิดกรณีพิพาทและเสียค่าเช่าในอัตราดอกเบี้ยและรับจ้างงาน

3. เป็นความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ระหว่างข้าราชการ นักการเมือง และนายทุนภายนอกกับกลุ่มชนชั้นนำภายในหมู่บ้าน โดยผู้มาจากภายนอกเป็นผู้อุปถัมภ์ให้ผลประโยชน์หรือสนับสนุนเรื่องการเงินและความช่วยเหลือเมื่อมีความเดือดร้อน ส่วนชนชั้นนำในชุมชนก็ให้การสนับสนุนในผลงานรับนโยบายมาปฏิบัติเป็นหัวคะแนนให้หรือเป็นตัวผลประโยชน์ให้

แนวคิดระบบอุปถัมภ์ของ (Weber, 1968, p. 401) คือ ผู้มีฐานะสูงมีทรัพย์สินมากเป็นผู้อุปถัมภ์จะสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีฐานะต่ำกว่าหรือที่ยากจนกว่าให้เป็นผู้อยู่ในอุปถัมภ์เพื่อต้องการได้รับการยอมรับหรือเมื่อมีความจำเป็นที่เรียกใช้ก็ได้บริการสนองตอบรวมถึงความจงรักภักดีด้วย

2.3.6.6 แนวคิดเกี่ยวกับระบบหัวคะแนน

ระบบหัวคะแนนมีความสำคัญต่อการหาเสียงในการเลือกตั้ง ดังนี้

1) บทบาทของหัวคะแนน

หัวคะแนนมีความสำคัญต่อการหาเสียงอย่างมากสำหรับการเมืองไทยในปัจจุบัน ส่วนหนึ่งความสำเร็จของผู้สมัครรับเลือกตั้งมาจากการมีหัวคะแนนที่มีประสิทธิภาพสามารถหาคะแนนให้กับผู้สมัครได้เป็นจำนวนมาก แม้ว่าความคิดเห็นของคนทั่วไปที่มีต่อหัวคะแนนจะเป็นไปในแง่ที่ว่า “หัวคะแนน” คือ บุคคลที่ช่วยหาเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งโดยใช้เล่ห์เหลี่ยม กลโกง หรืออามิสสินจ้างกับผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อชักจูงให้เลือกผู้สมัครที่เขาสนับสนุนจนได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งโดยที่หัวคะแนนมักจะหวังสินจ้างรางวัลจากผู้สมัครเป็นการตอบแทน หรือยกยอกสิ่งของเงินทองที่ผู้สมัครให้ไว้ ตัดสินบนชาวบ้านบางส่วนมาเป็นของตน ส่วนคนที่ช่วยผู้สมัครหาเสียงอย่างเต็มที่โดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นตัวเงินหรือสินจ้างรางวัลโดยตรง มักจะนิยมเรียกกันว่า “ผู้สนับสนุน” มากกว่า “หัวคะแนน” ดังนั้น “ผู้สนับสนุน” หรือ “หัวคะแนน” คือ บุคคลที่สามารถหาคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งโดยไม่คำนึงถึงว่าจะใช้วิธีการอย่างไรมาแสวงหาความสนับสนุนให้กับผู้สมัครของตน หัวคะแนนจึงเป็นกลไกสำคัญภายในกระบวนการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

บางครั้งหัวคะแนนจะต้องเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลในท้องถิ่น เป็นผู้มีญาติ พี่น้อง เพื่อนฝูงมาก เป็นที่นับถือของประชาชน ผู้สมัครให้การยอมรับหัวคะแนนก็เพราะหัวคะแนนเป็นผู้ที่มี

ความสัมพันธ์ส่วนตัวอย่างใกล้ชิด หรือเป็นผู้นำชุมชนที่ชาวบ้านให้ความยอมรับนับถือ หัวคะแนนที่ประสบความสำเร็จในการชักจูงให้ชาวบ้านมาลงคะแนน มักใช้ความสัมพันธ์และการยอมรับที่ชาวบ้านมีให้กับเขา เป็นเครื่องมือสำคัญในการโน้มน้าวใจให้คล้อยตามแต่ถ้าความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับหัวคะแนนมีไม่มากพอ หัวคะแนนอาจต้องอาศัยปัจจัยอย่างอื่นในบางกรณีหัวคะแนนอาจจะทำหน้าที่เป็นเพียงกลไกประสานระหว่าง “การซื้อ-ขายคะแนนเสียง” ของผู้สมัครกับชาวบ้านเท่านั้น

2) ประเภทหัวคะแนน

การแบ่งประเภทหัวคะแนนตามลักษณะที่แตกต่างกัน มีดังนี้

2.1) ประเภทหัวคะแนนตามสาขาอาชีพมี ดังนี้

2.1.1) กลุ่มข้าราชการหรืออดีตข้าราชการเป็นกลุ่มที่มีอำนาจอิทธิพลสูง มีคนเคารพนับถือมากในท้องถิ่นนั้น ๆ และเป็นตัวเชื่อมโยงถึงหัวคะแนนอื่น ๆ ด้วย ข้าราชการพวกนี้ นอกจากมีส่วนสนับสนุนด้านการหาเสียงให้กับผู้สมัครแล้วยังอาจให้ความช่วยเหลือในด้านกลวิธีในการหาเสียงอย่างไม่ชอบมาพากลอีกด้วย ข้าราชการบางกลุ่มโดยเฉพาะที่มีสายการบังคับบัญชาที่เด็ดขาดมีการรวมตัวเป็นกลุ่มก่อนสามารถสั่งการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครที่ตนสนับสนุนได้

2.1.2) กลุ่มผู้นำท้องถิ่นที่ได้รับการแต่งตั้งจากราชการ เช่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน แพทย์ประจำตำบล กรรมการสภาตำบล กรรมการหมู่บ้าน ฯลฯ ผู้นำเหล่านี้จะเป็นผู้ที่มีเครือข่ายอิทธิพลต่อท้องถิ่นสูงก่อนที่จะมาเป็นผู้นำชุมชนก็ต้องมีฐานคะแนนเสียงของตนในหมู่บ้านเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว ดังนั้นในการเลือกตั้งแต่ละครั้งจึงเป็นเป้าหมายที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งจึงพยายามแสวงหามาเป็นหัวคะแนนให้กับตนเอง เพราะนั่นเกือบจะประกันชัยชนะในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้อย่างแน่นอนแต่การเลือกตั้งช่วงหลัง ๆ หัวคะแนนกลุ่มนี้มีข้อจำกัดมากขึ้นเพราะในการเข้าสู่ตำแหน่งต้องผ่านการแข่งขันกับผู้นำท้องถิ่นอื่น ๆ จึงทำให้ฐานคะแนนถูกแบ่งออกและไม่ได้รับคะแนนเสียงมากเช่นสมัยก่อน

2.1.3) กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น เช่น สมาชิกสภาจังหวัด (ส.จ.) สมาชิกสภาเทศบาล (ส.ท.) นายกเทศมนตรี เทศมนตรี ฯลฯ ซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในเขตเลือกตั้งของการบริหารส่วนท้องถิ่น หัวคะแนนในกลุ่มนี้ยังมีความชำนาญในการเลือกตั้งมีฐานคะแนนกว้างกว่าผู้นำท้องถิ่นข้างต้น ความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นเหล่านี้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีลักษณะพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ทั้งด้านฐานคะแนนเสียงและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจลักษณะนี้ทำให้นักการเมืองท้องถิ่นเป็นหัวคะแนนที่สำคัญยิ่งของผู้สมัคร

2.1.4) กลุ่มนักธุรกิจ พ่อค้า คหบดีท้องถิ่น ที่มีฐานะร่ำรวยและเป็นที่เคารพยำเกรงของบรรดาพ่อค้าด้วยกันและเป็นผู้ที่มีความกว้างขวางในเชิงธุรกิจ มีความสัมพันธ์กับประชาชนทั่วไปในท้องถิ่น หัวคะแนนกลุ่มนี้มีบทบาทและอิทธิพลต่อการหาเสียงโดยนำวิธีการให้ประโยชน์ทางวัตถุเข้าแลกเปลี่ยน หรือความสัมพันธ์ในเชิงธุรกิจ ฐานะเป็นพ่อค้า-ลูกค้า หรือเจ้าหนี้-ลูกหนี้มาใช้หัวคะแนนประเภทนี้ได้รับการยอมรับมากขึ้นในปัจจุบัน

2.1.5) พระสงฆ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับเจ้าอาวาสหรือพระอาจารย์ต่าง ๆ เป็นผู้ที่มีอิทธิพลทางจิตใจต่อชาวบ้านเป็นอย่างยิ่ง หากผู้สมัครสามารถโน้มน้าวให้พระช่วยหาคะแนนให้ได้แล้ว โอกาสจะได้รับคะแนนเสียงในเขตเลือกตั้งในจำนวนมาก ๆ ก็ย่อมเป็นไปได้สูงมาก

2.1.6) กลุ่มอาชีพอื่น ๆ ที่เป็นเจ้าพ่อ นักเลง อันธพาล หัวคะแนนประเภทนี้ โดยส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ประกอบอาชีพไม่ซื่อสัตย์สุจริต หรือผิดกฎหมาย ซึ่งมักมีความสัมพันธ์อันดีกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น แม้จะมีอาชีพที่ผิดกฎหมายเนื่องจากการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ต่อกัน รวมทั้งยังมีความสัมพันธ์กับประชาชนจำนวนมากด้วยธุรกิจที่ไม่เปิดเผยอีกด้วย

2.2) ประเภทหัวคะแนนตามลักษณะการจัดตั้ง แบ่งออกเป็น

2.2.1) หัวคะแนนที่มีการจัดตั้งโดยตรงจากผู้สมัครหรือพรรคการเมืองของผู้สมัคร การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในสมัยหลัง ๆ นี้ ผู้สมัครพยายามที่จะจัดตั้งหัวคะแนนระดับต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่มากที่สุด เพื่อที่จะอาศัยหัวคะแนนเหล่านี้ชักนำให้ประชาชนมาลงคะแนนเสียง ผู้สมัครด้วยวิธีการต่าง ๆ คะแนนเสียงที่ได้มาในลักษณะนี้ เรียกว่า “คะแนนจัดตั้ง” หมายถึง ผู้ลงคะแนนเสียงมาลงคะแนนเสียงเลือกตั้งโดยการชักนำของหัวคะแนนของผู้สมัคร

2.2.2) หัวคะแนนที่ไม่มีการจัดตั้ง ไม่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับผู้สมัคร เป็นหัวคะแนนที่เกิดขึ้นเอง โดยมิได้มีการชักชวนจากผู้สมัครโดยตรง แต่เป็นผู้ที่ช่วยรณรงค์หาเสียงให้กับผู้สมัครด้วยความสมัครใจ มิได้หวังผลตอบแทนหัวคะแนนในลักษณะนี้เกิดขึ้นในสภาพการณ์พิเศษ หรือผู้สมัครมีคุณสมบัติโดดเด่นต่างไปจากคุณสมบัติของผู้สมัครคนอื่น ๆ เช่น เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต ประพฤติตนในศีลธรรมอย่างเคร่งครัด อาจเป็นการชักนำให้ประชาชนในกลุ่มต่าง ๆ ออกทำการช่วยหาเสียงให้โดยมิได้สัมพันธ์ รู้จักหรือได้รับการติดต่อจากผู้สมัครเป็นการส่วนตัว พลังของกลุ่มคนเหล่านี้ จะมีลักษณะกระจัดกระจายและสร้างผลสะท้อนทางการเมืองในวงกว้าง

2.3) ประเภทหัวคะแนนตามความชำนาญ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

2.3.1) หัวคะแนนมีความชำนาญ ได้แก่ หัวคะแนนที่มีความชำนาญในการหาเสียงในพื้นที่นั้น ๆ มาทุกสมัย ผู้สมัครที่มีหัวคะแนนในลักษณะนี้ช่วยในการหาเสียงย่อมมีหลักประกันในการได้รับคะแนนเสียง

2.3.2) หัวคะแนนที่ยังไม่เคยเป็นหัวคะแนนมาก่อน หัวคะแนนประเภทนี้ไม่ค่อยมีความชำนาญในการหาเสียง ยังคาดคะเนคะแนนเสียงที่แท้จริงได้ยาก

2.3.3) หัวคะแนนจอมปลอมหรือหัวคะแนนหลอกหลวง ได้แก่ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ไม่ได้เป็นหัวคะแนนจริงแต่วิธีการต่าง ๆ หลอกหลวงผู้สมัครว่าตนเป็นหัวคะแนนเพื่อหวังเรียกร้อยผลประโยชน์จากผู้สมัครหน้าใหม่หรือยังไม่มีประสบการณ์ในพื้นที่

2.4) ประเภทหัวคะแนนตามระดับและโครงสร้างของหัวคะแนน แบ่งออกเป็น

2.4.1) หัวคะแนนระดับจังหวัด ได้แก่ หัวคะแนนที่มีฐานคะแนนเสียงในขอบเขตจังหวัด จัดเป็นหัวคะแนนที่มีฐานะสูงสุด เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการหาเสียงเลือกตั้งมาก่อนหัวคะแนนระดับนี้ อาจจะมีเครือข่ายคะแนนเสียงเป็นช่วงชั้นลงมาจนถึงฐานคะแนนเสียงต่ำที่สุดได้

2.4.2) หัวคะแนนระดับอำเภอ ได้แก่ หัวคะแนนเสียงในขอบเขตอำเภอ มีฐานะจากหัวคะแนนระดับจังหวัดทำหน้าที่การประสานสัมพันธ์ระหว่างผู้สมัครหรือผู้อำนวยการเลือกตั้งกับหัวคะแนนระดับต่ำกว่า ในบางกรณีคะแนนระดับอำเภอจะมีเครือข่ายเชื่อมโยงกับหัวคะแนนระดับตำบลและหมู่บ้านโดยตรง

2.4.3) หัวคะแนนระดับตำบล ได้แก่ หัวคะแนนเสียงที่ควบคุมฐานคะแนนเสียงในขอบเขตตำบลเป็นหัวคะแนนที่ทำหน้าที่ในการประสานกับหัวคะแนนระดับหมู่บ้านและระดับอำเภอ เป็นผู้ได้รับความเคารพเชื่อถือจากชาวบ้าน

2.4.4) หัวคะแนนระดับหมู่บ้าน ได้แก่ หัวคะแนนเสียงที่ควบคุมฐานคะแนนเสียงในขอบเขตหมู่บ้าน เป็นหัวคะแนนที่มีความใกล้ชิดกับผู้มีสิทธิเลือกตั้งมากที่สุด เป็นตัวกลางระหว่างหัวคะแนนระดับตำบลกับชาวบ้านผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

2.4.5) หัวคะแนนระดับคุ้มหรือกลุ่ม ในบางหมู่บ้านจะมีการก่อตั้งบ้านเรือนเป็นกลุ่ม ๆ ตามความสัมพันธ์ทางเครือญาติหรือพื้นเพเดิมในกรณีนี้หัวคะแนนระดับหมู่บ้านไม่สามารถทำงานได้ครอบคลุมทั่วทั้งหมู่บ้าน ผู้สมัครจำเป็นต้องหาหัวคะแนนอีกระดับหนึ่ง ได้แก่ หัวคะแนนระดับคุ้มหรือกลุ่ม เพื่อให้คะแนนเสียงของผู้สมัครมีความมั่นคงยิ่งขึ้น

2.3.6.7 อิทธิพลของสื่อต่อพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้ง

Klapper (1960, p. 5) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมของประชาชน ไว้ดังนี้

1. สื่อมวลชนไม่มีอิทธิพลต่อประชาชนโดยตรง แต่จะมีอิทธิพลโดยอ้อมซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ได้แก่

1.1 ความมีใจโน้มเอียง คือ ประชาชนจะมีความคิดเห็น ค่านิยม และความโน้มเอียงที่จะประพฤติปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่ก่อนที่จะมาสัมผัสกับสื่อมวลชน

1.2 การเลือกรับสาร ประชาชนจะเลือกรับสารที่สอดคล้องกับความคิดเห็น ความสนใจของตนและจะเลือกตีความหมายของสารตามความเชื่อและค่านิยมที่ตนมีอยู่เดิม

1.3 อิทธิพลของบุคคล บางครั้งข่าวสารจากสื่อมวลชนจะผ่านสื่อบุคคลหรือผู้นำความคิดเห็นก่อนจะไปถึงประชาชน ผู้นำความคิดเห็นมักสอดแทรกความรู้สึกนึกคิดของตนเข้าไปด้วยทำให้มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของประชากรอยู่มาก

1.4 กลุ่มและบรรทัดฐานของกลุ่ม

1.5 ระบบสื่อมวลชน

2. สื่อมวลชนจะเป็นเพียงแรงเสริมที่สนับสนุนทัศนคติ รสนิยม ความมีใจโน้มเอียง ตลอดจนแนวโน้มด้านพฤติกรรมของประชาชนให้เข้มแข็งขึ้นและพร้อมที่จะแสดงออกมาเมื่อมีแรงจูงใจหรือเมื่อโอกาสเหมาะสม

3. สื่อมวลชนอาจเปลี่ยนแปลงทัศนคติของประชาชนได้เล็กน้อยและเป็นทัศนคติที่ยังไม่มั่นคงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ฝังรากลึก หรือเปลี่ยนแปลงไปในทางตรงข้ามนั้นเปลี่ยนได้ยากอาจเปลี่ยนได้บ้างแต่ต้องใช้เวลาและบุคคลต้องได้รับข่าวสารอย่างเพียงพอ อย่างไรก็ตามอิทธิพลของสื่อในด้านการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบุคคลมีแนวโน้มเอียงที่จะเปลี่ยนแปลงอยู่ก่อนแล้ว

4. สื่อมวลชน สามารถสร้างทัศนคติให้แก่ประชาชนได้ ในกรณีที่บุคคลไม่เคยมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งนั้น มาก่อนและต้องได้รับสารที่เสนอเรื่องราวในแนวเดียวกันบ่อย ๆ เป็นอิทธิพลที่รับในลักษณะสะสมไม่ใช่อิทธิพลที่ก่อให้เกิดผลทันทีทันใด

2.3.7 แนวคิดเกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

2.3.7.1 ความหมายการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

วัชรวิชัย (2544, น. 49) ได้ให้ความหมายว่าการรณรงค์หาเสียง คือ การสื่อสารที่ใช้เพื่อจูงใจประชาชนให้คล้อยตามข้อเสนอของตน และเพื่อให้ผู้สมัครในสังกัดพรรคได้รับคะแนนเสียงสูงสุดหรือชนะการเลือกตั้งทำให้ผู้สมัครในสังกัดพรรคได้รับชัยชนะมากที่สุด

เพียงกมล มานะรัตน์ (2547, น. 23-34) ได้ให้ความหมายว่า การรณรงค์หาเสียง คือ ความพยายามที่จะแจ้ง บอกรับทราบ ชักจูง และระดมอย่างเป็นระบบ ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าการหาเสียงเลือกตั้งเป็นส่วนหนึ่งที่ควบคู่กับกระบวนการเลือกตั้งอย่างแยกจากกันไม่ออก ความพยายามในวิธีการนานัปการเพื่อให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้รับเลือกตั้ง ซึ่งวัตถุประสงค์ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งมีด้วยกัน 3 ประการ ได้แก่

1. การชักจูงผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งซึ่งเป็นกลุ่มผู้สนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งให้ออกมาลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอย่างเปิดเผย การระดมผู้สนับสนุนเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้รับคะแนนเสียงจากกลุ่มเป้าหมาย

2. การกระตุ้นผู้สนับสนุนที่ซ่อนเร้นให้ออกมาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ทั้งนี้เพราะในจำนวนผู้ไม่ได้ไปสิทธิออกเสียงเลือกตั้งจะมีส่วนหนึ่งที่สนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งฝ่ายตนเอง เพื่อให้ได้รับคะแนนเสียงที่สูงขึ้น

3. การเปลี่ยนใจผู้สนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งฝ่ายตรงข้ามให้มาสนับสนุนฝ่ายตนเองอันเป็นการโน้มน้าวให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่มีได้เป็นฐานเสียงของตน ซึ่งการดำเนินการเป็นไปอย่างรอบคอบและรัดกุม เนื่องจากเป็นการดำเนินการที่มีความยากลำบากและเป็นไปอย่างค่อนข้างจำกัด

สรุปได้ว่า การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง คือ รูปแบบและวิธีการที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งนำมาใช้ในการหาเสียงเพื่อให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง ซึ่งวิธีที่นำมาใช้ในการหาเสียง ได้แก่ การออกเยี่ยมบ้าน การติดป้ายประกาศ โปสเตอร์ การแจกแผ่นพับ การจัดเวทีปราศรัยพบปะประชาชน การใช้รถโฆษณาประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

2.3.7.2 ประเภทของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

เพียงกมล มานะรัตน์ (2547, น. 23-34) กล่าวว่า การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งได้จำแนกการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ออกเป็น 4 ประเภท คือ ประเภทแรก การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่จำแนกตามรูปแบบ ประเภทที่สองการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่จำแนกตามสื่อ ประเภทที่สามการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่จำแนกตามบุคคลและประเภทที่สี่ การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่จำแนกตามกฎหมาย ซึ่งสามารถอธิบาย ได้ดังนี้

1. การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่จำแนกตามรูปแบบ แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท การประชาสัมพันธ์และการโฆษณา

- 1.1 การประชาสัมพันธ์ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง หมายถึง การโน้มน้าวและให้ข้อคิดเห็นหรือคำเสนอแนะของผู้สมัครรับเลือกตั้งให้กับผู้ลงคะแนนเสียงให้ได้รับข่าวสารและสร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่มคนทั้งสองกลุ่ม

1.2 การโฆษณาในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เป็นเครื่องมือสำคัญของผู้สมัครรับเลือกตั้งในการสื่อสารกับผู้ออกเสียงลงคะแนนเพื่อให้เกิดการตัดสินใจในการเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งองค์ประกอบสำคัญของการโฆษณา ได้แก่ ป้ายโฆษณา ใบโฆษณาหรือใบปลิว การใช้สติ๊กเกอร์ การโฆษณาลงในหนังสือพิมพ์หรือทางโทรทัศน์ เป็นต้น

2. การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่จำแนกตามสื่อ ซึ่งแยกสื่อออกได้เป็น 2 ประเภท คือ สื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

2.1 สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง สื่อที่เป็นเอกสาร ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วารสาร เป็นต้น ซึ่งเป็นสื่อที่เหมาะสมกับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งกับประชาชนที่มีจำนวนมากที่อ่านออกเขียนได้

2.2 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ และคอมพิวเตอร์

3. การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่จำแนกตามบุคคล ได้แก่ การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งด้วยตนเอง และการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งโดยใช้ตัวแทน

3.1 การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งด้วยตนเอง เป็นการดำเนินการด้วยตัวของผู้สมัครเอง เช่น การปราศรัย การเดินเคาะประตูบ้านเพื่อขอคะแนนเสียง เป็นต้น

3.2 การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งโดยใช้ตัวแทน ซึ่งตัวแทนที่ออกมาการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัคร ได้แก่ ครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูงพรรคพวก และหัวคะแนนเพื่อให้การหาเสียงเป็นไปอย่างทั่วถึง

4. การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่จำแนกตามกฎหมาย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่ถูกกฎหมายและการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่ผิดกฎหมาย

4.1 การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่ถูกกฎหมาย หมายถึง การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่เป็นไปตามบทบัญญัติและกรอบกติกาของกฎหมาย ได้แก่ การปราศรัยหาเสียง การใช้รถโฆษณาประชาสัมพันธ์ การเคาะประตูบ้าน เป็นต้น

4.2 การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่ผิดกฎหมาย เป็นการดำเนินการที่ฝ่าฝืนกฎหมาย ได้แก่ การซื้อเสียง การแจกสิ่งของ การใช้อำนาจและอิทธิพลข่มขู่บังคับ เป็นต้น

2.3.7.3 องค์ประกอบของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

วัชรวิชัย (2544, น. 49) กล่าวว่า การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง มีส่วนประกอบที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อย 4 ประการ คือ

1. การสำรวจบริบท/สภาพแวดล้อมเบื้องต้นในการเลือกตั้งครั้งนั้น ๆ (Contextual Environment) เป็นการสำรวจขั้นต้นเกี่ยวกับบริบทและสิ่งแวดล้อมของผู้สมัครในการเลือกตั้ง เช่น กฎหมาย กติกา กฎเกณฑ์ ข้อบังคับเกี่ยวกับการเลือกตั้งและเทคนิคที่จะใช้ในการเลือกตั้ง เช่น การสำรวจคะแนนเสียง โดยผู้สมัครจะสำรวจข้อดี-ข้อเสียของตน ประเมินฐานเสียงประมาณการที่จะได้เพื่อให้ชนะการเลือกตั้ง ซึ่งคะแนนที่สำคัญที่สุด คือ “คะแนนจัดตั้ง” ซึ่งผู้สมัครจะต้องประเมินว่าจะต้องรวบรวมคะแนนจัดหาเท่าใดจึงจะชนะการเลือกตั้ง วิธีที่นิยมใช้มากที่สุดคือการประเมินจากหัวคะแนนในสังกัดของตนว่าสามารถจัดหาคะแนนจากชุมชนได้เท่าใดและต้องจัดหาเพิ่มจากท้องถิ่นอื่นอีกหรือไม่ นอกจากนั้นผู้สมัครจะต้องรู้จักคู่ต่อสู้ในด้านต่าง ๆ เช่น เป็นใคร ผู้สนับสนุนหรือพรรคพวกเป็นใคร ฐานเสียงอยู่ที่ไหน เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงจุดอ่อน-จุดแข็งของคู่ต่อสู้เพื่อจะได้วางยุทธศาสตร์ในการรณรงค์หาเสียงได้อย่างถูกต้อง

2. การจัดองค์กรบริหารการหาเสียง (Campaign Organization) และยุทธวิธีที่ใช้ในการหาเสียง ซึ่งนำมาแยกอธิบาย ได้ดังนี้ การจัดองค์กรบริหารการหาเสียง (Campaign Organization) คือ การบริหารปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอยู่ของผู้สมัครหรือผู้ใกล้ชิดกับผู้สมัครเพื่อให้เกิดประโยชน์และเอื้ออำนวยให้ผู้สมัครชนะการเลือกตั้ง ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าว ประกอบด้วย หน่วยงานด้านต่าง ๆ เช่น งานวางแผนงานประชาสัมพันธ์ งานหาเสียงในพื้นที่ งานข่าวและการประเมิน งานเสปียงและการต้อนรับ และงานการเงินและธุรการ เป็นต้น ยุทธวิธีที่ใช้ในการรณรงค์หาเสียง คือ การที่ผู้สมัครใช้ช่องทางหรือวิธีการต่าง ๆ ในการติดต่อสื่อสาร ส่งข่าวสารข้อมูลกับประชาชนเพื่อให้ตนสามารถชนะการเลือกตั้ง ซึ่งสามารถจำแนกรูปแบบการรณรงค์หาเสียงโดยใช้เกณฑ์ของกฎหมายเป็นตัวแบ่งได้ 3 ประเภท ประกอบด้วย

2.1 การหาเสียงโดยเปิดเผยหรือแบบเป็นทางการ ได้แก่

2.1.1 การใช้สิ่งพิมพ์และการประชาสัมพันธ์ เช่น ป้ายโปสเตอร์ แผ่นปลิว

การใช้รถโฆษณา

2.1.2 การปราศรัยหาเสียง

2.1.3 การเข้าถึงตัวผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง โดยวิธี “เคาะประตูบ้าน”

2.1.4 การใช้สื่อในการหาเสียง เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ Internet

เป็นต้น

2.2 การหาเสียงแบบไม่เปิดเผย เป็นการหาเสียงนอกรูปแบบ ไม่ถูกต้องตามกฎหมายเลือกตั้ง ซึ่งวิธีการที่นิยมมาก คือ การใช้ผู้มีอิทธิพลและหัวคะแนน การซื้อเสียง

2.3 การหาเสียงที่ถูกต้องตามกฎหมายแต่ผิดจริยธรรมทางการเมือง ได้แก่

2.3.1 การใส่ร้ายป้ายสีคู่แข่งโดยปราศจากข้อมูลความจริง

2.3.2 การกระตุ้นให้ประชาชนเอือมระอากับคู่แข่งจนไม่ลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครฝ่ายตรงข้ามหรืออาจหันมาลงคะแนนเสียงให้กับฝ่ายตน

3. กลุ่มเป้าหมายในการรณรงค์หาเสียง (Target)

การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในแต่ละครั้ง ไม่จำเป็นจะต้องตั้งเป้าหมายว่าจะต้องได้คะแนนเสียงทั้งพรรคในเขตการเลือกตั้ง เพราะวิธีการดังกล่าวจะต้องสิ้นเปลืองทรัพยากรด้านต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก จึงต้องสร้างคะแนนเสียงให้อยู่ในระดับที่เพียงพอที่จะชนะการเลือกตั้งเท่านั้น การกำหนดกลุ่มเป้าหมายจึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่ง โดยสามารถแบ่งกลุ่มเป้าหมายหรือประชากรการเลือกตั้ง แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

3.1 จำแนกตามชนชั้นของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ได้แก่

3.1.1 ชนชั้นสูง มักจะเป็นคนที่มีฐานะดี รายได้สูง การศึกษาสูง เป็นเจ้าของกิจการต่าง ๆ ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือทางบริหาร เป็นต้น

3.1.2 ชนชั้นกลาง ได้แก่ ผู้ที่มีรายได้สูงกว่า 10,000 บาท ขึ้นไป มีอาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจ พนักงานธุรกิจเอกชนระดับกลาง ประกอบอาชีพส่วนตัว จบการศึกษาระดับ ปวส. ขึ้นไป มีที่อยู่อาศัยเป็นทาวน์เฮ้าส์ อาคารพาณิชย์ หรือบ้านเดี่ยว เป็นต้น

3.1.3 ชนชั้นล่าง ได้แก่ ผู้มีรายได้ต่ำ ประกอบอาชีพรับจ้าง ค่าขายขนาดเล็กประเภทหาบเร่แผงลอย ลูกจ้างธุรกิจเอกชน การศึกษาต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาลงมา เป็นต้น การใช้ยุทธศาสตร์-ยุทธวิธี จึงต้องปรับตามกลุ่มประชากร เช่น ถ้าต้องการคะแนนเสียงจากกลุ่มชนชั้นสูง

อาจใช้รูปแบบการหาเสียงแบบเป็นทางการ ผู้สมัครที่ต้องการคะแนนเสียงจากกลุ่มชนชั้นล่างอาจใช้วิธีการหาเสียงแบบไม่เป็นทางการหรือในเชิงลึก เช่น การใช้ห้วคะแนน การใช้สิ่งของเงินทอง

3.2 จำแนกตามฐานเสียง จำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

3.2.1 กลุ่มที่สนับสนุนผู้สมัครโดยมั่นใจว่าจะต้องลงคะแนนให้ตนแน่นอน

3.2.2 กลุ่มที่ยังไม่ตัดสินใจเลือกใคร เป็นกลุ่มที่ผู้สมัครจะต้องใช้ยุทธวิธีต่าง ๆ แย่งชิงคะแนนเสียงจากคนกลุ่มนี้ และมักจะพบว่าคนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีอำนาจมากที่สุด และมักจะเป็นกลุ่มที่ตัดสินใจว่าใครจะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง

3.2.3 กลุ่มผู้สนับสนุนฝ่ายตรงข้าม

2.3.7.4 ห้วงเวลาการรณรงค์หาเสียง

ห้วงเวลาการรณรงค์หาเสียง เป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่จะบอกให้ผู้สมัครได้รู้ว่า ควรจะใช้ยุทธศาสตร์หรือยุทธวิธีใดในช่วงเวลาใด โดยแบ่งห้วงเวลาของการเลือกตั้งออกเป็น 2 ระยะเวลา คือ ระยะเวลาก่อนฤดูการเลือกตั้ง และระยะการเลือกตั้งระยะก่อนฤดูการเลือกตั้ง การหาเสียงในช่วงนี้ ไม่มีกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนตายตัวขึ้นอยู่กับสถานะ วิธีการ เงินทุน ฯลฯ ของแต่ละคน ซึ่งการหาเสียงในช่วงนี้ เรียกว่า “การวางแผนหาเสียงระยะยาว” ในช่วงนี้ผู้สมัครหรือผู้ที่คิดจะลงสมัครจะใช้ช่วงเวลานี้ในการปูฐานคะแนนนิยมโดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น ลงไปพบปะพูดคุยกับชาวบ้าน สร้างสาธารณูปโภค การแจกสิ่งของ ร่วมทำบุญหรืองานประเพณี ซึ่งการปฏิบัติเช่นนี้จะทำให้ชาวบ้านรู้สึกคุ้นเคยและจากเงื่อนไขของกฎหมายในปัจจุบันทำให้ผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเดิมได้เปรียบผู้สมัครคนอื่น เพราะสามารถใช้อำนาจและงบประมาณของทางราชการเป็นเครื่องมือในการสร้างความนิยม เช่น การนำโครงการต่าง ๆ เข้าสู่ชุมชน การจัดให้ชุมชนไปศึกษาดูงาน เป็นต้น ระยะการเลือกตั้งเป็นช่วงเวลาที่นับจากวันสุดท้ายของการรับสมัครเลือกตั้งจนถึงวันเลือกตั้ง โดยสามารถจำแนกระยะการเลือกตั้งออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

1) ช่วงต้นฤดูการเลือกตั้ง ในระยะนี้ผู้สมัครแต่ละคนจะเริ่มจัดกระบวนทัพ หรือจัดตั้งองค์การหาเสียง เริ่มดำเนินการตามยุทธศาสตร์และยุทธวิธีที่ได้วางแผนไว้ เช่น การติดโปสเตอร์ แผ่นป้าย แจกแผ่นพับแก่ประชาชน เริ่มปราศรัยหาเสียง เริ่มวางคนในด้านต่าง ๆ ซึ่งช่วงนี้ การต่อสู้ทางการเมืองยังไม่เข้มข้น

2) ช่วงฤดูการรณรงค์การเลือกตั้ง ช่วงนี้การต่อสู้ทางการเมืองจะเป็นไปอย่างเข้มข้น ผู้สมัครจะปล่อยยุทธวิธีต่าง ๆ ออกมาต่อสู้แข่งขันกัน และพยายามแก้ไขปรับปรุงยุทธวิธีของตนให้เข้มแข็งรัดกุมอยู่เสมอ

3) ช่วงปลายฤดูการเลือกตั้ง คือ ช่วง 10 วันสุดท้ายก่อนถึงวันเลือกตั้งในช่วงนี้ ผู้สมัครจะมีการต่อสู้กันอย่างเข้มข้น ผ่านวิธีการต่าง ๆ ทั้งยุทธวิธีการหาเสียงที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย ทั้งการหาเสียงในเชิงกว้าง-เชิงลึก ทีมงานของผู้สมัคร เช่น ห้วคะแนน เจ้าหน้าที่ในการหาเสียง อาสาสมัคร จะต้องทำงานกันอย่างหนักเพื่อรักษาคะแนนเสียงของฝ่ายตนที่มีอยู่ขณะเดียวกันก็ต้องเร่งสร้างคะแนนเพิ่มขึ้น โดยการทำให้ประชาชนที่ยังไม่ตัดสินใจว่าจะเลือกใครหันมาเลือกฝ่ายตน และพยายามดึงคะแนนเสียงจากฝ่ายตรงข้ามมาเป็นคะแนนของฝ่ายตนให้มากที่สุด

2.3.8 ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจและความต้องการ

2.3.8.1 ทฤษฎีแรงจูงใจ (Theory of Motivation)

สุธาสนี ประสานวงศ์ (2550, น. 14-16, อ้างถึงใน ทรงพล ภูมิพัฒน์, 2540, น. 101) กล่าวว่า ทฤษฎีแรงจูงใจที่สำคัญที่นักจิตวิทยาทั่วไปกล่าวถึง ได้แก่

1. ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการแรงขับและเครื่องล่อ (The Needs Drive Incentive Theory) มีหลักการว่าความต้องการของบุคคลจะเป็นแรงขับให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในเครื่องล่อที่มีอยู่ เช่น เมื่อบุคคลต้องการอาหารจะเกิดความหิวก็จะดิ้นรนให้ได้อาหารมาบำบัดความต้องการของคนเมื่อบุคคลอิ่มแล้วความต้องการก็หมดไป เพราะร่างกายคืนสู่สภาวะสมดุลแล้ว

2. ทฤษฎีสัญเร้า (Cue Stimulus Theory) สัญเร้าเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม เช่น เห็นสิ่งของที่ถูกในก็จะหาเงินมาซื้อ เป็นต้น

3. ทฤษฎีการเร้าอารมณ์ (Affective Arousal Theory) บุคคลจะแสดงพฤติกรรมความต้องการได้ถ้ามีการเร้าอารมณ์ เช่น ชายหนุ่มอยากเห็นรอยยิ้มของหญิงสาวจะเร้าอารมณ์ด้วยการชมว่า “วันนี้แต่งตัวเก๋ดี” หรือ “ชุดนี้สวยเป็นพิเศษ”

4. ทฤษฎีแห่งการเรียนรู้ (Cognitive Theory) บุคคลจะแสดงพฤติกรรมได้ถ้าประสงค์จะรู้หรืออยากจะทำอะไร โดยการคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้า เช่น นักเรียนอยากรู้บางเรื่องก็ถามครู โดยคาดหวังว่าจะยินดีด้วย

5. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) มีหลักการว่าการแสดงพฤติกรรมของบุคคลเป็นการสนองความต้องการที่เก็บกดไว้ในจิตไร้สำนึก เช่น พี่แก่งน่องเนื่องมาจากความโกรธที่เคยมีต่อคุณแม่ในครั้งก่อน ๆ

6. ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) อับราฮัมมาสโลว์ ได้แบ่งความต้องการของมนุษย์ตามลำดับชั้น ออกเป็น 5 ชั้น คือ

6.1 ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ (Survival Needs) ได้แก่ ความต้องการในเรื่องของอากาศ ความต้องการอาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และความต้องการทางเพศ เป็นต้น

6.2 ความต้องการความมั่นคงและความปลอดภัยของชีวิต (Safety and Security Needs) ได้แก่ ความต้องการอยู่อย่างมั่นคง และปลอดภัยจากการถูกทำร้ายร่างกายหรือถูกขโมยทรัพย์สิน หรือความมั่นคงในการทำงานและการมีชีวิตอยู่อย่างมั่นคงในสังคม

6.3 ความต้องการด้านสังคม (Social Needs) ได้แก่ ความต้องการที่จะให้สังคมยอมรับว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

6.4 ความต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem Needs) เป็นความต้องการดีเด่นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่จะให้ได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ความต้องการด้านนี้เป็นความต้องการระดับสูงที่เกี่ยวกับความมั่นคงในตนเอง ในเรื่องของความรู้ ความสามารถ และความสำนึกของบุคคล

6.5 ความต้องการการประสบความสำเร็จในชีวิต (Self Actualization Needs)

7. ทฤษฎีสัญชาตญาณ (Instinctual Theory) ทฤษฎีสัญชาตญาณอธิบายว่า ทั้งมนุษย์และสัตว์เกิดมาพร้อมด้วยโปรแกรมของพฤติกรรมชุดหนึ่ง ซึ่งทำให้มนุษย์และสัตว์มีการกระทำเกิดขึ้น เพื่อสนองความต้องการจำเป็นในการมีชีวิตรอด สัญชาตญาณจะผลักดันให้ทั้งมนุษย์และสัตว์ มีแรงหรือพลังในการกระทำที่มีทิศทาง เช่น สัญชาตญาณการสืบพันธุ์จะผลักดันให้มนุษย์และสัตว์ มีพฤติกรรมทางเพศเกิดขึ้น เป็นต้น

สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์หลักของทฤษฎีแรงจูงใจ (Theory of Motivation) ก็คือ ได้อธิบาย ถึงความต้องการของมนุษย์ที่จะกำหนดพฤติกรรมในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่มีแรงจูงใจเป็นปัจจัยในการกำหนดพฤติกรรม เช่น

1. ความต้องการแรงขับและเครื่องล่อ
2. สิ่งเร้ากระตุ้นให้แสดงพฤติกรรม
3. แสดงพฤติกรรมความต้องการได้ ถ้ามีการเร้าอารมณ์
4. แสดงพฤติกรรมได้ถ้าประสงค์จะรู้หรืออยากจะทำ
5. พฤติกรรมของบุคคลเป็นการสนองความต้องการที่เก็บกดไว้ในจิตไร้สำนึก เช่น ความต้องการทางด้านร่างกาย ด้านความมั่นคงและความปลอดภัยของชีวิต ด้านสังคม ด้านเกียรติยศชื่อเสียง และด้านความสำเร็จในชีวิต
6. มนุษย์และสัตว์มีการกระทำเกิดขึ้น เพื่อสนองความต้องการจำเป็นในการมีชีวิตรอด สัญชาตญาณจะผลักดันให้ทั้งมนุษย์และสัตว์มีแรงหรือพลังในการกระทำที่มีทิศทาง จากทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจและความต้องการผู้ศึกษานำมาใช้เพื่ออธิบายว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งใช้ยุทธวิธีการจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งนำมาพิจารณาในการเลือกตั้ง

2.3.9 ทฤษฎีระบบอุปถัมภ์ (Patron Client Theory)

ทฤษฎีระบบอุปถัมภ์วิวัฒนาการมาจากระบบชนชั้นและสถานภาพทางสังคม (Class and Status) ตามแนวคิดของ (Webber) (Coser and Rosenberg, 1964, p. 401) ผู้มีฐานะสูงมีทรัพย์สินมาก เป็นผู้อุปถัมภ์จะสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีฐานะต่ำกว่าหรือยากจน ซึ่งถือว่าเป็นผู้อยู่ในความอุปถัมภ์ เพื่อต้องการได้รับการยอมรับหรือเมื่อมีความจำเป็นที่เรียกใช้ก็ได้รับการสนองตอบ รวมตลอดถึงความจงรักภักดีด้วย โดยเฉพาะประเทศไทยโดยเฉพาะประเทศไทยซึ่งเคยมีระบบทาสมาก่อนทำให้ สถานะภาพของคนที่ฐานะยากจนและด้อยโอกาสแสวงหาที่พึ่งจากผู้มีฐานะร่ำรวย ส่วนหนึ่ง คือนักการเมืองที่สมัคร ส.ส. หรือสมัครรับเลือกตั้งต่าง ๆ ทั้งการเมืองท้องถิ่น และระดับชาติจึงใช้วิธีการให้ความอุปการะในด้านต่าง ๆ เช่น เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยหรือตาย ญาติก็จะไปขอความช่วยเหลือจากผู้ที่มีฐานะดีกว่าตน เมื่อได้รับความช่วยเหลือที่เรียกว่าอยู่ในความอุปถัมภ์เพื่อต้องการได้รับการยอมรับหรือเมื่อมีความจำเป็นที่เรียกใช้ก็ได้รับการสนองตอบ รวมตลอดถึงความจงรักภักดีเมื่อได้รับการช่วยเหลือหรือที่เรียกว่าอยู่ในความอุปถัมภ์ ก็จะไปลงคะแนนเสียงให้เป็นการตอบแทนบุญคุณที่ตนเคยได้รับการอุปถัมภ์มาก่อน (สุวิทย์ รุ่งวิสัย, 2541, น. 12)

Wolf (1966, pp. 94-98, อ้างอิงใน สุวิทย์ รุ่งวิสัย, 2541, น. 13) ศึกษาความสัมพันธ์ระบบอุปถัมภ์ พบว่า เป็นความสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนเพราะในสังคมที่สลับซับซ้อนนั้นเครือข่ายและกลุ่มเพื่อนมีความสำคัญต่อบุคคลในการแสวงหาผลประโยชน์ต่าง ๆ และเป็นสัมพันธ์ที่เสียดุลเพราะอีกฝ่ายหนึ่งมีฐานะสูงกว่าจำทำให้ฝ่ายเสียดุลต้องทำตาม คือ ผู้ที่อยู่ในความอุปถัมภ์ต้องตอบแทน

ไม่ว่าจะเป็นวัตถุหรือไม่ใช้วัตถุ เช่น การแสดงความเคารพนับถือ การแจ้งข่าวสารหรือการหาเสียงสนับสนุนทางการเมืองให้เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังมีนักวิชาการอีกจำนวนมาก มีความเห็นว่าความสัมพันธ์ทางสังคมและการเมืองของไทยเป็นความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์-ผู้อยู่ใต้ความอุปถัมภ์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าวัฒนธรรมการเมืองของไทย เป็นแบบอุปถัมภ์-ผู้อยู่ใต้อุปถัมภ์ เป็นความสัมพันธ์ที่ปรากฏอยู่ทุกระดับ ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นระบบอุปถัมภ์หรือความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์-ผู้อยู่ใต้อุปถัมภ์ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคน 2 สถานภาพ โดยฝ่ายที่มีสถานภาพเศรษฐกิจสูงกว่า (Client) ซึ่งตอบแทนโดยช่วยเหลือในเรื่องทั่ว ๆ ไป และอุทิศตัวรับใช้ผู้อุปถัมภ์ในลักษณะดังกล่าวเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่เสมอภาค (ภารตโกวิท, 2541, น. 56) และกาญจนา แก้วเทพ (2538, น. 98-99) ได้กล่าวถึง โครงสร้างทางสังคมสองชนิดที่ซ่อนอยู่ทุกสังคม คือ โครงสร้างความสัมพันธ์แบบแนวนอน (Horizontal) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างคนในระดับเดียวกัน เช่น ครอบครัว ญาติ หมู่บ้าน และโครงสร้างความสัมพันธ์แบบแนวตั้ง (Vertical) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นและต่อมาได้ขยายในลักษณะอุปถัมภ์เป็นการตอบแทนบุญคุณส่วนหนึ่ง

สรุปได้ว่า ระบบอุปถัมภ์เป็นความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคน 2 สถานภาพหรือชนชั้นในเชิงแลกเปลี่ยน โดยคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมสูงกว่าจะใช้อิทธิพลและสิ่งที่ตนมีอยู่คุ้มครองให้ประโยชน์แก่ผู้มีฐานะต่ำ โดยการให้ความคุ้มครองการช่วยเหลือด้านวัตถุ หรือด้านอาชีพการงานเป็นต้นโดยผู้รับอุปถัมภ์ไม่สามารถตอบแทนคืนให้แก่ผู้อุปถัมภ์ได้อย่างเต็มที่ทำให้เกิด “หนี้สินทางใจ” ผู้ได้รับการอุปถัมภ์จึงตอบแทนผู้อุปถัมภ์ด้วยการจงรักภักดีแบบช่วยเหลือและตอบแทนรวมทั้งอุทิศตนรับใช้โดยการทำงานหรือตอบแทนทางการเมือง เป็นต้น จากแนวคิดทฤษฎีระบบอุปถัมภ์ ผู้ศึกษานำมาใช้เพื่ออธิบายความสัมพันธ์โดยบทบาทและสถานะภาพระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งกับผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย

2.4.1 ความหมายของประชาธิปไตย

ประสาร ทองภักดี (2525, น. 12) ได้ยกตัวอย่างการให้คำนิยามศัพท์ของท่านประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา อับราฮัม ลินคอล์น ที่ให้ความหมายหรือคำนิยามของประชาธิปไตยในการกล่าวสุนทรพจน์ ณ เมืองเกตตีสเบิร์ก หรือ “เกตต์สเบิร์ก” ในมลรัฐเพนซิลวาเนีย สหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน ค.ศ. 1863 ว่า “รัฐบาลของประชาชน

สุขุม นวลสกุล และวิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ (2531, น. 18) การปกครองที่เป็นประชาธิปไตย คือ รูปการปกครองที่ยึดอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนไม่ว่าจะเป็นระบอบประชาธิปไตยแบบประธานาธิบดี (Presidential Democracy) หรือแบบรัฐสภา (Parliamentary Democracy) ถ้าอำนาจสูงสุดในการกำหนดการปกครองอยู่ที่ประชาชนแล้วก็เป็นกรปกครองแบบประชาธิปไตยทั้งสิ้นประเทศที่เป็นประชาธิปไตยนั้น จำเป็นต้องมีรัฐธรรมนูญซึ่งอาจเป็นรัฐธรรมนูญแบบลายลักษณ์อักษรหรือไม่ลายลักษณ์อักษรก็ได้ เพราะประชาธิปไตยถือการปกครองโดยกฎหมาย (Rule by Law) อย่างไรก็ตามรัฐธรรมนูญนั้นเป็นเพียงกติกาการปกครองไม่ใช่เครื่องหมายแสดงความเป็นประชาธิปไตย เพราะฉะนั้นการที่ประเทศใดมีรัฐธรรมนูญจึงมิได้หมายความว่ารูปการปกครองของประเทศนั้นเป็นประชาธิปไตย เพราะบางประเทศ เช่น สหภาพ

โซเวียตสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่ามีการปกครองแบบเบ็ดเสร็จต่างก็มีรัฐธรรมนูญ เช่นเดียวกับประเทศเสรีนิยมอื่น ๆ เหมือนกัน การที่จะพิจารณาว่าประเทศใดเป็นประชาธิปไตยหรือไม่ จึงต้องดูว่ารัฐธรรมนูญของประเทศนั้นกำหนดให้ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยหรือไม่

จรรยา สุภาพ (2533, น. 52-53) ได้กล่าวไว้ว่า สำหรับภาษาไทย คำว่า “ประชาธิปไตย” อาจจะแยกได้เป็น 2 คำ คือ ประชา ซึ่งหมายถึง ประชาชน และคำว่า อธิปไตย ซึ่งแปลว่าอำนาจสูงสุดของแผ่นดินเมื่อรวมกันขึ้น จึงหมายถึง การปกครองที่อำนาจสูงสุดเป็นของประชาชนหรือมาจากประชาชน ประชาธิปไตยจึงมีความหมาย ทั้งในรูปแบบและหลักของการปกครอง รวมตลอดถึงการดำรงชีวิตร่วมกันของมนุษย์ในแง่ของการปกครองนั้น มุ่งถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการที่จะเข้าร่วมกำหนดนโยบายต่าง ๆ อันเกี่ยวกับประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวมส่วนในแง่ของการดำเนินชีวิตนั้น หมายถึง การยอมรับเสรีภาพความสำคัญและประโยชน์ซึ่งกันและกัน โดยมีเหตุผลเป็นเครื่องนำทางเพื่อความผาสุกร่วมกัน

โกวิท วงศ์สุรวัฒน์ (2534, น. 51) คำว่า “ประชาธิปไตย” ถอดศัพท์มาจากภาษาอังกฤษว่า “Democracy” ซึ่งมีรากศัพท์ มาจากภาษากรีก 2 คำ คือ “Demos” แปลว่า “ประชาชน” และ “Kratos” แปลว่า “อำนาจ” เมื่อรวมกันเข้าแล้วก็มีความหมายว่า “อำนาจของประชาชน” หรือ “ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจ” เพราะฉะนั้นหลักการขั้นมูลฐานของระบอบประชาธิปไตย ก็คือ “การยอมรับนับถือความสำคัญและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ของบุคคล ความเสมอภาคและเสรีภาพในการดำเนินชีวิต”

โดยประชาชน เพื่อประชาชนจะไม่มีวันสูญสลายไปจากผืนพิภพนี้” (Copeland and Lamn, 19852, p. 315) วาทะดังกล่าวได้กลายเป็นคำนิยามยอดนิยม เพราะกะทัดรัดและกระชับความทั้งนี้อาจวิเคราะห์คำนิยามของ อับราฮัม ลินคอล์น ออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) รัฐบาลของประชาชน 2) รัฐบาลโดยประชาชน 3) รัฐบาลเพื่อประชาชน นักรัฐศาสตร์ผู้มีชื่อเสียงหลายท่านได้ให้คำจำกัดความเรื่องระบอบการปกครองประชาธิปไตยไว้แตกต่างกัน

ความหมายของประชาธิปไตยที่ใช้กันในภายหลังนั้น อาจจะแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ความหมายแคบกับความหมายกว้าง

ความหมายแคบ หมายถึง การที่ประชาชนมีอำนาจปกครองตนเอง

ส่วนในความหมายที่กว้าง ประชาธิปไตยเป็นวิถีชีวิตแบบหนึ่งซึ่งมีแบบแผนแห่งพฤติกรรมในทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

2.4.2 วิวัฒนาการประชาธิปไตย (Democracy)

ประชาธิปไตย แปลมาจากคำว่า Democracy ในภาษาอังกฤษ ซึ่งมีฐานศัพท์จากภาษากรีก คือ Demokratia (Williams, 1989, p. 93) อันเป็นคำที่เกิดจากการรวมกันของคำว่า Demos ที่แปลว่า ประชาชน (The People) กับคำว่า Kratia ที่มีรากฐานมาจากคำกริยาว่า Kratien หรือเมื่อเป็นคำนามจะเขียนว่า Kratos ที่แปลว่า การปกครอง (To Rule) เพราะฉะนั้น คำว่า Demokratia จึงแปลว่าการปกครองโดยประชาชน (Government by the People)

การปกครองในรูปแบบประชาธิปไตยเกิดขึ้นเริ่มแรกในสมัยกรีกโบราณที่มีรัฐเล็ก ๆ คือ นครรัฐ (City-States or Polis) แต่ละนครรัฐจะเป็นอิสระต่อกัน (เสนท์ จามริก, 2519, น. 14-17) และมีการปกครองของตนเองโดยในบางนครรัฐจะมีการปกครองโดยประชาชนโดยตรงหรือที่เรียกว่า ประชาธิปไตยทางตรง (Direct Democracy) ตัวอย่างที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือ นครรัฐเอเธนส์ (Athens) ที่มีสภาประชาชน (The General Assembly of Citizens or Ecclesia) เป็นสถาบันสูงสุดที่แสดงถึง

เจตนารมณ์ของประชาชนในการทำหน้าที่ออกกฎหมาย ควบคุมและอภิปรายเกี่ยวกับการทำงานของฝ่ายบริหารในการปกครองนครรัฐ และนโยบายต่างประเทศ สมาชิกของสภาประชาชนมาจากราษฎรชายทุกคนที่เป็นพลเมืองของนครรัฐและมีอายุ 20 ปีขึ้นไป ส่วนฝ่ายบริหาร ได้แก่ คณะมนตรีห้าร้อย (The Council of Five Hundred or Boucle) ที่มาจากการจับฉลากของราษฎรที่เป็นพลเมืองชายอายุ 30 ปี ขึ้นไป จำนวน 500 คน วาระการดำรงตำแหน่งหนึ่งปี ทำหน้าที่ควบคุมและบริหารนครรัฐให้เป็นไปตามกฎหมายและนโยบายที่สภาประชาชนกำหนด สำหรับอำนาจตุลาการมีศาลประชาชน (Courts of Juries or Heliacal) ที่สมาชิกของศาลมาจากการจับฉลากของราษฎรที่เป็นพลเมืองชายอายุ 30 ปี ขึ้นไป เช่นกัน (วิสุทธิ โปธิแทน, 2524, น. 2) แต่การปกครองแบบประชาธิปไตยก็ไม่ได้ถูกนำมาใช้อีกภายหลังการล่มสลายของกรีกโบราณ จนกระทั่งในต้นศตวรรษที่ 13 แนวคิดเรื่องประชาธิปไตยจึงได้รับความสนใจอีกครั้ง จนได้รับการนำมาปฏิบัติจนเป็นรูปธรรมในเวลาต่อมา

แนวคิดประชาธิปไตยที่ต่อต้านการมีอำนาจเด็ดขาดของกษัตริย์ได้เริ่มเกิดขึ้นในประเทศอังกฤษ (Schultz, 1988, pp. 1-9) ช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 13 เมื่อพวกขุนนางอังกฤษเรียกร้องให้พระเจ้าจอห์น (King John) ยอมลงนามใน กฎบัตร Magna Carta ในปี ค.ศ. 1215 เป็นการลดอำนาจของกษัตริย์ลงและตั้งสภาใหญ่ (The Great Council) เพื่อเป็นการเพิ่มอำนาจให้แก่กลุ่มขุนนาง ต่อมาในปี ค.ศ. 1258 ในสมัยพระเจ้าเฮนรีที่ 3 (King Henry III) ได้มีการตั้งสภาขุนนาง (Baronial Council) มาแทนสภาใหญ่ตามคำเรียกร้องของกลุ่มขุนนาง ทำให้ขุนนางมีอำนาจมากยิ่งขึ้น และได้มีการเปลี่ยนแปลงเป็นสองสภา คือ สภาขุนนาง (House of Lords) กับ สภาสามัญชน (House of Commons) และในเวลาต่อมา ปี ค.ศ. 1628 พระเจ้าชาร์ลที่ 1 (King Charles I) ได้ทรงยอมรับในข้อเรียกร้องเกี่ยวกับสิทธิ (Petition of Rights) ที่พวกขุนนางเสนอและจากข้อเรียกร้องเกี่ยวกับสิทธินี้เองที่ทำให้พระเจ้าชาร์ลที่ 1 ต้องถูกสำเร็จโทษในปี ค.ศ. 1649 ภายหลังการเกิดสงครามกลางเมือง อันมีสาเหตุมาจากความขัดแย้งระหว่างกษัตริย์กับกลุ่มขุนนาง เมื่อพระองค์ละเมิดข้อเรียกร้องเกี่ยวกับสิทธิที่กลุ่มขุนนางเป็นผู้เสนอ ในช่วงเวลาต่อมาหลัง ค.ศ. 1649 อังกฤษถูกปกครองโดยเผด็จการของ โอลิเวอร์ ครอมเวลล์ ผู้นำในการต่อสู้กับอำนาจของพระเจ้าชาร์ลที่ 1

เมื่อครอมเวลล์จบชีวิตลงในปี ค.ศ. 1658 อังกฤษก็กลับสู่การปกครองด้วยระบบกษัตริย์อีกครั้งหนึ่ง โดยในปี ค.ศ. 1660 ได้อัญเชิญพระเจ้าชาร์ลที่ 2 เสด็จกลับมาครองราชย์ภายหลังการลี้ภัยไปอยู่ต่างประเทศในช่วงการสิ้นพระชนม์ของพระเจ้าชาร์ลที่ 1 แต่อย่างไรก็ดี ตลอดระยะเวลา 25 ปีที่พระเจ้าชาร์ลที่ 2 ทรงปกครองอังกฤษความขัดแย้งระหว่างกษัตริย์กับกลุ่มขุนนางก็ทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อพระเจ้าเจมส์ที่ 2 (King James II) ผู้เป็นอนุชาได้ขึ้นครองราชย์ต่อจากพระเจ้าชาร์ลที่ 2 พระเชษฐาใน ปี ค.ศ. 1685 ภายใต้สภาวะของสังคมที่สับสนและเต็มไปด้วยปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง สาเหตุแห่งความขัดแย้งระหว่างกษัตริย์กับขุนนางประเด็นหนึ่งคือการที่พระเจ้าเจมส์ที่ 2 ได้เปลี่ยนไปนับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกในราวปี ค.ศ. 1638 ในสมัยที่ยังทรงเป็นดยุคแห่งยอร์ก (Duke of York) (Ashley, 1968, p. 25) พระเจ้าเจมส์ที่ 2 จึงเป็นกษัตริย์อังกฤษพระองค์แรกที่นับถือนิกายโรมันคาทอลิก การต่อสู้แย่งชิงอำนาจระหว่างกษัตริย์กับขุนนางยังคงมีตลอดมาจนกระทั่งส่งผลให้เกิดการปฏิวัติอันทรงเกียรติ (The Glorious Revolution) ในปี ค.ศ. 1688 หลังขับไล่พระเจ้าเจมส์ที่ 2 ออกจากบัลลังก์แล้วเชิญพระเจ้าวิลเลียมกับพระนางแมรี (King William and Queen Mary) ในปี ค.ศ. 1688 จากฮอลแลนด์มาดำรงตำแหน่งแทนและมีการยอมลงนามในพระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิ

(Bill of Rights) ในปี ค.ศ. 1689 ซึ่งเนื้อหาส่วนใหญ่ในการคัดลอกมาจากประกาศว่าด้วยสิทธิ (Declaration of Right) ที่รัฐสภาร่างขึ้นก่อน (รจยา อาภากร, 2526, น. 27) สำคัญคือ ห้ามกษัตริย์เก็บภาษีประชาชนตามอำเภอใจ กษัตริย์จะเก็บภาษีจากประชาชนได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมและเห็นชอบจากรัฐสภาก่อนเท่านั้นและกษัตริย์จะมีกองทัพของตนเองในขณะเวลาสงบโดยปราศจากการยินยอมและเห็นชอบจากรัฐสภาไม่ได้ อีกทั้งต้องให้สิทธิและเสรีภาพแก่ประชาชนในการแสดงความคิดเห็นทั้งในด้านการเมืองและศาสนาตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาอังกฤษก็ได้มีวิวัฒนาการสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขจนกลายเป็นประเทศแม่แบบของการปกครองระบอบนี้ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 18 เป็นต้นมา ได้มีการนำคำว่าประชาธิปไตยมาใช้กันอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะนำไปเป็นคำคุณศัพท์เพื่อขยายระบอบการปกครองของประเทศตน ทำให้แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตยแบ่ง ออกเป็น 2 แนวใหญ่ ๆ นั่นคือ แนวคิดแบบเสรีประชาธิปไตย (Liberal Democracy) หรือประชาธิปไตยแบบตะวันตก (Western Democracy) กับแนวคิดประชาธิปไตยของประชาชน (People's Democracy) หรือที่เรียกว่าประชาธิปไตยเบ็ดเสร็จ (Totalitarian Democracy) ซึ่งจะมีความหมายที่แตกต่างกันออกไปโดยเฉพาะการตีความเกี่ยวกับเสรีภาพ โดยกลุ่มเสรีประชาธิปไตยเชื่อว่าเสรีภาพเป็นสิ่งที่เกิดมาจากความสมัครใจของประชาชนโดยปราศจากถูกบังคับจากรัฐแต่ในกลุ่มประชาธิปไตยของประชาชนเชื่อว่าเสรีภาพจะเกิดขึ้นได้จากการกระทำตามวัตถุประสงค์แห่งส่วนรวมและรัฐสามารถที่จะใช้อำนาจบังคับประชาชนให้ปฏิบัติตามได้ เพราะถือว่าการบังคับเพื่อวัตถุประสงค์แห่งส่วนรวมในหลายประเทศแต่ก็เป็นประชาธิปไตยทางอ้อม (Indirect Democracy) เพราะโครงสร้างและองค์ประกอบของสังคมมีความสลับซับซ้อนมากขึ้นจนไม่สามารถที่จะใช้รูปแบบประชาธิปไตยทางตรงได้

2.4.3 ทศนะเกี่ยวกับประชาธิปไตย

จิโรซค (บรรพต) วีระชัย และคณะ (2538, น. 257-258) กล่าวว่า ในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะมีความรู้สึกที่ดีหรือมีทัศนคติที่ดีเชิงปฏิฐานต่อคำว่า “ประชาธิปไตย” ดังจะเห็นได้จากการที่มีผู้นิยมใช้ศัพท์นั้นกันมากดังกล่าวข้างต้น อีกทั้งในช่วงหลังมหาสงครามโลกครั้งที่ 2 องค์การยูเนสโก ได้สำรวจความคิดเห็นของนักวิชาการทั้งจากโลกตะวันตกและตะวันออกเป็นจำนวนกว่า 100 คน ทุกคนล้วนมีทัศนคติที่ดีต่อประชาธิปไตย สำหรับในอดีตนั้น เปรอริคลีส ผู้นำคนหนึ่งของนครรัฐเอเธนส์ยุคโบราณ ได้แสดงความชื่นชมต่อระบบการปกครองประชาธิปไตยแบบโดยตรง ส่วนนักปราชญ์เพลโตมีความเห็นต่อต้านประชาธิปไตย โดยถือว่าเป็นการให้อำนาจแก่ผู้ที่ปราศจากความรู้ เพลโตต้องการสถาปนาสังคมอันเลอเลิศอย่างที่เขาเรียกว่า “อูทมรัฐ” โดยให้ผู้ปกครองสูงสุดเป็น “ราชาปราชญ์” และบรรดาผู้นำระดับรอง ๆ ลงไปเป็นผู้มีสติปัญญาและคุณธรรมสำหรับ อาริสโตเติล มีแนวคิดคล้ายเพลโต แต่ไม่ต่อต้านประชาธิปไตยมากนัก ดังจะเห็นได้ว่าการแบ่งรูปแบบการปกครองนั้น อาริสโตเติลจัดประชาธิปไตยอยู่ในกลุ่มการปกครอง โดยคนหมู่มากที่มีความโน้มเอียงไปในทางที่ไม่ดี แต่การปกครองโดยคนส่วนใหญ่ซึ่งมีแนวโน้มไปในทางที่ดี และอาริสโตเติลเชื่อว่าจะเป็นไปได้คือ “มีฉิมมิธิปไตย” หรือ “มีฉิมมิวิธิอธิปไตย” (Polity) ซึ่งพอที่จะเทียบเคียงกับประชาธิปไตย ในยุคปัจจุบันซึ่งมหาชนส่วนใหญ่อยู่ในระดับกลาง เช่น ในอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น

ต่อจากช่วงเวลาของอาริสโตเติลแล้ว ศัพท์ประชาธิปไตยถูกใช้ในความหมายที่ไม่แสดงความนิยมชมชื่น จวบจนกระทั่งศตวรรษที่ 17 ประชาธิปไตยเริ่มได้รับการยอมรับว่ามีคุณค่าโดยกลุ่มบุคคลซึ่งเรียกตนเองว่า “ผู้ขยับให้สูงขึ้น” หรือ “ผู้ยกระดับ” (The Levelers) ในประเทศอังกฤษ

ต่อมาในตอนปลายศตวรรษที่ 18 คือ ประมาณ 200 ปี มาแล้ว ผู้คนจำนวนมากโดยเฉพาะผู้มีการศึกษาไม่พอใจกับการใช้ศัพท์ประชาธิปไตยและแม้กระทั่ง “บรรดาบิดา ผู้สถาปนา” หรือ “ผู้ประดิษฐ์” (Founding Fathers) คือ ผู้ก่อตั้งของประเทศและรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา ไม่ยอมใช้ศัพท์ “ประชาธิปไตย” แต่ใช้คำว่า “ลัทธิสาธารณรัฐนิยม” หรือ “คตินิยมแบบสาธารณรัฐ” (Republicanism) แทนทำให้ศัพท์สาธารณรัฐนิยมนี้ มีความหมายแทนประชาธิปไตยในยุคนั้น คือ เมื่อประมาณ 200 ปี มาแล้วในศตวรรษที่ 19 มีการมองประชาธิปไตยในแง่ที่ดูอย่างแพร่หลายมากขึ้น ดังปรากฏในข้อเขียนของผู้มีเชื้อสายขุนนางฝรั่งเศสที่มีชื่อว่า แอลเกซีส เดอ ทอคเกอวิลย์ เกี่ยวกับ “ประชาธิปไตยในอเมริกา” จวบจนกระทั่งถึงยุคร่วมสมัยในศตวรรษ ที่ 20 โดยเฉพาะเมื่อ 70 ปี มาแล้ว คือ ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 (1914-18) มีการมองประชาธิปไตยไปในทางที่ดีขึ้นอย่างชัดเจนและถือว่าศตวรรษที่ 20 น่าจะเป็นศตวรรษแห่งสามัญชนและศตวรรษแห่งการที่นานาชาติตัดสินใจด้วยตนเอง (Self-Determination) โดยปราศจากการ บีบบังคับ หรือขู่เข็ญใด ๆ ดังนั้นศัพท์ “ประชาธิปไตย” ได้กลายเป็น “ศัพท์เกียรติยศ” (Honorific) ที่หลายสำนักและหลายฝ่ายต้องการยึดเป็นของตนดังได้กล่าวมาแล้ว

ตัวอย่างพอเห็นได้จากการที่ 1) ฮิตเลอร์ เรียกระบบเผด็จการนาซีของเขาว่า “ประชาธิปไตยที่แท้จริง” (“Real” Democracy) ส่วน 2) มุสโสลินี เรียกระบบฟาสซิสต์ของเขาว่าเป็น “ประชาธิปไตยแบบอำนาจนิยม” (Authoritarian Democracy) การจักระบบและโน้มอำนาจอยู่ที่ศูนย์กลางสำหรับ 3) สหภาพโซเวียต เรียกระบบการปกครองของตนว่าเป็น “ประชาธิปไตยที่แท้จริง” โดยเรียกการปกครองในโลกตะวันตกว่าเป็น “ประชาธิปไตยแบบกระฎุมพี” (Bourgeois) หรือ “แบบนายทุน” หรือเป็น “ประชาธิปไตยแบบทราม” (Sham Democracy) 4) ส่วนประเทศซึ่งนิยมคอมมิวนิสต์อื่น ๆ รวมทั้งยุโรปตะวันออกและประเทศจีน เรียกระบบของตนว่าเป็น “ประชาธิปไตยของประชาชน” หรือ “มหาชนาธิปไตย”

2.4.4 เนื้อหาของประชาธิปไตย

เสรีประชาธิปไตย (Liberal Democracy) หรือประชาธิปไตยแบบตะวันตก (Western Democracy) มีเนื้อหาของประชาธิปไตย ดังต่อไปนี้

2.4.4.1 อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน (Popular Sovereignty)

โดยมีหลักการพื้นฐานในประเด็นนี้ว่าความต้องการของปวงชนเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันของสังคมส่วนรวม แต่เพราะอุปสรรคหลายประการที่ทำให้ไม่สามารถใช้รูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยทางตรงได้ สิ่งที่แสดงถึงอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนในการปกครองระบอบประชาธิปไตยทางอ้อม จึงประกอบด้วย

1. การเลือกตั้ง (Election) เพื่อเลือกบุคคลเป็นตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่บริหารปกครองประเทศ และออกกฎหมายเพื่อให้เกิดการปกครองที่เป็นไปตามหลักนิติธรรม (The Rule of Law) การเลือกตั้งจึงเป็นการควบคุมสถานิติบัญญัติและรัฐบาลโดยประชาชน และให้ผู้แทนราษฎรหรือผู้ที่ถูกเลือกตั้งเข้าไปทำหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อประชาชนโดยตรงแต่ทั้งนี้ผู้มีสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งก็ต้องมีคุณสมบัติครบตามที่กฎหมายของประเทศกำหนด การเลือกตั้งถือว่าเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากการเลือกตั้งเป็นวิธีทางเดียวที่จะสามารถเลือกผู้ปกครองได้ตามเจตนารมณ์ของประชาชนส่วนใหญ่ การปกครองระบอบประชาธิปไตยจึงต้องมีการเลือกตั้งหรืออีกนัยหนึ่ง ก็คือ การเลือกตั้งเป็นส่วนประกอบที่สำคัญส่วนประกอบหนึ่งของการปกครอง

ระบอบประชาธิปไตย แต่ก็ได้หมายความว่า ประเทศที่มีการเลือกตั้งเพียงองค์ประกอบเดียวจะสรุปได้ว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยเพราะการเลือกตั้งที่ถือว่าเป็นการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยจะต้องประกอบด้วย หลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

1.1 การเลือกตั้งโดยอิสระ (Free Election) เพื่อให้ประชาชนสามารถเลือกบุคคลที่ตนต้องการอย่างแท้จริงให้เข้าไปทำหน้าที่บริหารปกครองประเทศแทนตนเพื่อให้เกิดการสอดคล้องกับหลักการของประชาธิปไตยที่เป็นรูปแบบปกครองโดยประชาชนและยึดหนักเจตนาธรรมของประชาชนเป็นเป้าหมายสำคัญ

1.2 การลงคะแนนเสียงแบบลับ (Secret Voting) เป็นการสนับสนุนการเลือกตั้งโดยอิสระเพราะการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นเอกสิทธิ์ของบุคคลที่ผู้อื่นจะล่วงละเมิดไม่ได้และเป็นการให้ความคุ้มครองแก่ผู้ลงคะแนนเสียงในการใช้วิจารณญาณของตนได้อย่างอิสระไม่มีการบังคับการลงคะแนนเสียงแบบลับเกิดขึ้นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1856 ที่รัฐวิกตอเรีย (Victoria) ของออสเตรเลียสมัยที่ยังเป็นอาณานิคมของอังกฤษ

1.3 เป็นการเลือกตั้งอย่างแท้จริง (Genuine Election) คือการเลือกตั้งที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่ต้องการสมัครเข้ารับการเลือกตั้งทุกคนที่มีคุณสมบัติพื้นฐานตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดสามารถกระทำได้เป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่างกันสามารถสมัครเข้าแข่งขันกันได้อย่างสุจริต เพื่อให้ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมีทางเลือก (Choice) ในการเลือกตั้งและต้องไม่มีการคดโกงหรือการทุจริตในการเลือกตั้งเพื่อให้ได้ตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริง

1.4 เป็นการเลือกตั้งที่มีกำหนดระยะเวลา (Periodic Election) คือ ต้องมีกำหนดวาระในการดำรงตำแหน่งของผู้แทนไว้เป็นกำหนดเวลาที่แน่นอนเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสตรวจสอบว่าผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเข้าไปนั้นได้ปฏิบัติตามภารกิจตรงตามที่ได้รับมอบหมายจำประชาชนหรือไม่ หากได้ปฏิบัติตามที่เคยสัญญาหรือแถลงไว้ก่อนการได้รับการเลือกตั้ง เมื่อครบวาระการดำรงตำแหน่งประชาชนก็จะเลือกผู้แทนนั้นกลับไปดำรงตำแหน่งเช่นเดิม แต่หากไม่ได้ปฏิบัติตามที่ได้สัญญาไว้ ประชาชนจะได้มีโอกาสในการเลือกบุคคลใหม่เพื่อเข้าไปปฏิบัติหน้าที่แทนอันเป็นการสร้างทางเลือกให้แก่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย

1.5 การมีสิทธิเลือกตั้งอย่างเสมอภาค (Equal Suffrage) หมายถึง การที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกคนจะต้องมีคะแนนเสียงที่เท่ากันและมีน้ำหนักของคะแนนเสียง (Equally Weighed) เท่ากันด้วยแต่ในกรณีที่มีการแบ่งเขตการเลือกตั้งแบบหนึ่งเขตเลือกได้หลายคนและถือจำนวนประชากรในแต่ละหน่วยการเลือกตั้งเป็นหลัก อาจทำให้ประชาชนในแต่ละเขตการเลือกตั้งมีสิทธิในการลงคะแนนเสียงไม่เท่ากัน เพราะหากในเขตการเลือกตั้งนั้นมีประชากรมากก็จะทำให้ผู้ลงคะแนนเสียงมีคะแนนเสียงมากไปด้วย ส่วนในเขตที่มีประชากรน้อยก็จะทำให้ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งคะแนนเสียงน้อยไปด้วย ส่วนในเขตที่มีประชากรน้อยก็จะทำให้ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมีคะแนนเสียงน้อยไปด้วยเช่นกันในลักษณะเช่นนี้หากพิจารณาในระดับประเทศจะพบว่าไม่มีความเสมอภาค แต่หากพิจารณาภายในเขตการเลือกตั้งอาจจะถือได้ว่ามีความเสมอภาค

1.6 การมีสิทธิเลือกตั้งอย่างทั่วถึง (Universal Suffrage) คือ ไม่มีการจำกัดสิทธิการเลือกตั้งว่าเป็นของคนกลุ่มใดพวกใดโดยเฉพาะแต่ก็ได้หมายความว่าทุกคนจะมีสิทธิในการเลือกตั้งทั้งหมด เพราะอย่างน้อยที่สุดผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งก็ต้องมีคุณสมบัติพื้นฐานครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญ

ของประเทศนั้นหรืออีกนัยหนึ่ง ก็คือ จะต้องเป็นบุคคลที่ไม่อยู่ภายใต้ข้อจำกัดเกี่ยวกับความสามารถ บางประการ (Certain Limiting Disabilities) ตามแต่กฎหมายสูงสุดของประเทศกำหนดไว้การมีสิทธิเลือกตั้งอย่างทั่วถึงอีกประการหนึ่ง ก็คือ ทุกคนที่มีสิทธิเลือกตั้งจะต้องได้รับความสะดวกในการมาเลือกตั้งอย่างเท่าเทียมกันหรือไม่มีความยากลำบากแตกต่างกันมากนัก

2.4.4.2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างอื่น (Political Participation)

ที่นอกเหนือไปจากการเลือกตั้ง อันเป็นการสะท้อนถึงความสนใจต่อการเมือง อันถือเป็นสิ่งสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งสำหรับระบอบประชาธิปไตยเพราะหลักเกณฑ์สำคัญในประเด็นนี้มีอยู่ว่า ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ว่าทางใดก็ตามหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมในกระบวนการตัดสินใจที่ส่งผลกระทบต่อคนทั้งหลายในสังคม (Sargent, 1972, pp. 67-68) การมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจผ่านช่องทางทางการเมืองได้หลายช่องทาง เช่น พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์แต่ทั้งนี้จะต้องอยู่ในกรอบหรือวิถีแห่งประชาธิปไตยที่ยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นแม้จะตรงข้ามหรือแตกต่างไปจากความคิดของตนใช้หลักเหตุผลในการตัดสินใจและยอมรับในเสียงข้างมากโดยเคารพเสียงข้างน้อยหากไม่สามารถหาข้อสรุปที่เป็นเอกฉันท์ได้

1) หลักเสรีภาพ (Liberty)

มีพื้นฐานจากความเชื่อที่ว่าบุคคลที่มีเสรีภาพจะสามารถพัฒนาตนเองได้มากกว่าบุคคลที่ถูกบังคับควบคุมหรือตกอยู่ในสภาวะที่ถูกจำกัด (Restrictive Conditions) แต่การเสรีภาพของบุคคลไม่ได้หมายความว่าบุคคลนั้นจะสามารถทำหรือไม่กระทำการใด ๆ ได้ตามที่ตนเองต้องการ แต่หมายถึง การที่บุคคลสามารถที่จะกระทำหรืองดเว้นการกระทำใด ๆ ที่ได้รับความยินยอมจากประชาชนส่วนใหญ่ไม่ว่าทางตรงก็ทางอ้อม เช่น บุคคลสามารถที่จะกระทำการใด ๆ ได้ตามที่กฎหมายกำหนดให้มีเสรีภาพที่จะกระทำเพราะกฎหมายที่ออกมาได้ผ่านกระบวนการยอมรับจากประชาชนทางอ้อมมาแล้วคือ ผ่านทางผู้แทนที่ได้รับการเลือกตั้งมาจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศให้เข้ามาทำหน้าที่ออกกฎหมายตามวิถีทางประชาธิปไตยเสรีภาพจึงต้องมีข้อจำกัดเป็นขอบเขตอันเป็นที่ยอมรับกันในสังคมโดยข้อจำกัดนั้นจะต้องมีลักษณะที่ทำให้เสรีภาพที่มีอยู่กว้างขวางกว่าการไม่มีข้อจำกัด เพราะฉะนั้นขอบเขตของเสรีภาพจึงเป็นเสมือนเครื่องนำทางให้บุคคลสามารถใช้สิทธิของตนได้อย่างถูกต้องและชอบธรรมเสรีภาพพื้นฐานที่ประชาชนในระบอบประชาธิปไตยต้องได้รับหลักประกัน คือ (Jacobsen and Lipman, 1962, pp. 65-67)

1.1) เสรีภาพในการคิดและการแสดงออก (Freedom of Thought and Expression) トラบเท่าที่การคิดและการแสดงออกนั้นไม่ไปละเมิดหรือก่อความเสียหายแก่ผู้อื่น

1.2) เสรีภาพในการเลือกตั้ง (Freedom of Voting) คือ การที่บุคคลสามารถไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งผู้แทนของตนได้อย่างเสรี โดยมีได้ถูกอำนาจอื่นบังคับและบุคคลมีเสรีภาพที่จะลงสมัครเลือกตั้งโดยไม่ถูกอำนาจอื่นลิดรอนเช่นกัน

1.3) เสรีภาพจากการถูกรัฐหรือบุคคลอื่นกระทำต่อตนโดยปราศจากสิทธิอำนาจที่ถูกต้องตามกฎหมาย (Freedom From Arbitrary Treatment By The State or Other People) ถือเป็นหลักประกันว่าประชาชนทุกคนจะได้รับการปฏิบัติต่อตนภายใต้ของเขตอำนาจตามที่กฎหมายอนุญาต

1.4) เสรีภาพในการนับถือศาสนา (Freedom of Religion) トラバเท่าที่ การนับถือศาสนานั้น ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน เสียหาย หรือละเมิดในสิทธิของผู้อื่น

1.5) เสรีภาพในการย้ายที่อยู่ (Freedom of Movement) โดยไม่ต้องไป ขออนุญาตจากรัฐก่อนแต่การเคลื่อนย้ายที่อยู่อาศัยนั้น จะต้องอยู่บนพื้นฐานของการไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน เสียหาย และละเมิดต่อสิทธิของผู้อื่น

1.6) เสรีภาพในการชุมนุมอย่างสงบโดยปราศจากอาวุธหรือการรวมตัว เป็นสมาคม (Freedom of Assembly And Association) トラバเท่าที่การชุมนุมประท้วงหรือ การรวมตัวกันเป็นสมาคมไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน เสียหาย และละเมิดสิทธิของบุคคลอื่นในสังคม

1.7) เสรีภาพในเรื่องส่วนตัวอื่น ๆ (Personal freedom) เป็นหลักประกัน ในการตัดสินใจของบุคคลในเรื่องส่วนตัวว่าจะสามารถกระทำได้อย่างเสรี แต่ทั้งนี้จะต้องไม่ก่อให้เกิด ความเสียหาย เดือดร้อน หรือละเมิดต่อสิทธิของบุคคลอื่นเช่นกัน

2) หลักเสมอภาค (Equality)

ไม่ได้หมายความว่า บุคคลทุกคนที่เกิดมาจะต้องมีความเสมอภาคกันในเรื่อง ทุกประเด็น (Identical) เพราะเห็นสิ่งที่เป็นไปได้ แต่หมายถึงการมีความเสมอภาคในเรื่องพื้นฐาน บางประการเพื่อสร้างความเป็นธรรมให้แก่บุคคลทุกคนในสังคม หลักการของระบอบประชาธิปไตยไม่ ต้องการให้บุคคลเหมือนกันในทุกด้าน แต่ก็ไม่ปรารถนาให้เกิดกลุ่มอภิสิทธิ์ชนเกิดขึ้นในสังคม และ เพื่อเป้าหมายดังกล่าวจึงต้องมีการกำหนดถึงความเสมอภาคขั้นพื้นฐานไว้ คือ

2.1) เสมอภาคทางการเมือง (Political Equality) คือ ทุกคนมีสิทธิในทาง การเมืองอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน โดยในส่วนของผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจะต้องมีสิทธิดังกล่าว อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน และได้รับความสะดวกในการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอย่างเสมอภาค ในส่วนของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งก็ต้องมีความเสมอภาคกันในการที่จะลงสมัครเพื่อรับการเลือกตั้ง (Equality in the Ability to be Elected)

2.2) เสมอภาคทางเศรษฐกิจ (Economic Equality) ไม่ได้หมายความว่าทุกคน ในสังคมจะมีฐานะทางเศรษฐกิจเท่าเทียมกัน แต่หมายถึงการมีหลักประกันความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ในระดับหนึ่ง คือ อย่างน้อยต้องสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้ในสังคมในฐานะเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม

2.3) เสมอภาคทางสังคม (Social Equality) คือ ทุกคนในสังคมไม่ว่าจะมี ฐานะทางสังคมเศรษฐกิจ หรือวัฒนธรรมแตกต่างกันอย่างไรก็ตาม ก็สามารถที่จะใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้ โดยปราศจากการแบ่งชั้น วรรณะ ดูหมิ่นเหยียดหยามบุคคลที่แตกต่างไปจากตนทุกคนต้องอยู่ร่วมกัน อย่างสันติบนพื้นฐานการให้ความเคารพซึ่งกันและกัน

2.4) เสมอภาคทางกฎหมาย (Equality Before The Law) คือ การใช้กฎหมาย บังคับแก่ประชาชนทุกคนอย่างเสมอภาคกันโดยไม่มีข้อยกเว้น นั่นคือ บุคคลจะต้องได้รับการคุ้มครอง ป้องกันจากกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมเหมือน ๆ กัน ทั้งนี้เพื่อป้องกันสิทธิและผลประโยชน์ อันชอบธรรมของตน (จรรยา สุภาพ, 2527, น. 8) การจะทำเช่นนั้นได้หมายความว่าระบบกฎหมายต้องมี สถานภาพเป็นกฎหมายสากล (Universalistic Nature of Laws) ที่สามารถใช้บังคับแก่ทุกคนในรัฐได้

2.5) เสมอภาคในโอกาส (Equality of Opportunity) หมายถึง การให้โอกาส แก่ทุกคนในการใช้ความสามารถที่ตนมีอยู่ไปในทางสุจริตได้อย่างเท่าเทียมกันเพื่อพัฒนาความสามารถ

ของตนให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมได้อย่างเสมอภาคกัน แต่ทั้งนี้ยังคงต้องอยู่ในกรอบแห่งการไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน เสียหาย และละเมิดสิทธิของผู้อื่น

3) หลักปกครองโดยเสียงข้างมากที่เคารพเสียงข้างน้อย (The Majority Rule Respect to Minority Rights)

หมายถึง หากไม่สามารถหาข้อสรุปที่เป็นเอกฉันท์ (Unanimity) ได้ก็จะตัดสินใจด้วยความขัดแย้งด้วยวิธีการลงคะแนนเสียงและยึดหลักเสียงข้างมาก (Majority) เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจเพื่อหาข้อยุติ (Majority Decision-Making) แต่ต้องเคารพสิทธิขั้นพื้นฐานของเสียงข้างน้อย (Fundamental Rights of Minority) เพราะหากยอมรับต่อเสียงข้างมากโดยละเลยสิทธิขั้นพื้นฐานของเสียงข้างน้อยย่อมกลายเป็นการปกครองรูปแบบเผด็จการของเสียงข้างมาก เมื่อเสียงข้างมากมีความคิดเห็นไปในทิศทางใดแล้วทุกฝ่ายต้องยอมรับแม้ไม่เห็นพ้องต้องกันก็ตามแต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า แนวทางตามเสียงข้างมากเป็นสิ่งถูกต้อง และแนวทางของเสียงข้างน้อยเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องแต่ประการใดแต่เพราะในสถานะเช่นนั้นไม่ทางเลือกใดที่เหมาะสมที่สุดและเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจึงต้องเลือกดำเนินการตามเสียงข้างมากไปพลางก่อน (Temporary Minority) ทั้งนี้เพราะมีฐานความเชื่อที่ว่า การตัดสินใจโดยคนหมู่มากน่าจะมีความรอบคอบและถูกต้อง เพราะได้ผ่านการโต้เถียงและใช้เหตุผลจากคนจำนวนมากจนได้เป็นข้อสรุปร่วมของกลุ่มคนหมู่มาก อย่างไรก็ตามการใช้เสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจขัดแย้งจะต้องใช้หลักเหตุผลร่วมด้วยเสมอ

4) หลักนิติธรรม (Rule of Law)

หมายถึง การยึดถือกฎหมายเป็นกฎเกณฑ์หรือกติกาในการดำเนินการต่าง ๆ การถือกฎหมายเป็นหลักนี้ถือว่าเป็นนโยบายและความต้องการของประชาชนเพราะกฎหมายที่ใช้บังคับได้ถูกกำหนดขึ้นโดยผู้แทนของประชาชน จึงถือว่ากฎหมายมาจากประชาชนนั่นเอง (จรรยา สุภาพ, 2528, น. 31) นอกจากนี้ยังถือว่ากฎหมายเป็นหลักประกันที่สำคัญ เพราะกฎหมายมีการบัญญัติอย่างชัดเจนและเปิดเผยจึงสามารถนำมาใช้เพื่อก่อให้เกิดความยุติธรรมและคุ้มครองเสรีภาพของบุคคล เนื่องจากการบวนการของกฎหมายที่กำหนดขึ้นตอนต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจนโดยใช้หลักการพิสูจน์ที่มีเหตุผลที่สุดเท่าที่จะกระทำได้โดยสงบและรวดเร็ว

2.4.5 หลักการของประชาธิปไตย

หลักการของประชาธิปไตยตามทัศนะของปราชญ์ทางรัฐศาสตร์ มีดังนี้

จิโรโชค (บรรพต) วีระสัย และคณะ (2538, น. 267-282) กล่าวว่าโดยทั่วไปแล้วประชาธิปไตยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ประชาธิปไตยแบบโดยตรงและประชาธิปไตยแบบโดยอ้อม

1. ประชาธิปไตยแบบโดยตรง ได้แก่ รูปแบบการปกครองที่ให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการกระทำ ดังนี้ 1) ออกกฎหมาย 2) บังคับกฎหมาย คือ ให้มีการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย ประชาธิปไตยแบบโดยตรงมีคุณครเอเนนส์ เมื่อประมาณ 24 ศตวรรษมาแล้ว ซึ่งการใช้อำนาจตุลาการแบบโดยตรงของนครเอเนนส์ เคยมีปรากฏดังตัวอย่างการพิพากษาคดีซอกคราติสในที่ชุมชน ประชาธิปไตยในนครรัฐเอเนนส์มีสภาพการณ์ที่แตกต่างกับยุคปัจจุบัน คือ 1) ผู้มีสิทธิไม่ถึง 10% ของประชากรทั้งหมด กล่าวคือ เอเนนส์มีพลเมืองประมาณ 3-4 แสนคน แต่ผู้มีสิทธิเพียง 2-4 หมื่นคนเท่านั้น (ผู้ถูกกีดกัน ได้แก่ สตรี ทาส และเยาวยชน) 2) สภาพเศรษฐกิจและการเมืองยังไม่สลับซับซ้อนมากนัก 3) พลเมืองมีความสนใจการบ้านการเมืองเป็นกิจวัตรและเอาใจใส่ในกิจการอันเป็นส่วนรวม และ 4) ผู้มีสิทธิมักเข้าร่วมในการ

ประชมนครรัฐไม่มากนักจึงไม่มีปัญหาในเรื่องสถานที่ประชุมแต่ในปัจจุบันพลเมืองของประเทศต่าง ๆ มีมากกว่าในสมัยนั้นอย่างมหาศาล เกินกว่าที่จะจัดประชุม ณ สถานที่เดียวกันได้ จึงเป็นปัญหาสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการประชาธิปไตยแบบโดยตรง ประชาธิปไตยแบบโดยตรงในปัจจุบันมีตัวอย่าง เช่น สหรัฐอเมริกา มีในเมืองหรือชุมชนเล็ก ๆ บางแห่ง เรียกว่า “Town Meeting” สวิตเซอร์แลนด์ มีในบางแคว้น เรียกว่า “กังตอง” (Canton) และอิสราเอล มีในชุมชนคิบบุตซ์ (Kibbutz) ปัญหาของประชาธิปไตยแบบโดยตรงมี 4 ประการ คือ 1) มีจำนวนประชากรไม่มากนัก 2) ฐานะความเป็นอยู่ไม่เหลื่อมล้ำกันมากนัก 3) สังคมมีลักษณะสมานรูป 4) ผู้ใช้กฎหมายจะต้องปฏิบัติตนภายในขอบเขตของกฎหมาย

2. ประชาธิปไตยแบบโดยอ้อมหรือแบบมีตัวแทนประชาธิปไตยแบบนครรัฐเอเธนส์อยู่ได้ระยะเวลาหนึ่งในประวัติศาสตร์การเมือง หลังจากหมดยุครุ่งเรืองของเอเธนส์และยุคที่อารยธรรมกรีกกำลังเฟื่อง ก็เข้ายุคจักรวรรดิโรมันที่รูปแบบการปกครองเน้นหนักไปในทางการใช้อำนาจในยุคกลางของยุโรปเป็นช่วงเวลาแห่งระบบศักดินา แนวคิดประชาธิปไตยก็ไม่เคยดับสิ้นไป ซึ่งในประวัติศาสตร์อังกฤษก็มีเรื่องราวเกี่ยวกับ แม็กนา คาร์ตา โดยพระเจ้าจอห์นถูกขุนนางอังกฤษบังคับให้ทรงลงพระนาม ทั้งนี้เพราะขุนนางเหล่านั้นไม่พอใจที่พระเจ้าจอห์นเก็บภาษีสูงเพื่อนำไปใช้ในการสงครามและไม่พอใจที่พวกขุนนางไม่ได้มีโอกาสเข้าร่วมในการบริหารบ้านเมือง ลักษณะ 8 ประการ ของประชาธิปไตยแบบตัวแทนในทางปฏิบัติ ได้แก่

- 2.1 มีพรรคการเมืองเข้าบริหาร
- 2.2 มีการเลือกตั้งตามระยะเวลา
- 2.3 ปวงประชามีสิทธิหย่อนบัตรลง
- 2.4 แสดงความจำนงได้ 1 บัตร
- 2.5 รัฐบาลโดยเสียงสนับสนุนจากผู้แทน
- 2.6 ไม่แค่นับแต่คะแนนเสียง
- 2.7 ไม่ป้ายเปียงจำกัดสิทธิทางการเมือง
- 2.8 ส่งเสริมเรื่องการแข่งขัน

3. ประชาธิปไตยแบบมีตัวแทนในสภาพกลุ่มหลากหลาย

3.1 สังคมที่มีกลุ่มหลากหลายหรือมีความเป็น พหุสังคม หมายถึง มีกลุ่มหลากหลายประเภทและกลุ่มหลายชนิด

- 3.2 ลักษณะของกลุ่มหลากหลายที่ช่วยผดุงประชาธิปไตย ได้แก่
 - 3.2.1 มีการรวมตัวกันขึ้นเป็นกลุ่มโดยสมัครใจ
 - 3.2.2 กลุ่มมีอายุยืนยาวพอสมควร
 - 3.2.3 เป็นกลุ่มอย่างเป็นทางการลักษณะพอสมควร
 - 3.2.4 กลุ่มจะต้องมีการประชุมและมีการดำเนินงานบ่อยครั้งพอสมควร
- 3.3 กลไกที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในกลุ่มหลากหลาย มีดังนี้คือ
 - 3.3.1 ทำให้อำนาจแยกกระจาย
 - 3.3.2 เป็นบทเรียนหรือเป็นแบบฝึกหัดประชาธิปไตย

3.3.3 การเป็นสมาชิกหลายกลุ่ม (พหุสมาชิกภาพ) ทำให้รู้จักประนีประนอม นอกจากนี้แล้ว ลอร์ด แอคตัน นักประวัติศาสตร์ชาวอังกฤษได้กล่าววาทะที่สนับสนุนสิทธิเสรีภาพ ประชาธิปไตย โดยกล่าวถึงลักษณะแห่งอำนาจ ไว้ดังนี้ Power Corrupts, Absolute Power Corrupts Absolutely ซึ่งแปลว่า “ที่ใดมีอำนาจที่นั่นมีการฉ้อฉลที่ใดมีอำนาจเหลือล้น การฉ้อฉล ชั่วเสียย่อมมีมากที่สุดประมาณ” โดยมีความหมายว่า อำนาจมีแนวโน้มที่ก่อให้เกิดความอธรรมขึ้นมาได้

4. ประชาธิปไตยในมิติอื่นๆ

4.1 ประชาธิปไตยทางสังคม (Social Democracy) เป็นศัพท์ที่ใช้โดยท็อกเกอร์ วิลล์ ชาวฝรั่งเศส

4.2 ประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจ (Economic Democracy) เป็นศัพท์ที่ใช้โดยผู้นิยมมาร์กซิสต์ หมายถึง การกระจายรายได้ให้ทัดเทียมกันในหมู่ประชาชนจำนวนมาก

4.3 ประชาธิปไตยทางอุตสาหกรรม (Industrial Democracy) หมายถึง ประชาธิปไตยในระดับโรงงานอุตสาหกรรม เช่น การมีสหภาพแรงงาน สหพันธ์กรรมกร เป็นต้น

4.4 ประชาธิปไตยแบบถูกนำ (Guided Democracy) เป็นศัพท์ที่ใช้โดยอดีตประธานาธิบดีซูการ์โน ผู้กอบกู้เอกราชและบิดาผู้สถาปนาอินโดนีเซียยุคใหม่

4.5 ประชาธิปไตยแบบเบสิก (Basic Democracy) เป็นศัพท์ที่ใช้โดยอดีตประธานาธิบดีอายูบข่าน (Ayub Khan) แห่งปากีสถาน

4.6 หน้าฉากประชาธิปไตย (Façade Democracy) หรือประชาธิปไตยแบบจอมปลอม

4.7 ประชาธิปไตยครึ่งใบ (Quasi Democracy) หรือไม่เต็มใบ

ประสาร ทองภักดี (2539, น. 118-119) ได้กล่าวเกี่ยวกับหลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยไว้ว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตยที่เจริญอยู่ในยุโรปตะวันตกและสหรัฐอเมริกา นั้นมีหลักการสำคัญ ดังนี้

1. การยึดถือเหตุผล ประชาธิปไตยถือว่าสังคมย่อมขึ้นอยู่กับเหตุผล การวิพากษ์ การวิจารณ์หรือแสดงความเห็นคัดค้านต่าง ๆ นั้นย่อมเป็นที่มาของการแสวงหาเหตุผล เป็นวิถีทางที่จะทำให้ประชาชนพลเมืองเจริญเติบโตทางสมองและจิตใจและเป็นเหตุให้สังคมเจริญก้าวหน้า

2. การเน้นความสำคัญของปัจเจกชน โดยเห็นว่าบุคคลแต่ละคนเป็นศูนย์กลางของนโยบายและลัทธิทั้งปวง บุคคลเป็นผู้สร้างสถาบันสังคมและสถาบันการเมืองเพื่อเป็นปัจจัยให้บุคคลมีชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้นแต่ละคนจึงควรเป็นตัวของตัวเอง ลิขิตชีวิตของตัวเองมากที่สุดกว่าผู้ใดหรือสถาบันใด

3. การถือรัฐเป็นเครื่องมือของประชาชน เมื่อถือว่าแต่ละคนเป็นผู้ลิขิตชีวิตของตนเองมากที่สุด รัฐก็คอยเข้าแทรกแซงแต่น้อยที่สุดรัฐเป็นเพียงเครื่องมือส่งเสริมให้บุคคลบรรลุจุดหมายปลายทาง ในส่วนที่เหนือความสามารถที่แต่ละบุคคลจะกระทำกันเองได้เท่านั้น เช่น การพิทักษ์รักษาสิทธิมนุษยชนของมนุษย์ การรักษาความยุติธรรม การรักษาความสงบเรียบร้อยและป้องกันการรุกรานจากภายนอก เป็นต้น ความคิดนี้ตรงกันข้ามกับลัทธิเผด็จการที่เห็นว่าประชาชนเป็นเครื่องมือของรัฐ

4. การอาศัยความสมัครใจเป็นใหญ่ เป็นวิธีการปล่อยให้เอกชนดำเนินการทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมตามความสมัครใจระหว่างกันเอง เช่น การจัดตั้งพรรคการเมืองหรือการจัดตั้งสมาคมต่าง ๆ เป็นต้น

5. การยึดถือกฎเหนือกฎ เรื่องนี้ย่อมเป็นไปตามแนวคิดเดิมที่ว่าประชาชนสร้างรัฐขึ้นมาเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิสำคัญบางประการของประชาชนรัฐบาลผู้ปกครองจะบิดเบือนผันแปรไปตามใจตนมิได้มีฉะนั้นแล้วประชาชนมีสิทธิล้มล้างรัฐบาลนั้นเพื่อจัดตั้งรัฐบาลใหม่ขึ้นมาได้ ความจริงฝ่ายเผด็จการก็ถือเรื่องกฎเหนือกฎแต่เป็นกฎที่สร้างขึ้นตามใจตนจึงก่อความไม่สงบไม่สิ้นสุด

6. การเน้นความสำคัญของวิธีการถือว่าวิธีการนั้นจะต้องเหมาะสมในการดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทาง ซึ่งควรต้องยึดความผาสุกของประชาชนเป็นที่ตั้งซึ่งโดยนัยนี้จะต้องยึดหลักมัชฌิมาปฏิปทา คือ ถือสายกลาง ซึ่งตรงข้ามกับฝ่ายเผด็จการที่ชอบใช้วิธีรุนแรง ซึ่งเป็นการเพิ่มพูนความเกลียดชังมากกว่าที่จะสร้างภราดรภาพให้เกิดขึ้นตามอุดมการณ์ของตนเอง

7. การถือความเห็นพ้องต้องกันเป็นหลักในมนุษยสัมพันธ์ ประชาธิปไตยนิยมการประนีประนอมเป็นสำคัญ ซึ่งอาจทำได้โดยการอภิปรายหรือโต้เถียงกัน เพื่อหาข้อยุติร่วมกันโดยถือฝ่ายข้างมากเป็นเกณฑ์ตัดสิน ทั้งนี้โดยต้องยอมรับความเห็นของฝ่ายข้างมากเป็นฝ่ายชนะไปพลางก่อนอาจเป็นชั่วคราวหนึ่งเท่านั้นฝ่ายข้างน้อยย่อมอาจหาทางชักจูงคนส่วนใหญ่ให้เห็นคล้อยตามและอาจกลายเป็นฝ่ายข้างมากภายหลังได้

8. การถือสมภาพหรือความเท่าเทียมกันขั้นมูลฐานของมนุษย์ความเท่าเทียมกันหรือสมภาพในทัศนะของประชาธิปไตย หมายถึงความเท่าเทียมกันในโอกาส อย่างไรก็ตามในเรื่องนี้จำเป็นต้องคำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องความจำเป็นและความขาดแคลนของแต่ละบุคคลไว้ด้วยสองรูปแบบแห่งการปกครองประชาธิปไตย

Mayo (1945) ได้ระบุว่า มี 4 หลักการแห่งประชาธิปไตย ได้แก่ 1) การควบคุมผู้วางนโยบายโดยประชาชน 2) ความเสมอภาคทางการเมือง 3) เสรีภาพทางการเมืองหรือประสิทธิผลในการควบคุมโดยประชาชน และ 4) หลักแห่งเสียงส่วนมาก

Ranney (1962, p. 197) ได้สรุป หลักประชาธิปไตยไว้ 4 ประการ คือ

1. อำนาจอธิปไตยของพลเมืองเด่น
2. เน้นความเสมอภาคโดยสุจริต
3. ฟังความคิดเห็น
4. เน้นเสียงหมู่่มาก

Henry and Ehrmann (1964, p. 18) ได้ให้หลักการประชาธิปไตยไว้ 10 ประการ คือ

1. อำนาจอธิปไตย (อำนาจสูงสุด) มาจากราษฎร เป็นของปวงชนหรือมหาชน
2. ขั้นตอนเลือกผู้นำเป็นไปโดยเสรี
3. ผู้นำมีความรับผิดชอบ
4. ระบอบความเสมอภาค (ของราษฎรโดยกฎหมาย) ยอมรับ
5. สนับสนุนพรรคการเมืองมีมากกว่าหนึ่งพรรค
6. ฟังเน้นความหลากหลายในชีวิตประจำวัน
7. ไม่กีดกันกลุ่มสำคัญ ๆ จากการมีส่วนร่วมในการบริหารการปกครอง
8. ส่งเสริมครรลองทัศนคติแบบประชาธิปไตย
9. ให้สำนึกในความเป็นพลเมืองดี
10. เน้นความเชื่อมั่นในความดีของมนุษย์ (จิโรชค (บรรพต) วีระสัย, 2538, น. 282)

สรุปได้ว่า แนวคิดทฤษฎีและหลักการของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น หมายความว่า เป็นการปกครองที่ยึดถือหลักอำนาจอธิปไตยนั้นต้องเป็นของประชาชนด้วยการควบคุมผู้วางนโยบาย โดยประชาชน หลักเสรีภาพทางการเมืองหรือประสิทธิผลในการควบคุมโดยประชาชน หลักความเสมอภาคเท่าเทียมกันของคนในสังคมและความเสมอภาคทางการเมือง หลักนิติรัฐ นิติธรรม หลักปกครอง โดยเสียงข้างมากที่เคารพเสียงข้างน้อย หรือหลักแห่งเสียงส่วนมาก

2.5 บริบททั่วไป

คำขวัญประจำจังหวัดมหาสารคาม

“พุทธมณฑลอีสาน ถิ่นฐานอารยธรรม ผ้าไหมล้ำเลอค่า ตักสิลานคร”

2.5.1 ข้อมูลจังหวัดมหาสารคาม

2.5.1.1 ข้อมูลทั่วไป

จังหวัดมหาสารคาม เป็นจังหวัดหนึ่งทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย มีรูปร่างคล้ายนกอินทรีกลับหัว ตั้งอยู่บริเวณส่วนกลางของ ภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ในกลุ่มที่ราบสูงโคราช พื้นที่ 5,291.7 ตารางกิโลเมตร (อันดับที่ 42 ของประเทศ) หรือประมาณ 3.38 ล้านไร่ พื้นที่คิดเป็นร้อยละ 3.45 ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดมหาสารคาม ตั้งอยู่ระหว่าง เส้นรุ้งที่ 15 องศา 25 ลิปดา และ 16 องศา 40 ลิปดาเหนือกับเส้นแวงที่ 102 องศา 50 ลิปดา และ 103 องศา 30 ลิปดาตะวันออก ห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยทางรถยนต์ 470 กิโลเมตร จังหวัดมหาสารคาม มีทิศเหนือ ติดกับจังหวัดกาฬสินธุ์ ทิศใต้ ติดกับจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดบุรีรัมย์ ทิศตะวันออก ติดกับจังหวัดร้อยเอ็ด และทิศตะวันตกติดกับจังหวัดขอนแก่น

2.5.1.2 ประวัติศาสตร์เมืองมหาสารคาม

เมืองมหาสารคาม ถือว่าเป็นแหล่งโบราณคดีที่สำคัญและยาวนานมาหลายร้อยปี เพราะได้พบหลักฐานทางโบราณคดีที่ได้รับอิทธิพลทางพุทธศาสนาตั้งแต่สมัยคุปตะตอนปลายและปลลวะของอินเดียผ่านเมืองพุกามมาในรูปแบบของศิลปะสมัยทวารวดี เช่น บริเวณเมืองกันทรวิชัย (โคกพระ) และเมืองนครจำปาศรี โดยพบหลักฐานเป็นพระยืนกันทรวิชัย พระพิมพ์ดินเผา ตลอดจนพระบรมสารีริกธาตุนอกจากนั้นแล้วยังได้รับอิทธิพลของศาสนาพราหมณ์ผ่านทางชนชาติขอมในรูปแบบสมัยลพบุรี เช่น กู่สันตรัตน์ กู่บ้านเขว กู่บ้านแดง และกู่อื่น ๆ รวมไปถึงจนถึงเทวรูปและเครื่องปั้นดินเผาของขอมอยู่ตามผิวดินทั่ว ๆ ไปในจังหวัดมหาสารคาม

จังหวัดมหาสารคาม ตั้งอยู่ตอนกลางของภาคอีสาน มีชนหลายเผ่า เช่น ชาวไทยพื้นเมืองพูดภาษาอีสาน ชาวไทยย้อและชาวมุสลิม ประชาชนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมจารีตประเพณี “ฮิตสิบสอง” ประกอบอาชีพด้านกสิกรรมเป็นส่วนใหญ่ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายมีการไปมาหาสู่กัน ช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกันตามแบบของคนอีสานทั่วไป

“พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ยกบ้านลาดกุดยางใหญ่” ขึ้นเป็นเมืองมหาสารคาม เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2408 โดยแยกพื้นที่และพลเมืองราวสองพันคนมาจากเมืองร้อยเอ็ด และโปรดเกล้าฯ ให้ท้าวมหาชัย (กวด ภาณุตานนท์) เป็นพระเจริญราชเดช เจ้าเมือง มีท้าวบัวทองเป็นผู้ช่วยขึ้นกับเมืองร้อยเอ็ด

ต่อมาโปรดเกล้าฯ ให้แยกเมืองมหาสารคามขึ้นตรงกับกรุงเทพมหานครเมื่อ พ.ศ. 2412 และร้อยเอ็ดได้แบ่งพลเมืองให้อีกเจ็ดพันคน พลเมืองเดิมอพยพมาจากเมืองจำปาศักดิ์ ท้าวมหาชัย และท้าวมัวทองนั้นเป็นหลานโดยตรงของพระยาขัติยวงศา (สีลัง) เจ้าเมืองคนที่ 2 ของเมืองร้อยเอ็ด เดิมกองบัญชาการของเมืองมหาสารคาม ตั้งอยู่ที่เนินสูงแห่งหนึ่งใกล้กุตนางไย ได้สร้างศาลเจ้าพ่อหลักเมือง และศาลมเหศักดิ์ขึ้นเป็นที่สักการะของชาวเมือง

ต่อมาสร้างวัดดอนเมืองแล้วเปลี่ยนชื่อเป็นวัดข้าวฮ้าว (วัดธัญญาวาส) และได้ย้ายกองบัญชาการ ไปอยู่ริมหนองกระทุ่มด้านเหนือของวัดโพธิ์ศรี ปัจจุบัน ในปี พ.ศ. 2456 หม่อมเจ้านพมาศ นวรัตน์ เป็นปลัดมณฑลประจำจังหวัด โดยความเห็นชอบของพระมหาอำมาตยาธิบดี (เส็ง วิริยะศิริ) ได้ย้ายศาลากลางมาอยู่ ณ ที่ตั้งศาลากลางหลังเดิม (ที่ว่าการอำเภอเมืองปัจจุบัน) และในปี พ.ศ. 2542 ได้ย้ายศาลากลางมาอยู่ ณ ที่ตั้งปัจจุบันมีผู้ดำรงตำแหน่งเจ้าเมืองหรือผู้ว่าราชการจังหวัด รวม 49 คน และผู้ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม คนปัจจุบัน คือ นายเสน่ห์ นนทะโชติ

2.5.1.3 สัญลักษณ์ประจำจังหวัด

ตราประจำจังหวัด คือ รูปต้นรังใหญ่ (มาจากคำว่า มหาศาละ ในชื่อจังหวัดมหาสารคาม) กับทุ่งนา ดอกไม้ประจำจังหวัด คือ ดอกกลิ่นทมขาว (Plumeria Alba) ต้นไม้ประจำจังหวัด คือ มะรุมาป่า (Albizialebeck) คำขวัญประจำจังหวัดมหาสารคาม คือ พุทธมณฑลอีสาน ถิ่นฐาน อารยธรรม ผ้าไหมล้ำเลอค่า ตักสิลานคร

2.5.1.4 หน่วยการปกครอง

การปกครองแบ่งออกเป็น 13 อำเภอ 133 ตำบล 1,944 หมู่บ้าน และ 30 ชุมชน ประกอบด้วย อำเภอเมืองมหาสารคาม อำเภอแกดำ อำเภอโกสุมพิสัย อำเภอกันทรวิชัย อำเภอเชียงยืน อำเภอบรบือ อำเภอนาเชือก อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอนาปีพุม อำเภอนาดูน อำเภอขามเฒ่า อำเภอกุดรัง และอำเภอชื่นชม

2.5.1.5 ระยะทางจากอำเภอเมืองมหาสารคามไปยังอำเภอต่างๆ

ระยะทางจากอำเภอเมืองมหาสารคามไปยังอำเภอต่าง ๆ เรียงจากใกล้สุด ดังนี้ อำเภอ กันทรวิชัย 18 กิโลเมตร อำเภอแกดำ 25 กิโลเมตร อำเภอบรบือ 26 กิโลเมตร อำเภอโกสุมพิสัย 30 กิโลเมตร อำเภอกุดรัง 39 กิโลเมตร อำเภอเชียงยืน 39 กิโลเมตร อำเภอนาปีพุม 43 กิโลเมตร อำเภอนาเชือก 58 กิโลเมตร อำเภอชื่นชม 59 กิโลเมตร อำเภอนาดูน 67 กิโลเมตร อำเภอขามเฒ่า 74 กิโลเมตร และอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย 85 กิโลเมตร

2.5.1.6 การคมนาคม

- 1) การคมนาคมทางรถยนต์จากกรุงเทพมหานคร เส้นทางที่สะดวกและสั้นที่สุด คือ ใช้เส้นทางกรุงเทพฯ ผ่านสระบุรี-นครราชสีมา-บ้านไผ่-มหาสารคาม
- 2) การคมนาคมทางรถโดยสารประจำทางจากกรุงเทพมหานคร โดยมีบริษัท ขนส่ง จำกัด ที่มีรถโดยสารประจำทางทั้งรถธรรมดาและรถปรับอากาศบริการวันละหลายเที่ยว
- 3) การคมนาคมทางรถไฟและทางเครื่องบิน จะต้องลงที่จังหวัดขอนแก่น แล้วต่อรถยนต์มาจังหวัดมหาสารคามอีกประมาณ 72 กิโลเมตร

2.5.1.7 สถานที่ท่องเที่ยว

สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม ได้แก่ ปรังค์กู่บ้านเขว อ่างเก็บน้ำหนองแวง หมู่บ้านหัตถกรรมบ้านหนองเขื่อนช้าง แก่งเลิงจาน ศูนย์ศิลปะวัฒนธรรมอีสาน สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน หมู่บ้านปั้นหม้อ อุทยานมัจฉาโขงกุดหวาย อำเภอกันทรวิชัย ได้แก่ พระพุทธรูปยืนมงคล พระพุทธรูปเมือง พิพิธภัณฑสถานบ้านวัดพุทธมงคล อำเภอบรบือ ได้แก่ ปรังค์กู่บัวมาศ หนองบ่อ อำเภอแกดำ ได้แก่ สะพานไม้แกดำ วัดหนองहुลิง อ่างเก็บน้ำห้วยแอง อำเภอโกสุมพิสัย ได้แก่ บึงบอน วนอุทยาน โกสุมพิ อำเภอวาปีปทุม ได้แก่ กู่บ้านแดง อำเภอนาเชือก ได้แก่ อ่างเก็บน้ำห้วยค้อ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าดูนลำพัน อำเภอนาดูน ได้แก่ พระบรมธาตุนาดูน พุทธมณฑลอีสาน พิพิธภัณฑสถานกรมป่าศรี พิพิธภัณฑสถานอีสาน สถาบันวิจัยวลัยรุกขเวช บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ กู่สันตรัตน์ กู่น้อย ศาลา นางขาว ฮูปแต้มสิม วัดโพธาราม และอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย ได้แก่ ศูนย์ศิลปะชาติพดอนลี

2.5.1.8 สถานศึกษาที่สำคัญ

สถานศึกษาที่สำคัญของจังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม วิทยาลัยเทคนิคมหาสารคาม วิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีมหาสารคาม วิทยาลัยสารพัดช่างมหาสารคาม วิทยาลัยการอาชีพวาปีปทุม และวิทยาลัยการอาชีพพยัคฆภูมิพิสัย

2.5.1.9 การปกครอง

จังหวัดมหาสารคาม แบ่งพื้นที่การปกครอง ดังนี้

- 1) พื้นที่ 5,291.7 ตารางกิโลเมตร
- 2) อำเภอ 13 อำเภอ
- 3) ตำบล 133 ตำบล
- 4) หมู่บ้าน/ชุมชน 1,944/30 หมู่บ้าน/ชุมชน
- 5) ประชากร 963,484 คน
- 6) ชาย 472,972 คน
- 7) หญิง 490,512 คน
- 8) คริวเรือน 262,768 คริวเรือน
- 9) เทศบาล 19 แห่ง
- 10) องค์การบริหารส่วนตำบล 123 แห่ง

ตารางที่ 2.1 จำนวนตำบล หมู่บ้าน เทศบาล อบต. คริวเรือน และประชากร รายอำเภอของจังหวัด มหาสารคาม ปีงบประมาณ 2561

อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน /ชุมชน	เทศบาล	อบต.	คริวเรือน	ประชากร ณ วันที่ 1 กรกฎาคม 2560		
						ชาย	หญิง	รวม
เมือง	14	215	2	13	48,388	75,123	84,987	160,110
แกดำ	5	88	2	4	7,320	15,026	14,800	29,826
โกสุมพิสัย	17	233	1	17	32,158	59,407	60,740	120,147
กันทรวิชัย	10	183	3	8	23,912	40,235	44,699	84,934
เชียงยืน	8	116	2	7	17,643	30,388	31,027	61,415
บรบือ	15	209	1	15	31,849	54,360	54,634	108,994
นาเชือก	10	145	1	10	15,937	30,509	30,580	61,089
พยัคฆภูมิพิสัย	14	227	1	14	22,600	43,584	44,135	87,719
วาปีปทุม	15	241	1	15	29,423	56,906	57,422	114,328
นาคูน	9	94	3	7	9,129	18,739	18,683	37,422
ยางสีสุราช	7	91	-	7	8,639	17,641	17,698	35,339
กุฉีกรัง	5	85	-	5	9,501	18,740	18,458	37,198
ชื่นชม	4	47	2	2	6,269	12,314	12,649	24,963
รวม	133	1,974	19	123	262,768	472,972	490,512	963,484

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธีรวัฒน์ บาลทิพย์ (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2542 ศึกษากรณีเขตมีนบุรี ผลการวิจัย พบว่า 1) เพศ อายุ การศึกษา รายได้อาชีพและความสะดวกในการเดินทางไปใช้สิทธิ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตมีนบุรี 2) คุณสมบัติต่างตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการลงคะแนนเสียง ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตมีนบุรี 3) เพศ อายุ การศึกษา รายได้อาชีพเป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีอิทธิพลต่อปัจจัยในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตมีนบุรี 4) โทรทศน์เป็นสื่อที่น่าจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตมีนบุรี มากที่สุดและป้ายโฆษณาหาเสียงเป็นสื่อที่น่าจะมีอิทธิพลน้อยที่สุด 5) จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง จำนวนคะแนนเสียงที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนได้รับรวมถึงจำนวนและสถานที่ตั้งของหน่วยเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครเขตมีนบุรี ปี พ.ศ. 2537 กับปี พ.ศ. 2541 มีลักษณะและปริมาณใกล้เคียงกัน

ศักดิ์ดา นพลสิทธิ์ (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยหลัก 3 ประการ ที่กำหนดไว้ในการศึกษา คือ พรรคการเมือง ตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งและหัวหน้าคณะเห็นว่าปัจจัยด้านพรรคการเมือง นโยบายของพรรค มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก หัวหน้าคณะที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมีคะแนนเฉลี่ยมาก ส่วนการเป็นผู้นำหมู่บ้านระดับปานกลาง และการรู้จักเป็นการส่วนตัวมีความสัมพันธ์น้อย

ชาญชนินทร์ จินตนา (2550, น. 130) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2549 ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัย พบว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง จัดการการเลือกตั้งตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนด ประกาศ และหนังสือสั่งการเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับดีมาก เนื่องจากส่วนมากเป็นผู้ที่เคยทำหน้าที่ในการจัดการเลือกตั้งมาแล้ว ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ ปัญหาการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่เป็นปัจจุบัน

โชคชัย ใจแน่น (2550, น. 96) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร: ศึกษาเฉพาะกรณีสมาชิกในครอบครัวในตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัย พบว่า คนหนุ่มสาวตัดสินใจในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง โดยพิจารณาจากนโยบายพรรคการเมือง ผู้นำพรรคการเมือง ความเป็นไปได้ของนโยบาย และกระแสความนิยมของพรรคการเมือง และคนรุ่นบิดามารดาพิจารณาจากผู้นำพรรคการเมือง นโยบายพรรคการเมืองกระแสความนิยมของพรรคการเมืองประกอบกับผลงานของพรรครัฐบาลที่ผ่านมา ส่วนสมาชิกในครอบครัวตัดสินใจลงคะแนนเสียงโดยอิสระ และคนท้องถิ่นก็เป็นปัจจัย อีกอย่างหนึ่งในการตัดสินใจลงคะแนนเลือกตั้ง

สรายุธ ณะศรี (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทผู้นำท้องถิ่น อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ในการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2550 ผลการวิจัย พบว่า 1) ผู้นำท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการจูงใจและชี้แนะให้ประชาชนตัดสินใจ ลงคะแนนเสียงให้พรรคใดพรรคหนึ่ง ประชาชนจะฟังหัวหน้าคณะ โดยเฉพาะหัวหน้าคณะที่เป็นผู้นำท้องถิ่นมากกว่าการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ จึงต้องยอมรับว่าผู้นำท้องถิ่นที่เป็นหัวหน้าคณะมีผลต่อการเลือกตั้งครั้งนี้เป็นอย่างมากเปรียบเสมือนโซ่ข้อกลางที่จะเชื่อมผู้ลงคะแนนกับผู้สมัครเข้าหากันได้ 2) ผู้นำท้องถิ่นเป็นเครื่องมือในการสร้างความนิยมของประชาชนโดยระบบหัวหน้าคณะกลุ่มผู้นำท้องถิ่นมักจะเป็นหัวหน้าคณะ ให้กับผู้สมัครและพรรคการเมือง ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ชี้แนะทางความคิด ประชาชนจะปฏิบัติตามคำแนะนำ ชักชวน โน้มน้าว ในการลงคะแนนเสียง โดยมีการแจกสิ่งของแจกเงิน หรือการให้ผลประโยชน์ตอบแทนแก่ประชาชนในรูปของการสร้างสาธารณประโยชน์แก่ชุมชน ในการเลือกตั้งทั่วไป 2550 ครั้งนี้ ผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่ค่อนข้างคุ้นเคยกับนักการเมืองโดยเฉพาะกลุ่มพลังประชาชน หรือกลุ่มพรรคไทยรักไทยเดิม ซึ่งการซื้อเสียงในการเลือกตั้งยังคงมีอยู่หัวหน้าคณะจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งนิยมใช้กันมากในการหาเสียง กลุ่มผู้นำท้องถิ่นจึงเป็นเครื่องมือในการหาเสียงเลือกตั้ง

นิพนธ์ ปัญญา (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนจะพิจารณาผลงานที่ผ่านมานโยบายที่ได้เสนอให้แก่ประชาชนก่อนการเลือกตั้งและผู้ที่ให้ความช่วยเหลือทำประโยชน์ให้กับท้องถิ่น โดยใช้รถยนต์หาเสียงเพื่อให้ทราบอย่างทั่วถึง เพศ และอายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

ประชุม ขวัญเมือง (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบ้านหม้อ จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัย พบว่า เครื่องอุปโภคบริโภค ความมีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูลและความรู้ความสามารถของผู้สมัครมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจของประชาชน เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และระยะเวลาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านของประชาชน ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

ยุทธทิวา นามเมือง (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง เหตุผลการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเขตเลือกตั้งที่ 2 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัย พบว่า อันดับเหตุผลการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เขตเลือกตั้งที่ 2 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีอันดับเหตุผลในการตัดสินใจโดยรวมอยู่ในอันดับปานกลาง ส่วนรายด้านอันดับเหตุผลในการตัดสินใจอันดับ 1 คือ ด้านความซื่อสัตย์สุจริตของผู้สมัคร รองลงมา คือ ด้านนโยบายของผู้สมัคร ด้านความรู้ความสามารถของผู้สมัคร ด้านชื่อเสียงของผู้สมัคร ด้านผลงานในอดีตของผู้สมัคร ด้านหวัคະແນของผู้สมัคร ด้านสถานะทางเศรษฐกิจสังคมของผู้สมัคร ด้านความสัมพันธ์ส่วนบุคคลของผู้สมัคร ด้านครอบครัวของผู้สมัคร ด้านผู้สมัครเป็นคนท้องถิ่นและด้านผลประโยชน์ตอบแทนจากผู้สมัคร เพศ และระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีเหตุผลการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเขตเลือกตั้งที่ 2 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นอาชีพ

ณัฐพงศ์ นิลาทวงค์ (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีศึกษากรณี: เทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านคุณสมบัติผู้สมัครนายกเทศมนตรีจะเลือกผู้สมัคร เพราะผู้สมัครเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ดี อยู่ในระดับมากปัจจัยด้านนโยบาย เลือกนายกเทศมนตรีเพราะนโยบายของผู้สมัครเป็นนโยบายที่มีประโยชน์ในการพัฒนาตำบล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ปัจจัยในการตัดสินใจด้านผลประโยชน์หรือผลตอบแทนจะเลือกผู้สมัครเพราะผู้สมัครช่วยงานประเพณีต่าง ๆ ของชาวบ้านอย่างสม่ำเสมอ เช่น งานบวช งานศพ งานแต่งงาน ฯลฯ อยู่ในระดับน้อย ปัจจัยในการตัดสินใจด้านความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้สมัครจะเลือกผู้สมัครเพราะผู้สมัครเป็นคนรู้จักคุ้นเคยกับผู้ที่เลือกตั้งอยู่ในระดับน้อย

นงพะงา กอธวัช (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง เหตุผลการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลนาเมือง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัย พบว่า อันดับเหตุผลในการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลนาเมือง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในอันดับมาก ส่วนรายด้านอยู่ในอันดับมากทุกด้าน โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ หนึ่งด้านการจูงใจและการซื้อสิทธิขายเสียง สองด้านการรณรงค์หาเสียง สามด้านวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม และสี่ด้านคุณลักษณะของผู้สมัคร

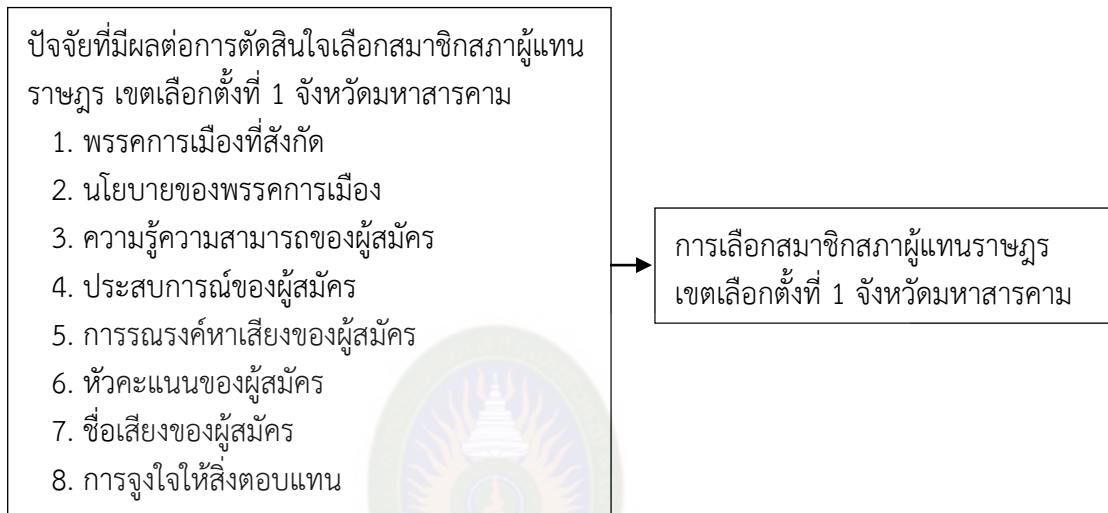
ผลการเปรียบเทียบอันดับเหตุผลในการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลนาเมืองของกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาและรายได้เฉลี่ย/เดือนแตกต่างกัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน และมีรายได้เฉลี่ย/เดือนแตกต่างกันมีเหตุผลในการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลนาเมือง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พัชรา เพชรจรรยา (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง เหตุผลประกอบการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีในเขตเทศบาลตำบลพระอินทราชา อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัย พบว่า ในการเลือกนายกเทศมนตรีนั้นประชาชนพิจารณาจาก ความรู้ความสามารถและระดับการศึกษา เป็นเหตุผลหลัก รองลงมา คือ นโยบายการบริหารของผู้สมัคร ต่อมา คือ การแจกเงินซื้อเสียงของผู้สมัคร ผลงานของกลุ่มการเมืองที่ผ่านมาประชาชนให้ความสำคัญน้อยมาก จากการศึกษาครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งพัฒนากระบวนการเรียนรู้ความสามารถการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

สุรพงษ์ วุดมิลกประพันธ์ (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง เหตุผลการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เขต 5 อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ผลการวิจัย พบว่า อันดับเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เขต 5 อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในอันดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความเป็นคนในท้องถิ่นของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ด้านผลงานในอดีตของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ด้านชื่อเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ด้านความซื่อสัตย์สุจริตของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ด้านครอบครัวของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ด้านหวัคະແນของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ด้านความรู้ความสามารถของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ด้านความสัมพันธ์ส่วนบุคคลกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง ด้านผลประโยชน์ตอบแทนจากผู้สมัครรับเลือกตั้ง ด้านนโยบายของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ประชาชนที่มีเพศและรายได้แตกต่างกันมีเหตุผลในการตัดสินใจเลือกตั้งไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประชาชนที่มีอายุ การศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกันมีเหตุผลในการตัดสินใจเลือกตั้งแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.7 กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม โดยผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์แนวคิดจากการทบทวนวรรณกรรมที่ได้กล่าวมา เป็นกรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพที่ 2.3 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัย ได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 156,175 คน (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมหาสารคาม, 2563)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 399 คน โดยการใช้สูตรหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ (Yamane, 1973, p. 727)

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2} \quad (3-1)$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน จำนวนประชากรทั้งหมด

e แทน ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ไม่เกินได้ไม่เกิน .05

$$\text{แทนค่า } n = \frac{156,175}{1 + 156,175(.05)^2}$$

$n = 398.97$ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 399 คน

เมื่อได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 399 คน

ตารางที่ 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับ	เขตเลือกตั้งที่ 1	จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	กลุ่มตัวอย่าง
1.	อำเภอเมืองมหาสารคาม	81,089	207
2.	อำเภอโกสุมพิสัย	60,185	154
3.	อำเภอแกดำ	14,901	38
	รวม	156,175	399

3.1.3 เมื่อได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 399 คน ผู้วิจัยมีขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยการเลือกด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่มหลายขั้นตอน (Multi-Stage Cluster Sampling) (May, 1997, p. 21) โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1.3.1 อำเภอเมืองมหาสารคาม จำนวน 14 ตำบล สุ่มตัวอย่าง 3 ตำบล

3.1.3.2 อำเภอโกสุมพิสัย จำนวน 17 ตำบล สุ่มตัวอย่าง 3 ตำบล

3.1.3.3 อำเภอแกดำ จำนวน 5 ตำบล สุ่มตัวอย่าง 3 ตำบล

3.1.4 ผู้วิจัยทำการหาหน่วยตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับสลากตามสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการบูรณาการจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้นโดยครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีระดับการปฏิบัติงานให้เลือกตอบ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด (Open Ended)

3.2.2 การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

3.2.2.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารตำรา และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม เพื่อกำหนดประเด็น

ต่าง ๆ แล้วกำหนดเป็นข้อคำถามในการสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมเนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด และนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับการศึกษาครั้งนี้

3.2.2.2 กำหนดขอบเขตคำถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ และองค์ประกอบที่ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม แล้วนำไปใช้เป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม

3.2.2.3 ร่างแบบสอบถาม นำเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงในเนื้อหา และข้อเสนอแนะที่จะจัดทำเป็นต้นฉบับของแบบสอบถาม ซึ่งคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตั้งข้อคำถามให้ตรงกับนิยามศัพท์เฉพาะ และสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย

3.2.2.4 นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบและแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหา การใช้ภาษา และด้านการวัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบข้อคำถามหรือข้อความแต่ละข้อ และครอบคลุมเนื้อหาตามที่ต้องการศึกษาหรือไม่ เป็นตัวแทนของเนื้อหาทั้งหมดที่ต้องการให้ถามหรือไม่ รวมถึงความสอดคล้องตามทฤษฎีหรือแนวคิด ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม โดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามวัตถุประสงค์โดยใช้วิธีหาค่า IOC (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยกำหนด ค่าดังนี้

+1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

0 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

-1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

หากการประเมินดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์ของผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่าน มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 หมายความว่า แบบสอบถามมีความเที่ยงตรงสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์

3.2.2.5 นำข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 ไปทดลองใช้กับประชาชนในพื้นที่อื่นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 42 คน

3.2.2.6 ได้ผลการประเมินมีอำนาจจำแนกระหว่าง .248-.746 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ทั้งฉบับ โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1970) มีค่าความเชื่อมั่น .895

3.2.2.7 นำแบบสอบถามที่ได้จัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บข้อมูล ต่อไป

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนทุกด้าน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.3.1 ขอนหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประสานขอความร่วมมือถึงนายอำเภอ อำเภอเมืองมหาสารคาม อำเภอโกสุมพิสัย และอำเภอแกลง เพื่อขอความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.2 ดำเนินการแจกแบบสอบถามโดยผู้วิจัยดำเนินการด้วยตัวเองและผู้ช่วยวิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้อธิบายขั้นตอนและวิธีการเก็บรวบรวมให้แก่ผู้ช่วยวิจัยให้เข้าใจก่อน และลงเก็บข้อมูลตามกลุ่มตัวอย่าง

3.3.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามเวลาที่กำหนดไว้

3.3.4 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนจากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

3.3.5 นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์แล้ว ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 ข้อมูลเชิงปริมาณผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

3.4.2 ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของแบบสอบถามแต่ละฉบับที่ได้รับคืน

3.4.3 ลงรหัสในแบบสอบถาม ตามแบบการลงรหัส (Coding Form)

ระดับความคิดเห็นมากที่สุด ให้ 5 คะแนน

ระดับความคิดเห็นมาก ให้ 4 คะแนน

ระดับความคิดเห็นปานกลาง ให้ 3 คะแนน

ระดับความคิดเห็นน้อย ให้ 2 คะแนน

ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

นำแบบสอบถามไปประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยกำหนดใช้ ดังนี้ (รังสรรค์ สิงห์เลิศ, 2551, น. 335)

คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง มีความความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง มีความความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง มีความความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง มีความความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง มีความความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติมาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

3.5.2 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม โดยใช้สถิติ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.5.3 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม สถิติที่ใช้ คือ ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณตามลำดับความสำคัญของตัวแปร (Multiple Binary Logistic Analysis)

3.5.4 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาและจัดกลุ่ม (Grouping) ที่มีความหมายเดียวกัน ลักษณะเดียวกัน สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่และอภิปรายเชิงพรรณนาความ (Descriptive)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ครั้งนี้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัย นำเสนอตามลำดับชั้น ดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิจัย
2. ลำดับการนำเสนอผลการวิจัย
3. ผลการวิจัย

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิจัย

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยของข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง
SD	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
n	แทน	จำนวนของตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์
t-Value	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
t-Prob	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาผลการทดสอบทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05
F-Value	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
F-Prob	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาผลการทดสอบทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05
LSD.	แทน	ค่าสถิติสำหรับการทดสอบความแตกต่างด้วยการจับคู่พหุคูณ
β	แทน	ค่าประมาณของ logit ตรงกับค่า β
S.E.	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์ β_i
X_i	แทน	ตัวแปรอิสระลำดับที่ i โดยที่ $i = 1, 2, 3, \dots, p$ ($p =$ จำนวนตัวแปรอิสระที่กำหนดในการศึกษาวิจัยครั้งนี้)
P-Value	แทน	ค่าความน่าจะเป็นที่คำนวณได้จากค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
Sig.	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ หรือค่าความน่าจะเป็นที่คำนวณได้จากค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
X1	แทน	พรรคการเมืองที่สังกัด
X2	แทน	นโยบายของพรรคการเมือง
X3	แทน	ความรู้ความสามารถของผู้สมัคร
X4	แทน	ประสบการณ์ของผู้สมัคร
X5	แทน	การรณรงค์หาเสียงของผู้สมัคร
X6	แทน	หวัคະແນนของผู้สมัคร
X7	แทน	ชื่อเสียงของผู้สมัคร
X8	แทน	การจูงใจให้สิ่งตอบแทน

4.2 ลำดับการนำเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัย ได้ลำดับการนำเสนอผลการวิจัย เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ไว้ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม

4.3 ผลการวิจัย

การวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม รายละเอียด ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ข้อมูลดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อ	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.	เพศ		
1.1	ชาย	213	53.38
1.2	หญิง	186	46.62
	รวม	399	100
2.	อายุ		
2.1	18-25 ปี	124	31.08
2.2	26-35 ปี	58	14.54
2.3	36-45 ปี	103	25.81
2.4	46-55 ปี	70	17.54
2.5	55 ปีขึ้นไป	44	11.03
	รวม	399	100
3.	ระดับการศึกษา		
3.1	ประถมศึกษา	109	27.32
3.2	มัธยมศึกษา	87	21.80
3.3	อนุปริญญา/ปวส.	32	8.02

(ต่อ)

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อ	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3.4	ปริญญาตรี	126	31.58
3.5	สูงกว่าปริญญาตรี	45	11.28
รวม		399	100
4.	อาชีพ		
4.1	นักเรียน/นักศึกษา	98	24.56
4.2	รับจ้างทั่วไป	12	3.01
4.3	พนักงานเอกชน	26	6.52
4.4	ลูกจ้างในหน่วยงานราชการ	47	11.78
4.5	รับราชการ	83	20.80
4.6	รัฐวิสาหกิจ	26	6.52
4.7	เกษตรกร	27	6.77
4.8	ค้าขาย	41	10.28
4.9	ประกอบธุรกิจส่วนตัว	39	9.77
รวม		399	100
5.	การเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม		
5.1	เลือกอดีตผู้สมัคร	105	26.32
5.2	เลือกผู้สมัครรายใหม่	294	73.68
รวม		399	100

จากตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 399 คน สามารถจำแนกได้ดังนี้

- ด้านเพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 53.38 และเพศหญิง จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 46.62
- ด้านอายุ พบว่า ส่วนใหญ่ มีอายุ 18–25 ปี จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 31.08 รองลงมา คือ อายุ 36–45 ปี จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 25.81 อายุ 46–55 ปี จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 17.54 อายุ 26–35 ปี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 14.54 และอายุ 55 ปีขึ้นไป จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.03
- ด้านระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 31.58 รองลงมา คือ ประถมศึกษา จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 27.32 มัธยมศึกษา จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 21.80 สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.28 อนุปริญญา /ปวส. จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.02
- ด้านอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 24.56 รองลงมา คือ อาชีพรับราชการ จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 20.80 อาชีพลูกจ้างในหน่วยงานราชการ

จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 11.78 อาชีพค้าขาย จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 10.28 อาชีพ ประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 9.77 อาชีพเกษตรกร จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 6.77 อาชีพพนักงานเอกชน จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.52 อาชีพรัฐวิสาหกิจ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.52 และอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.01

5. ด้านการเลือกผู้สมัคร พบว่า ส่วนใหญ่เลือกผู้สมัครรายใหม่ จำนวน 294 คน คิดเป็นร้อยละ 73.68 และเลือกอดีตผู้สมัคร จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 26.32

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม

1. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม

ข้อ	ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม	ระดับความคิดเห็น			
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1.	พรรคการเมืองที่สังกัด	3.69	0.92	มาก	3
2.	นโยบายของพรรคการเมือง	3.73	0.53	มาก	2
3.	ความรู้ความสามารถของผู้สมัคร	3.57	0.54	มาก	4
4.	ประสบการณ์ของผู้สมัคร	3.31	0.53	ปานกลาง	7
5.	การรณรงค์หาเสียงของผู้สมัคร	3.27	0.79	ปานกลาง	8
6.	หวัคະແນນของผู้สมัคร	3.54	0.80	มาก	5
7.	ชื่อเสียงของผู้สมัคร	3.79	0.65	มาก	1
8.	การจูงใจให้สิ่งตอบแทน	3.52	0.82	มาก	6
โดยรวม		3.55	0.64	มาก	-

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ชื่อเสียงของผู้สมัคร ($\bar{X} = 3.79$) รองลงมา คือ นโยบายของพรรคการเมือง ($\bar{X} = 3.73$) พรรคการเมืองที่สังกัด ($\bar{X} = 3.69$) ความรู้ความสามารถของผู้สมัคร ($\bar{X} = 3.57$) หวัคະແນນของผู้สมัคร ($\bar{X} = 3.54$) การจูงใจให้สิ่งตอบแทน ($\bar{X} = 3.52$) ประสบการณ์ของผู้สมัคร ($\bar{X} = 3.31$) การรณรงค์หาเสียงของผู้สมัคร ($\bar{X} = 3.27$) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน จำแนกเป็นรายด้าน และรายข้อ

2.1 ปัจจัยด้านพรรคการเมืองที่สังกัด

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ปัจจัยด้านพรรคการเมืองที่สังกัด จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	ปัจจัยพรรคการเมืองที่สังกัด	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	ผู้สมัครสังกัดพรรคการเมืองที่ตนเองมีความสนใจ	4.16	0.78	มาก
2.	นโยบายสอดคล้องกับอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรค	3.81	0.96	มาก
3.	นักการเมืองระดับชาติ และส.ส.ในพื้นที่ช่วยในการหาเสียง	3.98	0.93	มาก
4.	ลงพื้นที่เยี่ยมบ้านหาเสียงร่วมกับพรรคการเมืองเป็นทีม	3.87	0.98	มาก
5.	มีการนำโลโก้พรรคการเมืองติดในป้ายหาเสียงเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ	3.64	0.97	มาก
โดยรวม		3.69	0.92	มาก

จากตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม จำแนกเป็นรายข้อ พรรคการเมืองที่สังกัดพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ผู้สมัครสังกัดพรรคการเมืองที่ตนเองมีความสนใจ ($\bar{X} = 4.16$) รองลงมา คือ นักการเมืองระดับชาติ และส.ส. ในพื้นที่ช่วยในการหาเสียง ($\bar{X} = 3.98$) ลงพื้นที่เยี่ยมบ้านหาเสียงร่วมกับพรรคการเมืองเป็นทีม ($\bar{X} = 3.87$). นโยบายสอดคล้องกับอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรค ($\bar{X} = 3.81$) มีการนำโลโก้พรรคการเมืองติดในป้ายหาเสียง เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ ($\bar{X} = 3.64$) ตามลำดับ

2.2 ปัจจัยด้านนโยบายของพรรคการเมือง

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ปัจจัยด้านนโยบายของพรรคการเมือง จำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อ	ปัจจัยด้านนโยบายของพรรคการเมือง	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	นำเสนอนโยบายแปลกใหม่ในการสร้างงาน สร้างรายได้	3.75	0.75	มาก
2.	นำเสนอนโยบายด้านการศึกษา	3.78	0.56	มาก
3.	นำเสนอนโยบายด้านสุขภาพ สาธารณสุข และกีฬา	3.64	0.59	มาก
4.	นำเสนอนโยบายการพัฒนาด้านสาธารณูปโภค สิ่งแวดล้อมและผังเมือง	3.69	0.32	มาก
5.	นำเสนอนโยบายด้านบำรุงศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี	3.77	0.42	มาก
โดยรวม		3.73	0.53	มาก

จากตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม จำแนกเป็นรายชื่อ ปัจจัยด้านนโยบายของพรรคการเมือง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ นำเสนอoleyด้านการศึกษา ($\bar{X} = 3.78$) รองลงมา คือ นำเสนอoleyด้านบำรุงศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี ($\bar{X} = 3.77$) นำเสนอoleyแปลกใหม่ในการสร้างงาน สร้างรายได้ ($\bar{X} = 3.75$) นำเสนอoleyการพัฒนาด้านสาธารณูปโภค สิ่งแวดล้อมและผังเมือง ($\bar{X} = 3.69$) และนำเสนอoleyด้านสุขภาพ สาธารณสุข และกีฬา ($\bar{X} = 3.64$) ตามลำดับ

2.3 ปัจจัยด้านความรู้ความสามารถของผู้สมัคร

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ปัจจัยด้านความรู้ความสามารถของผู้สมัคร จำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อ	ปัจจัยความรู้ความสามารถของผู้สมัคร	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	มีระดับการศึกษาสูง	3.59	0.75	มาก
2.	ความรู้ด้านการบริหารองค์การ	3.61	0.56	มาก
3.	ความรู้ด้านการเมืองการปกครอง	3.53	0.59	มาก
4.	มีทักษะในการสื่อสาร จูงใจผู้ฟัง	3.57	0.32	มาก
5.	มีความรู้ด้านระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	3.54	0.49	มาก
โดยรวม		3.57	0.54	มาก

จากตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม จำแนกเป็นรายชื่อ ปัจจัยความรู้ความสามารถของผู้สมัคร พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ความรู้ด้านการบริหารองค์การ ($\bar{X} = 3.61$) รองลงมา คือ มีระดับการศึกษาสูง ($\bar{X} = 3.59$) มีทักษะในการสื่อสาร จูงใจผู้ฟัง ($\bar{X} = 3.57$) มีความรู้ด้านระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 3.54$) และความรู้ด้านการเมืองการปกครอง ($\bar{X} = 3.53$) ตามลำดับ

2.4 ปัจจัยด้านประสพการณ์ของผู้สมัคร

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ปัจจัยด้านประสพการณ์ของผู้สมัคร จำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อ	ปัจจัยประสพการณ์ของผู้สมัคร	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	มีประสพการณ์ในการทำงานด้านการเมือง	3.26	0.67	ปานกลาง
2.	มีจิตอาสาช่วยเหลือผู้อื่น เป็นที่พึ่งของสังคม	3.37	0.56	ปานกลาง
3.	มีประสพการณ์ทำงานด้านการบริหาร	3.40	0.59	ปานกลาง
4.	ทำประโยชน์เพื่อสังคม เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง	3.31	0.32	ปานกลาง
5.	ประสบความสำเร็จในการทำธุรกิจส่วนตัว	3.22	0.49	ปานกลาง
โดยรวม		3.31	0.52	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม จำแนกเป็นรายชื่อ ปัจจัยประสพการณ์ของผู้สมัคร พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ มีประสพการณ์ทำงานด้านการบริหาร ($\bar{X} = 3.40$) รองลงมา คือ มีจิตอาสาช่วยเหลือผู้อื่นเป็นที่พึ่งของสังคม ($\bar{X} = 3.37$) ทำประโยชน์เพื่อสังคม เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง ($\bar{X} = 3.31$) มีประสพการณ์ในการทำงานด้านการเมือง ($\bar{X} = 3.26$) ประสพความสำเร็จในการทำธุรกิจส่วนตัว ($\bar{X} = 3.22$) ตามลำดับ

2.5 ปัจจัยด้านการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัคร

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ปัจจัยด้านการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัคร จำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อ	ปัจจัยการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัคร	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	1. การจัดเวทีปราศรัย	3.32	0.75	ปานกลาง
2.	2. ออกไปพบปะ พูดคุย เยี่ยมบ้าน	3.26	0.89	ปานกลาง
3.	3. แจกแผ่นพับ ใบปลิว	3.28	0.68	ปานกลาง
4.	4. ใช้รถรณรงค์หาเสียง พร้อมป้ายหาเสียง	3.29	0.75	ปานกลาง
5.	5. ใช้สื่อสังคมออนไลน์	3.22	0.89	ปานกลาง
โดยรวม		3.27	0.79	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม จำแนกเป็นรายชื่อ ปัจจัยการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัคร พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.27$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ การจัดเวทีปราศรัย ($\bar{X} = 3.32$) รองลงมา คือ ใช้รถรณรงค์หาเสียง พร้อมป้ายหาเสียง ($\bar{X} = 3.29$) แจกแผ่นพับ ใบปลิว ($\bar{X} = 3.28$) ออกไปพบปะ พูดคุย เยี่ยมบ้าน ($\bar{X} = 3.26$) ใช้สื่อสังคมออนไลน์ ($\bar{X} = 3.22$) ตามลำดับ

2.6 ปัจจัยด้านหวัคະแนนของผู้สมัคร

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ปัจจัยด้านหวัคະแนนของผู้สมัคร จำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อ	ปัจจัยหวัคະแนนของผู้สมัคร	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	เป็นที่เคารพในชุมชน	3.57	0.75	มาก
2.	มีความหน้าเชื่อถือ	3.53	0.98	มาก
3.	เป็นที่พึ่งของชุมชน	3.52	0.68	มาก
4.	มีคุณธรรมจริยธรรม	3.58	0.75	มาก
5.	มีความรู้ความสามารถ	3.51	0.86	มาก
โดยรวม		3.54	0.80	มาก

จากตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม จำแนกเป็นรายชื่อ ปัจจัยหวัคະแนนของผู้สมัคร พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ มีคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{X} = 3.58$) รองลงมา คือ เป็นที่เคารพในชุมชน ($\bar{X} = 3.57$) มีความหน้าเชื่อถือ ($\bar{X} = 3.53$) เป็นที่พึ่งของชุมชน ($\bar{X} = 3.52$) และมีความรู้ความสามารถ ($\bar{X} = 3.51$) ตามลำดับ

2.7 ปัจจัยด้านชื่อเสียงของผู้สมัคร

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ปัจจัยด้านชื่อเสียงของผู้สมัคร จำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อ	ปัจจัยชื่อเสียงของผู้สมัคร	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	ชาติกำเนิด	3.73	0.64	มาก
2.	ประวัติและฐานะครอบครัว	3.82	0.62	มาก
3.	ประสบการณ์การทำงาน	3.84	0.53	มาก
4.	ประวัติการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม	3.78	0.62	มาก
5.	มีฐานะมั่นคง	3.79	0.86	มาก
โดยรวม		3.79	0.65	มาก

จากตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม จำแนกเป็นรายชื่อ ปัจจัยชื่อเสียงของผู้สมัคร พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ประสบการณ์การทำงาน ($\bar{X} = 3.84$) รองลงมา คือ ประวัติและฐานะครอบครัว ($\bar{X} = 3.82$) มีฐานะมั่นคง ($\bar{X} = 3.79$) ประวัติการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม ($\bar{X} = 3.78$) และชาติกำเนิด ($\bar{X} = 3.73$) ตามลำดับ

2.8 ปัจจัยด้านการจูงใจให้สิ่งตอบแทน

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ปัจจัยด้านการจูงใจให้สิ่งตอบแทน จำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อ	ปัจจัยการจูงใจให้สิ่งตอบแทน	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	ได้รับการแจกเงิน	3.56	0.84	มาก
2.	การสัญญารับเข้าทำงาน	3.48	0.87	ปานกลาง
3.	การจัดเลี้ยงฟรี	3.51	0.75	มาก
4.	สัญญาว่าจะให้ผลประโยชน์	3.53	0.86	มาก
5.	ได้รับสิ่งของ	3.54	0.76	มาก
โดยรวม		3.52	0.82	มาก

จากตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม จำแนกเป็นรายชื่อ ปัจจัยการจูงใจให้สิ่งตอบแทน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ได้รับการแจกเงิน ($\bar{X} = 3.56$) รองลงมา คือ ได้รับสิ่งของ ($\bar{X} = 3.54$) สัญญาว่าจะให้ผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.53$) การจัดเลี้ยงฟรี ($\bar{X} = 3.51$) และการสัญญารับเข้าทำงาน ($\bar{X} = 3.48$) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม

1. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยใช้วิธีการหาค่า ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 4.11 การกำหนดตัวแปรอิสระหรือตัวแปรพยากรณ์ รหัสตัวแปร

ลำดับ	ตัวแปรอิสระ	รหัสตัวแปร
1.	พรรคการเมืองที่สังกัด	X1
2.	นโยบายของพรรคการเมือง	X2
3.	ความรู้ความสามารถของผู้สมัคร	X3
4.	ประสบการณ์ของผู้สมัคร	X4
5.	การรณรงค์หาเสียงของผู้สมัคร	X5
6.	หวัคະແນນของผู้สมัคร	X6
7.	ชื่อเสียงของผู้สมัคร	X7
8.	การจูงใจให้สิ่งตอบแทน	X8

จากตารางที่ 4.11 ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกัน ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ Multiple Correlation Coefficients ระหว่างตัวแปรทั้งหมดในรูปของเมตริกซ์สหสัมพันธ์ Correlation Matrix ดังตาราง

ตารางที่ 4.12 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ Multiple Correlation Coefficients ระหว่างตัวแปรทั้งหมดในรูปของเมตริกซ์สหสัมพันธ์ Correlation Matrix Correlations

ตัวแปร	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8
X1	1	.286(**)	.332(**)	.552(**)	.461(**)	.547(**)	.359(**)	.393(**)
X2	-	1	.312(**)	.575(**)	.648(**)	.576(**)	.480(**)	.203(**)
X3	-	-	1	.236(**)	.344(**)	.103(**)	.205(**)	.325(**)
X4	-	-	-	1	.633(**)	.554(**)	.529(**)	.304(**)
X5	-	-	-	-	1	.553(**)	.569(**)	.480(**)
X6	-	-	-	-	-	1	.123(**)	.412(**)
X7	-	-	-	-	-	-	1	.584(**)
X8	-	-	-	-	-	-	-	1

** แทน มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

* แทน มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ Multiple Correlation Coefficients ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกัน พบว่า ไม่มีตัวแปรพยากรณ์ คู่ใดมีปัญหาความสัมพันธ์กันเองสูง เนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ทุกคู่มีค่าระหว่าง 0.123-0.648 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ r พบว่ามีค่าไม่เกินข้อตกลงของการวิเคราะห์ด้วยสถิติ Multiple Binary Logistic Analysis ($r < 0.75$) ตัวแปรทั้งหมดจึงเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์เพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม

ทำการทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณตามลำดับความสำคัญของตัวแปร Multiple Binary Logistic Analysis ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณตามลำดับความสำคัญของตัวแปร Multiple Binary Logistic Analysis

ข้อ	ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp (B)
		Lower	Upper	Lower	Upper	R	
1.	พรรคการเมืองที่สังกัด (X1)	1.155	.413	7.813	1	.005*	.315
2.	นโยบายของพรรคการเมือง (X2)	.699	.347	4.048	1	.044*	2.012
3.	ความรู้ความสามารถของผู้สมัคร (X3)	-.047	.128	.134	1	.715	.954
4.	ประสบการณ์ของผู้สมัคร (X4)	.291	.113	6.586	1	.110	1.338
5.	การรณรงค์หาเสียงของผู้สมัคร (X5)	.004	.000	4.823	1	.028*	1.000
6.	หัวข้อแนบของผู้สมัคร (X6)	.008	.014	.318	1	.573	1.008
7.	ชื่อเสียงของผู้สมัคร (X7)	.023	.099	.052	1	.820	1.023
8.	การจูงใจให้สิ่งตอบแทน (X8)	.448	.292	2.352	1	.125	1.566
Constant		9.515	2.374	16.069	1	.000	.000

หมายเหตุ. a. Variable(s) Entered On Step 1: X1, X2, X3, X4, X5, X6, X7, X8

$$R^2 = 55.10$$

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม คือ พรรคการเมืองที่สังกัด นโยบายของพรรคการเมือง ประสบการณ์ของผู้สมัคร และการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัคร โดยเขียนสมการคะแนนมาตรฐาน ดังนี้ $Z'_Y = 9.505 + 1.155(X1) + .699(X2) + .008(X5)$ โดยตัวแปรทั้ง 4 ร่วมกันพยากรณ์การตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 50.10

ตอนที่ 5 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม

จากการตอบแบบสอบถามปลายเปิดที่ผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์โดยการจัดกลุ่มประเด็นสำคัญ Grouping แล้ว Coding ถ้อยคำสำคัญ จากนั้นสรุปเรียบเรียงถ้อยคำใหม่ โดยการอธิบายขยายความ Explanation เพื่อให้เกิดความชัดเจน รายละเอียดได้เรียงลำดับจากความสำคัญมากไปหาน้อย ดังนี้

ตารางที่ 4.14 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม

ข้อ	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม	ความถี่
1.	ปัจจัยด้านพรรคการเมืองที่สังกัด	
1.1	ตัดสินใจเลือกผู้สมัครเพราะเป็นคนที่มีความอดทนอดกลั้นเหมือนกันกับพรรคการเมืองระดับชาติ	10
1.2	ตัดสินใจเลือกผู้สมัครเพราะมีนักการเมืองระดับชาติลงพื้นที่หาเสียงช่วย	21
1.3	ตัดสินใจเลือกผู้สมัครเพราะมีพรรคการเมืองที่ชื่นชอบสนับสนุน	15
2.	ปัจจัยด้านนโยบายของผู้สมัครรับเลือกตั้ง	
2.1	ต้องการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ จัดหาช่องทางให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น	24
2.1	ต้องการพัฒนาด้านการบริการ มีการออกให้บริการเชิงรุกในพื้นที่	16
2.2	ต้องการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ถนน ไฟ น้ำ	8
3.	ปัจจัยด้านความรู้ของผู้สมัครรับเลือกตั้ง	
3.1	มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีเป็นอย่างต่ำ	12
3.2	มีความรู้ในด้านการพัฒนาท้องถิ่น การสร้างวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคให้เกิดความก้าวหน้า	18
3.3	มีความรู้ในด้านกฎหมาย การเมืองการปกครอง การใช้อำนาจของนายอย่างถูกระเบียบกฎหมาย	22
4.	ปัจจัยด้านประสบการณ์ของผู้สมัคร	
4.1	เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการบริหารงานองค์กร	10
4.2	มีประสบการณ์ทางการเมืองมาก่อน และเคยทำงานเพื่อสังคม	15
4.3	ทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวมหรือเป็นผู้นำในการเรียกร้องผลประโยชน์ให้แก่ประชาชนในพื้นที่	19
5.	ปัจจัยด้านการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัคร	
5.1	การรณรงค์หาเสียงใช้ช่องทางด้านสื่อออนไลน์ และป้ายหาเสียง	24
5.2	มีการใช้หวัคะแนนในชุมชนเป็นบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือ มีการทำกิจกรรมทางสังคมในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง	16
5.3	ลงพื้นที่สอบถามปัญหาและความต้องการของประชาชน ประสานความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ในแก้ไขปัญหาที่ประชาชนในพื้นที่ประสบอยู่	8

(ต่อ)

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ข้อ	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม	ความถี่
6.	ปัจจัยด้านหวัคະແນของผู้สมัคร	
6.1	หวัคະແນเป็นบุคคลที่รู้จักอย่างกว้างขวาง	31
6.2	เป็นบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือ	25
6.3	ลงพื้นที่สร้างความคุ้นเคยกับประชาชนในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ	13
7.	ปัจจัยด้านชื่อเสียงของผู้สมัคร	
7.1	เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงในด้านดีทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม	24
7.2	มีการช่วยเหลือประชาชนทำกิจกรรมเพื่อคนด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง	18
7.3	มีผลงานเป็นประจักษ์ในด้านการประกอบอาชีพเป็นที่ยอมรับ	7
8.	ปัจจัยด้านการจูงใจให้สิ่งตอบแทน	
8.1	การออกเยี่ยมบ้านพบปะประชาชน และสอบถามความเดือดร้อน	30
8.2	สัญญาว่าจะแก้ไข ต้องการให้มีการดำเนินนโยบายตามที่หาเสียงไว้	20
8.3	มีการบริจาคเงินช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาส จัดทำโรงงาน งานบุญ งานกุศลต่าง ๆ	16

จากตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม

1. ปัจจัยด้านพรรคการเมืองที่สังกัด มีข้อเสนอแนะดังนี้ ตัดสินใจเลือกผู้สมัครเพราะเป็นคนที่มีอุดมการณ์เดียวกันกับพรรคการเมืองระดับชาติ ตัดสินใจเลือกผู้สมัครเพราะมีนิกการเมืองระดับชาติ ลงพื้นที่หาเสียงช่วย ตัดสินใจเลือกผู้สมัครเพราะมีพรรคการเมืองที่ชื่นชอบสนับสนุน

2. ปัจจัยด้านนโยบายของพรรคการเมือง มีข้อเสนอแนะดังนี้ ต้องการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ จัดหาช่องทางให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ต้องการพัฒนาด้านการบริการ มีการออกให้บริการเชิงรุกในพื้นที่ ต้องการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ถนน ไฟ น้ำ

3. ปัจจัยด้านความรู้ความสามารถของผู้สมัคร มีข้อเสนอแนะดังนี้ มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี เป็นอย่างต่ำ มีความรู้ในด้านการพัฒนาท้องถิ่น การสร้างวิเคราะห้จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ให้เกิดความก้าวหน้า มีความรู้ในด้านกฎหมาย การเมืองการปกครอง การใช้อำนาจของนายกอย่างถูกระเบียบ กฎหมาย

4. ปัจจัยด้านประสบการณ์ของผู้สมัคร มีข้อเสนอแนะดังนี้ เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในการบริหารงานองค์กร มีประสบการณ์ทางการเมืองมาก่อน และเคยทำงานเพื่อสังคม ทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวมหรือเป็นผู้นำในการเรียกร้องผลประโยชน์ให้แก่ประชาชนในพื้นที่

5. ปัจจัยด้านการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัคร มีข้อเสนอแนะดังนี้ โดยใช้ช่องทางด้านสื่อออนไลน์ และป้ายหาเสียง มีการใช้หวัคະແນในชุมชนเป็นบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือ มีการทำกิจกรรมทางสังคมในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ลงพื้นที่สอบถามปัญหาและความต้องการของประชาชน ประสานความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ในแก้ไขปัญหาที่ประชาชนในพื้นที่ประสบอยู่

6. ปัจจัยด้านหัวคะแนนของผู้สมัคร มีข้อเสนอแนะดังนี้ หัวคะแนนเป็นบุคคลที่รู้จักอย่างกว้างขวาง เป็นบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือ ลงพื้นที่สร้างความคุ้นเคยกับประชาชนในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ

7. ปัจจัยด้านชื่อเสียงของผู้สมัคร มีข้อเสนอแนะดังนี้ เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงในด้านดีทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม มีการช่วยเหลือประชาชนทำกิจกรรมเพื่อคนด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง มีผลงานเป็นประจักษ์ในด้านการประกอบอาชีพเป็นที่ยอมรับ

8. ปัจจัยด้านการจูงใจให้สิ่งตอบแทน มีข้อเสนอแนะดังนี้ การออกเยี่ยมบ้านพบปะประชาชน และสอบถามความเดือดร้อน สัญญาว่าจะแก้ไข ต้องการให้มีการดำเนินนโยบายตามที่หาเสียงไว้ มีการบริจาคเงินช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาส จัดทำโรงงาน งานบุญ งานกุศลต่าง ๆ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัย ได้ทำการสรุป อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะ ไว้ตามลำดับต่อไปนี้

1. สรุป
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ได้ดังนี้

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 399 คน สามารถจำแนก ได้ดังนี้

5.1.1.1 ด้านเพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 53.38 และเพศหญิง จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 46.62

5.1.1.2 ด้านอายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุ 18-25 ปี จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 31.08 รองลงมา คือ อายุ 36-45 ปี จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 25.81 อายุ 46-55 ปี จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 17.54 อายุ 26-35 ปี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 14.54 และอายุ 55 ปีขึ้นไป จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.03

5.1.1.3 ด้านระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 31.58 รองลงมา คือ ประถมศึกษา จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 27.32 มัธยมศึกษา จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 21.80 สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.28 อนุปริญญา/ปวส. จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.02

5.1.1.4 ด้านอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 24.56 รองลงมา คือ อาชีพรับราชการ จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 20.80 อาชีพลูกจ้างในหน่วยงานราชการ จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 11.78 อาชีพค้าขาย จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 10.28 อาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 9.77 อาชีพเกษตรกร จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 6.77 อาชีพพนักงานเอกชน จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.52 อาชีพรัฐวิสาหกิจ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.52 และอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.01

5.1.1.5 ด้านการเลือกผู้สมัคร พบว่า ส่วนใหญ่เลือกผู้สมัครรายใหม่ จำนวน 294 คน คิดเป็นร้อยละ 73.68 และเลือกอดีตผู้สมัคร จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 26.32

5.1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ชื่อเสียงของผู้สมัคร ($\bar{X} = 3.79$) รองลงมา คือ นโยบายของพรรคการเมือง ($\bar{X} = 3.73$) พรรคการเมืองที่สังกัด ($\bar{X} = 3.69$) ความรู้ความสามารถของผู้สมัคร ($\bar{X} = 3.57$) หัวคะแนนของผู้สมัคร ($\bar{X} = 3.54$) การจูงใจให้สิ่งตอบแทน ($\bar{X} = 3.52$) ประสบการณ์ของผู้สมัคร ($\bar{X} = 3.31$) การรณรงค์หาเสียงของผู้สมัคร ($\bar{X} = 3.27$)

5.1.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม คือ พรรคการเมืองที่สังกัด นโยบายของพรรคการเมือง ประสบการณ์ของผู้สมัคร และการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัคร โดยเขียนสมการคะแนนมาตรฐาน ดังนี้ $Z'Y = 9.505 + 1.155(X1) + .699(X2) + 0.08(X5)$ โดยตัวแปรทั้ง 4 ร่วมกันพยากรณ์การตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีอำนาจการพยากรณ์ ร้อยละ 50.10

5.1.4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม

5.1.4.1 ปัจจัยด้านพรรคการเมืองที่สังกัด มีข้อเสนอแนะดังนี้ ตัดสินใจเลือกผู้สมัคร เพราะเป็นคนที่มีอุดมการณ์เดียวกับพรรคการเมืองระดับชาติ ตัดสินใจเลือกผู้สมัครเพราะมีนักการเมืองระดับชาติลงพื้นที่หาเสียงช่วย ตัดสินใจเลือกผู้สมัครเพราะมีพรรคการเมืองที่ชื่นชอบสนับสนุน

5.1.4.2 ปัจจัยด้านนโยบายของพรรคการเมือง มีข้อเสนอแนะดังนี้ ต้องการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ จัดหาช่องทางให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ต้องการพัฒนาด้านการบริการ มีการออกให้บริการเชิงรุกในพื้นที่ ต้องการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ถนน ไฟ น้ำ

5.1.4.3 ปัจจัยด้านความรู้ความสามารถของผู้สมัคร มีข้อเสนอแนะดังนี้ มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีเป็นอย่างต่ำ มีความรู้ในด้านการพัฒนาท้องถิ่น การสร้างวิเคราะห้จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคให้เกิดความก้าวหน้า มีความรู้ในด้านกฎหมาย การเมืองการปกครอง การใช้อำนาจของนายกองอย่างถูกระเบียบ กฎหมาย

5.1.4.4 ปัจจัยด้านประสบการณ์ของผู้สมัคร มีข้อเสนอแนะดังนี้ เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการบริหารงานองค์กร มีประสบการณ์ทางการเมืองมาก่อนและเคยทำงานเพื่อสังคม ทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวมหรือเป็นผู้นำในการเรียกร้องผลประโยชน์ให้แก่ประชาชนในพื้นที่

5.1.4.5 ปัจจัยด้านการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัคร มีข้อเสนอแนะดังนี้ โดยใช้ช่องทางด้านสื่อออนไลน์ และป้ายหาเสียง มีการใช้หัวคะแนนในชุมชนเป็นบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือ มีการทำกิจกรรมทางสังคมในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ลงพื้นที่สอบถามปัญหาและความต้องการของประชาชน ประสานความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ในแก้ไขปัญหาที่ประชาชนในพื้นที่ประสบอยู่

5.1.4.6 ปัจจัยด้านหัวคะแนนของผู้สมัคร มีข้อเสนอแนะดังนี้ หัวคะแนนเป็นบุคคลที่รู้จักอย่างกว้างขวางเป็นบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือ ลงพื้นที่สร้างความคุ้นเคยกับประชาชนในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ

5.1.4.7 ปัจจัยด้านชื่อเสียงของผู้สมัคร มีข้อเสนอแนะดังนี้ เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงในด้านดีทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม มีการช่วยเหลือประชาชนทำกิจกรรมเพื่อคนด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง มีผลงานเป็นประจักษ์ในด้านการประกอบอาชีพเป็นที่ยอมรับ

5.1.4.8 ปัจจัยด้านการจูงใจให้สิ่งตอบแทน มีข้อเสนอแนะดังนี้ การออกเยี่ยมบ้าน พบปะประชาชน และสอบถามความเดือดร้อน สัญญาว่าจะแก้ไข ต้องการให้มีการดำเนินนโยบายตามที่หาเสียงไว้ มีการบริจาคเงินช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส จัดทำโรงงาน งานบุญ งานกุศลต่าง ๆ

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 สมมติฐานการวิจัยที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประเทศไทยมีการเลือกตั้งครั้งแรกนับเป็นการเลือกตั้งทั่วไปหลังรัฐประหารในประเทศไทย พ.ศ. 2557 ทำให้ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมือง พรรคการเมืองต่าง ๆ ใช้ช่องทางการสื่อสารทางการเมืองแบบออนไลน์มากขึ้นทำให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะรัตน์ สนแจ่ม (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร: ศึกษากรณีประชาชนกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2562 ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านนโยบายด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร ด้านพรรคการเมือง และด้านวิธีการหาเสียงเลือกตั้ง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนีย์ ปิยะเจริญเดช (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเพชรบุรี: ศึกษาในห้วงเวลา ปี พ.ศ. 2559 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากในทุกด้าน ได้แก่ ด้านพรรคการเมือง ด้านอิทธิพลของสื่อบุคคล ด้านคุณลักษณะของผู้สมัคร ด้านการรณรงค์หาเสียง และด้านนโยบายของผู้สมัคร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภาพร หมั่นจง (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดระยอง: ศึกษาในห้วงเวลา ปี พ.ศ. 2559 ผลการวิจัย พบว่า ส่วนปัจจัยในการตัดสินใจเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก สามารถเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ ด้านนโยบาย ด้านตัวผู้สมัคร ด้านพรรคการเมือง ด้านการรณรงค์ และด้านสื่อบุคคล

5.2.2 สมมติฐานการวิจัยที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ พรรคการเมืองที่สังกัด นโยบายของพรรคการเมือง ความรู้ความสามารถของผู้สมัคร ประสบการณ์ของผู้สมัคร การรณรงค์หาเสียงของผู้สมัคร หัวคะแนนของผู้สมัคร ชื่อเสียงของผู้สมัคร การจูงใจให้สิ่งตอบแทน

ผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ พรรคการเมืองที่สังกัด นโยบายของพรรคการเมือง การรณรงค์หาเสียงของผู้สมัคร ผู้วิจัยอภิปรายผล ไว้ดังนี้

5.2.2.1 พรรคการเมืองที่สังกัด มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า พรรคการเมืองเป็นองค์กรทางการเมืองที่เป็นที่รวมของคนที่มีแนวความคิดคล้ายคลึงกันมีแนวคิดอุดมการณ์ร่วมกันและนำเสนออุดมการณ์ทางการเมืองและนโยบายที่ชัดเจนให้ประชาชนได้รับรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ ประกอบกับในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม พรรคการเมืองใหญ่มีการนำเสนอผลงานนโยบายของพรรคการเมืองที่ประสบความสำเร็จในอดีตให้ประชาชนตัดสินใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัคนา ฤชบุตร (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) กรณีศึกษา อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งของประชาชน ด้านนโยบายพรรคและภาพลักษณ์ของพรรคที่สังกัด เป็นพรรคมีผลงานเป็นที่ยอมรับของประชาชนโดยทั่วไป มีชื่อเสียงหรือภาพลักษณ์ในทางที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์นลิน ไตไพบูลย์ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2544-2554 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2544-2554 นั้น ได้แก่ ปัจจัยด้านพรรคการเมือง: นโยบายหรือภาพลักษณ์พรรคการเมืองมีผลต่อการเลือกตั้งในพื้นที่ และได้มีการสนับสนุนการหาเสียงของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รชต จุฑาผิว (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดกาฬสินธุ์ เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นอันดับ 1 ซึ่งชนะการเลือกตั้งและได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดกาฬสินธุ์ เขต 1 คือ พรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสังกัด เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด รองลงมาคือตัวบุคคล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนีย์ ปิยะเจริญเดช (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเพชรบุรี: ศึกษาในห้วงเวลา ปี พ.ศ. 2559 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากในทุกด้าน ได้แก่ ด้านพรรคการเมือง ด้านอิทธิพลของสื่อบุคคล ด้านคุณลักษณะของผู้สมัคร ด้านการรณรงค์หาเสียงและด้านนโยบายของผู้สมัคร

5.2.2.2 นโยบายของพรรคการเมือง มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นโยบายเปรียบเสมือนสินค้าของพรรคการเมืองที่สื่อสารไปสู่ประชาชน ช่วยแก้ไขปัญหาและบรรเทาความเดือดร้อนตลอดจนมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ประชาชนพิจารณาในการตัดสินใจเลือก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณิชภา เหมะธูลิน (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิก

สภาผู้แทนราษฎร ศึกษากรณี: ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในเขตเลือกตั้ง ที่ 1 จังหวัดบึงกาฬ ผลการวิจัย พบว่า ความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดบึงกาฬ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านนโยบาย รองลงมา คือ ด้านคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ด้านสื่อในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง และด้านสื่อ บุคคล ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ โชคชัย ใจแน่น (2550, น. 96) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร ศึกษาเฉพาะกรณี สมาชิกในครอบครัวในตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัย พบว่า คนหนุ่มสาว ตัดสินใจในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง โดยพิจารณาจากนโยบายพรรคการเมือง ผู้นำพรรคการเมือง ความเป็นไปได้ของนโยบาย และกระแสความนิยมของพรรคการเมือง และคนรุ่นบิดามารดาพิจารณา จากผู้นำพรรคการเมือง นโยบายพรรคการเมืองกระแสความนิยมของพรรคการเมืองประกอบกับผลงาน ของพรรครัฐบาลที่ผ่านมา ส่วนสมาชิกในครอบครัวตัดสินใจลงคะแนนเสียงโดยอิสระและคนท้องถิ่น ก็เป็นปัจจัย อีกอย่างหนึ่งในการตัดสินใจลงคะแนนเลือกตั้ง

5.2.2.3 การรณรงค์หาเสียงของผู้สมัคร มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครพรรคการเมืองทำให้ประชาชนได้ทราบข้อมูล ประวัติของผู้สมัคร ชี้แจง นโยบายพรรคการเมืองที่จะทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตทำให้เกิดการรับรู้ และมีความตื่นตัวต่อทางการเมือง เป็นการโน้มน้าวให้ประชาชนตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระนิทัศน์ วงศ์วังเพิ่ม (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งนายกเทศมนตรีของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง นายกเทศมนตรีของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งนายกเทศมนตรีของประชาชนในเขตเทศบาลตำบล เขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลยมีตัวแปรพยากรณ์ 3 ตัว ได้แก่ ปัจจัยด้านรูปแบบการหาเสียง ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ และปัจจัยด้านพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองสังกัด สามารถพยากรณ์ ได้ร้อยละ 12.90 ($R^2 = .129$) ได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัย อภิญา ฉัตรช่อฟ้า (2558) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอ่างทอง: ศึกษา ในห้วงเวลา ปี พ.ศ. 2559 ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อ การตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอ่างทองมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านสื่อบุคคล ปัจจัย ด้านการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ปัจจัยด้านพรรคการเมือง ปัจจัยด้านนโยบายของผู้สมัคร และสอดคล้อง กับงานวิจัยของ อิทธิณัฐ หงษ์ชูเวช (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร: ศึกษากรณีประชาชนกรุงเทพมหานครในการเลือกตั้ง ทั่วไป วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557 ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรของประชาชนกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านพรรคการเมือง ด้านวิธีการหาเสียง ด้านตัวผู้สมัคร และด้านนโยบายเลือกตั้ง

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

5.3.1.1 ด้านพรรคการเมืองที่สังกัด ควรมีการลงพื้นที่ช่วยผู้สมัครหาเสียง จัดปราศรัยใหญ่ในพื้นที่ สํารวจคะแนนนิยม สังเกตพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมของประชาชน รับฟังปัญหาของพี่น้องประชาชนในพื้นที่ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง สร้างความไว้วางใจนำไปสู่การได้รับคะแนนเสียง

5.3.1.2 นโยบายของพรรคการเมือง พรรคการเมืองควรนำเสนอนโยบายที่ช่วยแก้ไขปัญหาและกระตุ้นเศรษฐกิจในยุค Covid-19 ให้ประชาชนเกิดรายได้ เป็นนโยบายที่สร้างงานสร้างรายได้ของประชาชนในแต่ละพื้นที่

5.3.1.3 ความรู้ความสามารถของผู้สมัคร ผู้สมัครควรมีการติดตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี เพื่อนำองค์ความรู้มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาในพื้นที่

5.3.1.4 ประสบการณ์ของผู้สมัคร ผู้สมัครควรมีการอบรมในหลักสูตรบริหารองค์กรหลักสูตรกฎหมาย ระเบียบการบริหารงานปกครองเพื่อเป็นการเตรียมพร้อมในการบริหารงานอย่างมืออาชีพ

5.3.1.5 การรณรงค์หาเสียงของผู้สมัคร ผู้สมัครควรใช้รูปแบบการสื่อสารทางการเมือง 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) การลงพื้นที่เยี่ยมบ้าน สอบถามความต้องการและปัญหาเชิงพื้นที่ 2) การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารแบบออนไลน์เพื่อนำเสนอนโยบายให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้หลากหลายและรวดเร็ว

5.3.1.6 หัวคะแนนของผู้สมัคร ควรคัดเลือกหัวคะแนนที่เป็นที่รู้จักในพื้นที่เป็นอย่างดี เป็นผู้ทำงานด้านสังคมมีความสม่ำเสมอในการพบปะพี่น้องประชาชน เพื่อการได้รับความไว้วางใจของประชาชนในพื้นที่

5.3.1.7 ชื่อเสียงของผู้สมัคร ผู้สมัครควรมีการลงพื้นที่ทำกิจกรรมทางสังคม งานบุญ ประเพณี วันสำคัญอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนเกิดความคุ้นเคย เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง

5.3.1.8 การจงใจให้สิ่งตอบแทน ผู้สมัครควรมีการลงพื้นที่รับฟังปัญหาของพี่น้องประชาชน และนำข้อเสนอแนะมาจัดลำดับความสำคัญและกำหนดเป็นนโยบายสาธารณะ นำเสนอในการรณรงค์หาเสียงแก่ประชาชนในพื้นที่

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม เพื่อนำไปสู่การสร้างแนวทางการตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองและเป็นการสะท้อนปัญหาให้นักการเมืองในพื้นที่ได้ทราบ

5.3.2.2 ควรศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม แยกประเด็นที่เป็นความเดือนร้อนของประชาชนให้ได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนและกำหนดนโยบายในการพัฒนาแต่ละด้านควบคู่กันไป

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- กรมพล ท่องธรรมชาติ, สมบูรณ์สุขสำราญ และปรีชา หงษ์ไกรเลิศ. (2531). *การเลือกตั้งพรรคการเมือง และเสถียรภาพของรัฐบาล*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2538). *เครื่องมือการทำงานแนวพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: สภาคทอลิกแห่งประเทศไทย เพื่อการพัฒนา.
- โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. (2534). *รัฐศาสตร์กับการเมือง*. กรุงเทพฯ: ตะเกียง.
- จรูญ สุภาพ. (2527). *หลักรัฐศาสตร์ฉบับพื้นฐาน* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- จิโรช (บรรพต) วีระสัย และคณะ. (2538). *รัฐศาสตร์ทั่วไป*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ฉัตรยาพร เสมอใจ. (2550). *พฤติกรรมผู้บริโภค*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ชนิดาภา มงคลเลิศพล. (2559). *ระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เหมาะสมกับประเทศไทย: ศึกษากรณีระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วนผสม*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2525). *ข้อมูลพื้นฐานกึ่งศตวรรษแห่งการเปลี่ยนแปลงการปกครองของไทย*. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาการพิมพ์.
- ชาญชินันท์ จินตนา. (2550). *การจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2549 ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จังหวัดเชียงใหม่* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศาสตรมหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- โชคชัย ใจแน่น. (2550). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลงคะแนน เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร: ศึกษาเฉพาะกรณีสมาชิกในครอบครัวในตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศาสตรมหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ณัฐพงศ์ นิลาทะวงศ์. (2552). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรี ศึกษากรณี: เทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ดวงอุมา โสภาก. (2551). *ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทรงพล ภูมิพัฒน์. (2540). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ธณิศวรร จิตขวัญ. (2542). *ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธีรวัฒน์ บาลทิพย์. (2541). *พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2542* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- นงพะงา กอธวัช. (2553). *เหตุผลการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลนาเมือง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- นัฐพงษ์ สุขวิสิษฐ์. (2536). *เหตุผลของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง: ศึกษาเฉพาะกรณีเขตจังหวัดนครราชสีมา* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิพนธ์ ปัญญ. (2551). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือก นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บรรยงค์ โตจินดา. (2548). *องค์การและการจัดการ* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- ประสาร ทองภักดี. (2525). *หลักการปกครอง (หลักรัฐศาสตร์)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ประสาร ทองภักดี. (2539). *พุทธศาสตร์เชิงวิเคราะห์พุทธปฏิบัติกับยุคโลกาภิวัตน์*. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- พนารัตน์ พวงบุญปลูก. (2542). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พัชรา เพชรจรรยา. (2553). *เหตุผลประกอบการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรี ในเขตเทศบาลตำบลพระอินทราชา อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยราชภัฏขอนแก่น.
- พิชาย รัตนดิถก ณ ภูเก็ต. (2551). *วัฒนธรรมมองการกับประสิทธิผลขององค์การราชการ*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พีระพงษ์ พิพัฒน์เลิศสกุล. (2543) *ปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการไปใช้สิทธิ์การลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน จังหวัดตราด* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เพียงกมล มานะรัตน์. (2547). *การเมืองเรื่องการเลือกตั้ง: ศึกษากรณีการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งนายกเทศมนตรีของเทศบาลนครเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2547*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ โปธิสว่าง และวิเชียร ต้นศิริคงคล. (2556). *ปัจจัยที่มีผลต่อการได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งของผู้นำทางการเมืองในประเทศไทย*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภารดี เกษโกวิท. (2541). *การเสื่อมสลายของความสัมพันธ์แบบระบบอุปถัมภ์และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในชนบทของเอเชียอาคเนย์*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- มัลลิกา ต้นสอน. (2547). *การจัดการการยุคใหม่*. กรุงเทพฯ : เอ็กสเปอร์เน็ท.
- ยุทธทิวา นามเมือง. (2551). *เหตุผลการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดเขตเลือกตั้งที่ 2 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- รังสรรค์ สิงห์เลิศ. (2551). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2532). *พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาอังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- วริพร ไบลาศน์. (2545). *การตัดสินใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของจังหวัดขอนแก่น* (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วัชรวิชัย ไชยสาร. (2544). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย*. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.

- วาทิ ชายชาญ. (2543). *ความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540: ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดปราจีนบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วารุณี ตันติวังศ์วานิช และคณะ. (2545). *หลักการตลาด*. กรุงเทพฯ: เพียร์สันแอดดูเคชันอินโดไชน่า.
- วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์. (2542). *สรุปทฤษฎีการสื่อสาร*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- วิสุทธิ โปธิแทน. (2524). *ประชาธิปไตย: แนวคิดและตัวแบบประเทศประชาธิปไตยในอุดมคติ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วุฒิชัย จำนง. (2530). การผสมผสานปฏิบัติการเพื่อผลิตภาพ. *วารสารพัฒนาบริหารศาสตร์*, 27(2).
- ศักดิ์ดา นพสิทธิ์. (2541). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตจังหวัดชลบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมคิด บางโม. (2548). *องค์การและการจัดการ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.
- สรายุธ ณะศรี. (2550). *บทบาทผู้นำท้องถิ่น อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ในการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2550* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สัมฤทธิ์ ราชสมณะ. (2530). *กระบวนการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2548). *รายงานผลการปฏิบัติงาน คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำปี 2547*. กรุงเทพฯ: สหภาพสื่อการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมหาสารคาม. (2563). *ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม*. มหาสารคาม: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัดมหาสารคาม.
- สุขุม นวลสกุล และวิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ. (2531). *การเมืองและการปกครองไทย*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2527). *พฤติกรรมการณ์ลงเสียงคะแนนเลือกตั้งของคนไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุธาสนี ประสานวงศ์. (2550). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งเด็กเข้าเรียน ระดับการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน จังหวัดมหาสารคาม* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุภรณ์ ศิริวานิช. (2542). *ความรู้ความเข้าใจของผู้นำท้องถิ่นเกี่ยวกับการเลือกตั้งภายใต้รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดพัทลุง* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุรพงษ์ วุฒิตลภประพันธ์. (2554). *เหตุผลผลการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เขต 5 อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุวิทย์ รุ่งวิสัย. (2541). *ปัจจัยประกอบการตัดสินใจของผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รายงานการวิจัยส่วนบุคคล*. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

- เสน่ห์ จามริก. (2519). *สิทธิชุมชนในมุมมองระดับโลก*. สืบค้นจาก <http://library.nhrc.or.th/ulib/document/Fulltext/F00158.pdf>.
- แสวง รัตน์มงคลมาศ. (2542). องค์กร การนำ การตัดสินใจ *ในเอกสารประกอบการสอนวิชาการจัดการพัฒนาสังคม*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อดุลย์ จาตุรงค์กุล. (2550). *พฤติกรรมผู้บริโภค* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Best, J.W. (1977). *Research in Education*. (3rd ed). New Jersey: Prentice hall Inc.
- Catherine, A. (1968). *Health psychology*. Hoboken, N.J.: Wiley and Sons.
- Coser, L.A. and Bernard, R. (1964). *Personality and Social Structure in Sociological Theory*. New York: Macmillan Company.
- Cronbach, L.J. (1970). *Essentials of Psychological Test* (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Elton, M. (1945). *The Social Problems of An Industrial Civilization*. Boston: Harvard Graduate School of Business.
- Henry, W.E. (1964). *Democracy in a Changing Society*, Frederick A. Praeger. Ombudsman Committee.
- Homans, G. (1950). *The Human Group*. New York: Harcourt Brace.
- Hurlock, D. (1995). *Emotional Intelligence*. New York: Bantam Books.
- Jacobsen, G.A. and Lipman, M.H. (1962). *Political Science (College Outline Series)*. Barnes and Noble, Inc.
- Klapper, J.T. (1960). *The effects of mass communication*. New York: The Free Press.
- Morgan, C.T. and King, R.A. (1971). *Introduction to Psychology* (9th ed.). New York: Mc Graw-Hill.
- Oskamp, S. (1977). *Attitude and Opinion*. New Jersey: Prentice Hall.
- Ranney, A. (1962). *The Governing of Men*. New York: Holt.
- Remmer, H.H. (1954). *Introduction to Opinion and Attitude*. New York: Harper and Brothers Publisher Measurement.
- Sargent, T.L. (1972). *Contemporary political Ideologies*. Homewood Illinois: The Dorsey.
- Schultz, D.P. and Schultz, S.E. (1988). *Psychology and Work Today: An Introduction Industrial and Organizational Psychology*. (7th ed.). New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Taro, Y. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York Harper and Row Publications.
- Weber, M. (1968). *Economy and Society*. New York: Administer.
- Williams, S.T., Sharpe, M.E. and Holt, J.G. (1989). *Bergey's Manual of Systematic Bacteriolog*, 4(1).
- Wolf, H.G. (1966). *Illustrated medical and health encyclopedia*. In M. Fishbein (Ed.). *Stress and disease*. New York: H.S. Stuntman.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง: แบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งนำไปประชาสัมพันธ์ รวมทั้งประชาชนและผู้สนใจใช้ในการศึกษาเพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกบุคคลที่ตั้งใจจริงเข้ามาเป็นตัวแทนในการบริหารพัฒนาท้องถิ่นและเพื่อให้เกิดการไปใช้สิทธิอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม

ดังนั้น จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่าน โปรดตอบแบบสอบถามฉบับนี้ให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง ผู้วิจัยขอรับรองว่าข้อมูลที่ได้ จะนำมาเสนอเป็นภาพรวม จะไม่นำเสนอเป็นรายบุคคล และจะใช้ในการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น โดยผู้วิจัยจะสงวนคำตอบของท่านไว้เป็นความลับ แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 4 แบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม

นางสาวอรดี เรียงภักดี

นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง: กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน และกรอกข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงที่เกี่ยวกับตัวท่านเอง

1. เพศ

1.1 ชาย

1.2 หญิง

2. อายุ

2.1 18–25 ปี

2.2 26–35 ปี

2.3 36–45 ปี

2.4 46–55 ปี

2.5 55 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

3.1 ประถมศึกษา

3.2 มัธยมศึกษา

3.3 อนุปริญญา/ปวส.

3.4 ปริญญาตรี

3.5 สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

4.1 นักเรียน/นักศึกษา

4.2 รับจ้างทั่วไป

4.3 พนักงานเอกชน

4.4 ลูกจ้างในหน่วยงานราชการ

4.5 รับราชการ

4.6 รัฐวิสาหกิจ

4.7 เกษตรกร

4.8 ค้าขาย

4.9 ประกอบธุรกิจส่วนตัว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ในการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมที่ท่านตัดสินใจเลือกใคร

1. อดีตผู้สมัคร

2. ผู้สมัครรายใหม่

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง: กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับที่ท่านให้ความสำคัญที่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของท่าน ท่านได้ให้ความสำคัญกับข้อมูลต่อไปนี้ โดยพิจารณาว่ามูลเหตุอะไรที่ท่านการตัดสินใจเลือกตั้ง ในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม เมื่อครั้งที่ผ่านมา จะมีอันดับไว้ให้เลือกตอบ 5 อันดับ ดังนี้

มากที่สุด หมายความว่า ท่านให้ความสำคัญในประเด็นนั้นมากที่สุด

มาก หมายความว่า ท่านให้ความสำคัญในประเด็นนั้นมาก

ปานกลาง หมายความว่า ท่านให้ความสำคัญในประเด็นนั้นปานกลาง

น้อย หมายความว่า ท่านให้ความสำคัญในประเด็นนั้นน้อย

น้อยที่สุด หมายความว่า ท่านให้ความสำคัญในประเด็นนั้นน้อยที่สุด

ข้อ	ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	พรรคการเมืองที่สังกัด					
1.1	ผู้สมัครสังกัดพรรคการเมืองที่ตนเองมีความสนใจ					
1.2	นโยบายสอดคล้องกับอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรค					
1.3	นักการเมืองระดับชาติ และส.ส. ในพื้นที่ช่วยปในการหาเสียง					
1.4	ลงพื้นที่เยี่ยมบ้านหาเสียงร่วมกับพรรคการเมืองเป็นทีม					
1.5	มีการนำโลโก้พรรคการเมืองติดในป้ายหาเสียง เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ					
2.	นโยบายของพรรคการเมือง					
2.1	นำเสนอนโยบายแปลกใหม่ในการสร้างงานสร้างรายได้					
2.2	นำเสนอนโยบายด้านการศึกษา					
2.3	นำเสนอนโยบายด้านสุขภาพ สาธารณสุข และกีฬา					
2.4	นำเสนอนโยบายการพัฒนาด้านสาธารณูปโภค สิ่งแวดล้อมและผังเมือง					
2.5	นำเสนอนโยบายด้านบำรุงศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี					

ข้อ	ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.	ความรู้ความสามารถของผู้สมัคร					
3.1	มีระดับการศึกษาสูง					
3.2	ความรู้ด้านการบริหารองค์การ					
3.3	ความรู้ด้านการเมืองการปกครอง					
3.4	มีทักษะในการสื่อสาร จูงใจผู้ฟัง					
3.5	มีความรู้ด้านระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง					
4.	ประสบการณ์ของผู้สมัคร					
4.1	มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการเมือง					
4.2	มีจิตอาสาช่วยเหลือผู้อื่นเป็นที่พึ่งของสังคม					
4.3	มีประสบการณ์ทำงานด้านการบริหาร					
4.4	ทำประโยชน์เพื่อสังคม เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง					
4.5	ประสบความสำเร็จในการทำธุรกิจส่วนตัว					
5.	การรณรงค์หาเสียงของผู้สมัคร					
5.1	การจัดเวทีปราศรัย					
5.2	ออกไปพบปะ พูดคุย เยี่ยมบ้าน					
5.3	แจกแผ่นพับ ใบปลิว					
5.4	ใช้รณรงค์หาเสียง พร้อมป้ายหาเสียง					
5.5	ใช้สื่อสังคมออนไลน์					
6.	หวัคະແນນຂອງຜູ້ສໍາຮັດ					
6.1	เป็นที่เคารพในชุมชน					
6.2	มีความน่าเชื่อถือ					
6.3	เป็นที่พึ่งของชุมชน					
6.4	มีคุณธรรมจริยธรรม					
6.5	มีความรู้ความสามารถ					
7.	ชื่อเสียงของผู้สมัคร					
7.1	ชาติกำเนิด					
7.2	ประวัติและฐานะครอบครัว					
7.3	ประสบการณ์การทำงาน					
7.4	ประวัติการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม					
7.5	มีฐานะมั่นคง					

ข้อ	ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8.	การจูงใจให้สิ่งตอบแทน					
8.1	ได้รับการแจกเงิน					
8.2	การสัญญารับเข้าทำงาน					
8.3	การจัดเลี้ยงฟรี					
8.4	สัญญาว่าจะให้ผลประโยชน์					
8.5	ได้รับสิ่งของ					

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม

1. พรรคการเมืองที่สังกัด

.....

.....

.....

2. นโยบายของพรรคการเมือง

.....

.....

.....

3. ความรู้ความสามารถของผู้สมัคร

.....

.....

.....

4. ประสบการณ์ของผู้สมัคร

.....

.....

.....

5. การรณรงค์หาเสียงของผู้สมัคร

.....

.....

.....

6. หัวคะแนนของผู้สมัคร

.....

.....

.....

7. ชื่อเสียงของผู้สมัคร

.....
.....
.....

8. การจงใจให้สิ่งตอบแทน

.....
.....
.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ข

ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ ข.1 ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ข้อ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
X1	+1	+1	+1	3	1
X2	+1	+1	+1	3	1
X3	+1	+1	+1	3	1
X4	+1	+1	+1	3	1
X5	+1	+1	+1	3	1
X6	+1	+1	+1	3	1
X7	+1	+1	+1	3	1
X8	+1	+1	+1	3	1
X9	+1	+1	+1	3	1
X10	+1	+1	+1	3	1
X11	+1	+1	+1	3	1
X12	+1	+1	+1	3	1
X13	+1	+1	+1	3	1
X14	+1	+1	+1	3	1
X15	+1	+1	+1	3	1
X16	+1	+1	+1	3	1
X17	+1	+1	+1	3	1
X18	+1	+1	+1	3	1
X19	+1	+1	+1	3	1
X20	+1	+1	+1	3	1
X21	+1	+1	+1	3	1
X22	+1	+1	+1	3	1
X23	+1	+1	+1	3	1
X24	+1	+1	+1	3	1
X25	+1	+1	+1	3	1
X22	+1	+1	+1	3	1
X23	+1	+1	+1	3	1
X24	+1	+1	+1	3	1
X25	+1	+1	+1	3	1
X26	+1	+1	+1	3	1
X27	+1	+1	+1	3	1

(ต่อ)

ตารางที่ ข.1 (ต่อ)

ข้อ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
X28	+1	+1	+1	3	1
X29	+1	+1	+1	3	1
X30	+1	+1	+1	3	1
X31	+1	+1	+1	3	1
X32	+1	+1	+1	3	1
X33	+1	+1	+1	3	1
X34	+1	+1	+1	3	1
X35	+1	+1	+1	3	1
X36	+1	+1	+1	3	1
X37	+1	+1	+1	3	1
X38	+1	+1	+1	3	1
X39	+1	+1	+1	3	1
X40	+1	+1	+1	3	1

ภาคผนวก ค

คำอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ ค.1 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

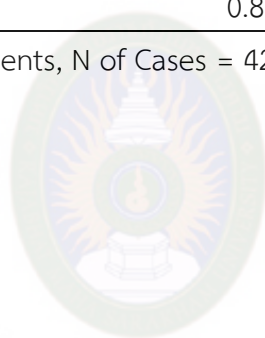
ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
X1	0.583
X2	0.325
X3	0.378
X4	0.259
X5	0.746
X6	0.355
X7	0.459
X8	0.535
X9	0.568
X10	0.493
X11	0.372
X12	0.438
X13	0.592
X14	0.431
X15	0.583
X16	0.467
X17	0.514
X18	0.534
X19	0.746
X20	0.583
X21	0.325
X22	0.583
X23	0.325
X24	0.378
X25	0.259
X26	0.378
X27	0.248
X28	0.355
X29	0.459
X30	0.535

(ต่อ)

ตารางที่ ค.1 (ต่อ)

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
X31	0.568
X32	0.493
X33	0.459
X34	0.535
X35	0.568
X36	0.355
X37	0.459
X38	0.535
X39	0.325
X40	0.897

หมายเหตุ: Reliability Coefficients, N of Cases = 42, N of Items = 40, Alpha = .895

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การเผยแพร่ผลงานวิจัย

อรดี เรียงักดี, ยุภาพร ยุภาศ และ สัญญา เคนาภูมิ. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม. *การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 4 “ศาสตร์พระราชากับการพัฒนาอย่างยั่งยืนในสังคมวิถีใหม่สู่อนาคต”* วันที่ 20 พฤษภาคม 2565 (น. 738-747). ร้อยเอ็ด: มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวอรดี เรียงภักดี
วันเกิด	12 มีนาคม 2517
สถานที่เกิด	เลขที่ 177 หมู่ 9 ตำบลวังบัว อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม 44120
ที่อยู่ปัจจุบัน	เลขที่ 8/1 ถนนมนตรีบำรุง ซอยมนตรีบำรุง 2 ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000
สถานที่ทำงาน	สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมหาสารคาม
ตำแหน่ง	หัวหน้ากลุ่มงานอำนวยการ (นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการพิเศษ)
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2541	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาวิชาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2547	บริหารธุรกิจบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2551	รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (รป.ศ.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
พ.ศ. 2565	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม